

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 2.Pf.20.235/2024/9/II.

A felperes:

felperes, felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Kegye Adél ügyvéd, ügyvéd címe

A II. rendű alperes:

II.r. alperes, II.r. alperes címe

A II. rendű alperes képviselője:

Balsai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe; ügyintéző: dr. ifj. Balsai István ügyvéd

A III. rendű alperes:

III.r. alperes, III.r. alperes címe

A III. rendű alperes képviselője:

Dr. Neparáczki Nándor kamarai jogtanácsos, III.r. alperes címe

A IV. rendű alperes:

IV.r. alperes, IV.r. alperes címe

A IV. rendű alperes képviselője:

Dr. Besenyei Anita kamarai jogtanácsos, kamarai jogtanácsos címe

Az V. rendű alperes:

V.r. alperes, V.r. alperes címe

Az V. rendű alperes képviselője:

Balsai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe; ügyintéző: dr. ifj. Balsai István ügyvéd

A VI. rendű alperes:

VI.r. alperes Egyesület, VI.r. alperes címe

A VI. rendű alperes képviselője:

Szász és Markovics Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe; ügyintéző: dr. Markovics Barbara ügyvéd

A VII. rendű alperes:

VII.r. alperes, VII.r. alperes címe

A VII. rendű alperes képviselője:

Dr. Bányai György kamarai jogtanácsos, VII.r. alperes címe

A VIII. rendű alperes:

VIII.r. alperes, VIII.r. alperes címe

A VIII. rendű alperes képviselője:

Balsai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe; ügyintéző: dr. ifj. Balsai István ügyvéd

A IX. rendű alperes:

IX.r. alperes, IX.r. alperes címe

A IX. rendű alperes képviselője:

Balsai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe; ügyintéző: dr. ifj. Balsai István ügyvéd

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 19.P.24.597/2017/234.

A fellebbezést benyújtó fél: a felperes, a II., III., és IV. rendű alperesek

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az V., VIII. és IX. rendű alpereseknek személyenként 20.000 (húszezer) forint + áfa, a VI. rendű alperesnek 30.000 (harmincezer) + áfa és a VII. rendű alperesnek 60.000 (hatvanezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 192.000 (százkilencvenkétezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a Szociális Intézmény 1977-ben létesült és eredetileg kizárólag értelmi fogyatékos, mozgás- és halmozottan sérült gyermekek – majd többszöri bővítése és átalakítása után 1986-tól már 220 férőhellyel – felnőttek ellátását is biztosította. Alaptevékenysége az volt, hogy személyes gondoskodást nyújtson tartós bentlakásos szociális ellátás keretében idős, valamint fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek számára, melynek keretében ellátta a bentlakók teljes körű ápolását, gondozását, valamint jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is biztosított részükre. Az intézmény 4 részlegből állt: felnőtt női és férfi, gyermek és végül súlyosan fogyatékos személyek részlege, valamint 2004 óta önálló mellékpépületben 10 férőhelyes lakóotthon is létesült. A lakókra vonatkozó 2016-os KSH adat szerint az ellátott közül 219 főből 41 autista, 9 értelmileg akadályozott, míg 169 súlyosan, halmozottan fogyatékos. Kor szerinti megoszlásban 49 kiskorú, 109 nagykorú férfi és 61 fő nagykorú nő. A nagykorú ellátottak közül hárman korlátozottan cselekvőképeseek, mindenki más cselekvőképtelen. Az Intézmény érintetté vált a hasonló, fogyatékos személyek számára ápolást-gondozást nyújtó, 50 főnél

nagyobb férőhelyszámú szociális intézmények kiváltásában. A Szociális Intézménynél 2015 és 2016 között a II. rendű alperes Megyei Kirendeltsége, mint fenntartó is vizsgálta a működést, melyet az Alapvető Jogok Biztosa vizsgálata követett 2016 és 2017 között. Az ennek eredményeként tapasztalt jogsértéseket az Alapvető Jogok Biztosának jelentés száma számú 2017 májusi jelentésében rögzítette.

[2] A Megyei Kormányhivatal 2015. évi átfogó ellenőrzése során az alábbi megállapítások történtek: A vizsgálat során készült jegyzőkönyv számos ténybeli megállapítása mellett rögzítette, hogy a főépületben a fürdők vakolata sérült, a teljes csőhálózat felújítására várnak, a sérülések, a csőtörésekből származó falvizesedések kijavítása a felújításig nem törtéhet meg. A főépület vízhálózata 70 éves. Az intézményvezető a vízhálózat javítására a fenntartóhoz nyújtott be pályázatot. Az Intézményvezető elmondása szerint az épület külső szigetelésére és nyílászáróinak cseréjére KEOP pályázati forrás lehívására van lehetőségük. „B” gondozási egység – fiú részleg, ahol a 12-18 év közöttiek, illetve a folyosó hátsó részében a 40 éven felüli ellátottak élnek, megvalósul a nemenkénti és a korcsoportonkénti elkülönítés is. 7 db 5 ágyas és 1 db 4 ágyas lakószobát alakítottak ki itt. A fürdőkben szintén sérült és átvizesedett a vakolat. Több helyen kibontott és a fenti okok miatt nem javított falrészek találhatóak. Ugyancsak rögzíti a jegyzőkönyv, hogy a lakószobákban elhelyezett ellátottak száma magas. A lakóotthon és a fejlesztő csoport épülete kivételével az intézményben a zsúfoltság a jellemző. Egy lakószobában átlagosan 5-6 főt helyeztek el. A fenntartó képviselője és az intézményvezető tájékoztatása szerint a működési engedély hosszabbításához benyújtott szakmai, tervben foglaltak változatlanul tervben vannak, azonban a kivitelezés az ellenőrzés napján nem kezdődött meg. A folyamatos fűtés- és melegvíz szolgáltatás csak részben valósul meg – amikor meleg vizet használnak, akkor a fűtés leáll és fordítva (Kastélyépület és hozzá kapcsolódó épület). A személyi feltételek részben megoldottak, az intézményben a vizsgálat idején (2015) 3-mal kevesebb fejlesztő pedagógus volt és hiányzott egy félállású orvos. A Szakmai rendelet 2. és 3. sz. melléklete szerint 3 fő fejlesztő pedagógus és egy fő félállású orvos alkalmazására van szükség.

[3] Az ellátotti jogok érvényesülése tekintetében az ellátottjogi képviselő nem kezdeményezett a fenntartónál jogszabálysértő gyakorlat megszüntetésére vonatkozó intézkedést, és az illetékes hatóságok felé sem jelezte, hogy az ellátottak meghatározó körét érintő jogsértés fennállását észlelte volna. Az intézmény vezetőjénél viszont észrevételt tett az intézményben folytatott gondozási munkára vonatkozóan, egy lakó elhelyezésével kapcsolatban volt kérése, az ügy az ellenőrzés idején folyamatban volt. A korlátozó intézkedéseket illetően évi átlagban a következőket alkalmazták: pszichés megnyugtató: 100 alkalommal; szabad mozgásban korlátozás: 0 alkalommal; gyógyszeres terápia: 50 alkalommal; elkülönítés: 50 alkalommal; komplex módon: nem jellemző. A korlátozó intézkedések eljárásrendjét a Házirend mellékletében szabályozzák, amely a panaszjog gyakorlásának részletes szabályaira nem tér ki. A korlátozásokról az ellátottjogi képviselő értesítést a szolgáltatótól következő fogadóóráján kap értesítést., míg a Szakmai rendelet 101/A. §-a alapján az intézményvezető 48 órán belül köteles tájékoztatni a törvényes képviselőt és az ellátottjogi képviselőt a korlátozásról.

[4] Panaszkezelés: jellemzően szóban tesznek panaszt az ellátottak, illetve a hozzátartozók is. A panaszok főként a fürdőszobák állapotára vonatkoznak, illetve az egymás

közötti verekedések következtében kialakult sérülésekre. A szóbeli panaszokat feljegyzik, amennyiben van külsérelmi nyom, illetve az átadóba beírják. Az intézményben működik Érdekképviselői Fórum, évente két alkalommal ülésezik, amelyekről jegyzőkönyv készül. Étkeztetés megszervezése: Az intézmény a teljes körű ellátás keretében az ellátottak részére biztosítja a napi legalább háromszori étkezést; ebből legalább egyszer meleg ételt. Kiskorúak esetén biztosított a napi legalább kétszeri kiegészítő étkeztetés, amelyhez az intézmény saját konyhája rendelkezik HACCP minősítéssel. A konyha engedélyezett kapacitása: 250 fő. A következő diétás étkeztetés biztosított az Intézményben: diabetikus, máj, epekímélő, nonketotikus, laktózmentes. Az intézmény gondoskodik az étkeztetés mellett a fekvőbetegek rendszeres folyadék beviteléről.

[5] Ruházat, textília biztosítása

Jellemzően saját ruházatot és textíliát használnak az ellátottak, aki nem rendelkezik megfelelő mennyiségű és minőségű ruházattal, az intézmény biztosítja számára. Kiskorúak és fogyatékos személyek részére biztosított a sportruházat. A ruházat javítása és tisztítása a házirendben szabályozott; saját mosoda és varroda van. Az intézmény a textíliával való ellátás keretében, valamint a személyi higiéné biztosítása érdekében ellátottanként biztosít szükség szerint három váltás ágyneműt, illetve a tisztálkodást segítő három váltás textíliát, valamint a tisztálkodáshoz szükséges anyagokat eszközöket.

[6] Egészségügyi ellátás

Az intézmény a jogszabályban előírt óraszámában nem biztosítja az orvosi ellátást; 4 órában alkalmazott gyermekorvos van. Megfelelő orvosi szoba rendelkezésre áll. A rendelési időt a rendelő ajtajára kifüggesztették. Az intézményben rendelő, más (szak) orvosok: pszichiáter havi 1x 5-6 óra, neurológus havi 1x 8 órában, gyermek neurológus havi 1x 8 órában, gasztroenterológus havi 1x, ortopéd orvos havi 1x látja el a lakókat. A gyógyszerelés megfelelően megtörténik. Rendszeres és eseti gyógyszerkészlettel rendelkezik az intézmény. A rendszeres gyógyszer készletet havonta állítja össze az intézmény orvosa és az intézményvezető. Az alapgyógyszer-készletbe tartozó gyógyszereket és szereket térítésmentesen biztosítják az ellátottaknak, éves szinten 1-2 antibiotikum van, amelyet a lakó fizet meg. Az alapgyógyszerlistát jól látható helyen kifüggesztették. Egyéni gyógyszerfelhasználó nyilvántartó lapokat megfelelő tartalommal vezetnek, azonban nem a fejlécben szereplő adatokat írják rá. Műszakonként eseménynaplót (átadófűzetet) vezetnek, amely nem sorszámozott, a nappali és az éjszakai műszak külön vezeti.

[7] Mentálhigiénés ellátás

17 fő van az intézményben, aki a mentálhigiénés ellátással foglalkozik. A szakmai program része az éves mentálhigiénés munkaterv. 2014-től a kiskorúak fejlesztését a KLIK-nek kellene biztosítania, azonban összesen mindössze 11 fő iskolai ellátása biztosított. Az oktatási intézményeket, amelyeknek biztosítaniuk kell az utazó pedagógusokat kijelölték, azonban a vizsgálatig a KLIK 1 pedagógust jelölt ki. Az intézményben vannak heti tervek osztályokra lebontva és egyénekre lebontva. A foglalkoztatási lapokat névre szólóan vezetik. Órarend van a foglalkozásokról. Az intézmény mentálhigiénés munkatársai által vezetett – tipikusan havi vagy éves – szabadidős programtervek változatosak, egyénre szabottak. A vizsgálat idején elérhető programok: hittan, kulturális és szabadidős programok, ünnepek (pl. húsvét),

születésnapok, kirándulás, cirkusz, nyaralások (júniustól). A lakók rendelkezésére álló közösségi helyiségek étterem, kert, ünnepélyekre a dolgozói étterem. A közösségi vallásgyakorlás biztosított: katolikus mise havi egyszer van az intézményben, református lelkész, baptista hitoktató havi egyszer látogat el. Az intézmény működési körén belül szervezett foglalkoztatás a munkaterápia – ház körüli munkák (mosoda, takarítás, pelenkaosztás). A foglalkoztatásban való részvételért munkajuttatást adnak. 4 fő nem korlátozó, míg a többi ellátott teljesen korlátozó gondnokság alatt áll.

[8] Megteendő intézkedések

A Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya a vizsgálatot követően az intézmény tárgyi feltételei miatt külön döntésben rendelkezett a megteendő Intézkedésekről. A Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály a következő intézkedéseket írta elő:

1. A tárgyi feltételek vonatkozásában kérte a fenntartó tájékoztatását, hogy a működési engedély hosszabbításához megírt szakmai tervben foglaltak megvalósulása hol tart, illetve a tárgyi feltételek részénél részletezett hiányosságokat, tételesen mikorra szünteti meg (pl. vizesblokkok állapota, folyamatos fűtés és melegvíz biztosítása). Erről részletes ütemezési tervet kérték.

2. Szakmai rendelet 5/A. § (1) bekezdése alapján a Szakmai program kiegészítése szükséges a más intézményekkel történő együttműködés módjával.

3. Az Szocvtv. 92/B. § (1) c) pontja szerint a Házi rend fenntartói jóváhagyása szükséges.

4. A Szakmai rendelet 5. § (2) b) pontja alapján a Házi rend kiegészítése szükséges az intézmény alapfeladatát meghaladó programok, szolgáltatások körével és térítési díjával.

5. Az Szocvtv. 20. §-a alapján a Nyilvántartás kiegészítése szükséges a soron kívüli ellátásra vonatkozó igénnyel.

6. Az Ir. 1. számú melléklet I. része szerinti hatályos egészségi állapotra vonatkozó igazolás vagy az Ir. 3. § (2) bekezdése szerinti kórházi zárójelentés használata szükséges minden kérelmező esetében.

7. Az Ir. 1. számú melléklet II. része szerint, hatályos jövedelemnyilatkozat használata szükséges. 8. Az Ir. 1. számú melléklet III. része szerinti hatályos vagyonnyilatkozat használata szükséges.

9. A Szakmai rendelet 2. és 3. sz. melléklete szerint 3 fő fejlesztő pedagógus és egy fő félállású orvos alkalmazására van szükség.

10. A 29/1993. Korm. rendelet 4. sz. mellékletének vezetése szükséges.

11. A Tr. 2. § (5) bekezdése szerint az eseti térítési díjak megállapítása szükséges.

12. A Szakmai rendelet 6. § (10) bekezdése alapján a tartási, életjáradéki és öröklési szerződés tilalmának megismertetésére van szükség a dolgozókkal.

13. A Szakmai rendelet 101/A. § (2) bekezdése alapján a korlátozó Intézkedési terv kiegészítése szükséges a panaszjog gyakorlásának részletes szabályaival.

14. A Szakmai rendelet 101/A. §-a alapján az Intézményvezető 48 órán belül köteles tájékoztatni a törvényes képviselőt és az ellátottjogi képviselőt a korlátozásról.

15. A Szakmai rendelet 9. számú mellékletének értelemszerű vezetése szükséges.

16. A szakmai rendelet 51. § (2) bekezdése szerint a bentlakásos intézményben műszakonként az ellátottak egészségi állapotát érintő változásokról és a velük kapcsolatos jelentősebb eseményekről sorszámozott eseménynaplót (átadó füzetet) kell vezetni.

[9] Az II.r. alperes Megyei Kirendeltsége I. vizsgálati jelentése(2015) az alábbiakat rögzítette:

Az II.r. alperes főigazgatója az AJB-372/2015. számú jelentéssel összefüggésben rendkívüli ellenőrzést rendelt el, annak megállapítása céljából, hogy az adott területen feltárt hiányosságokat javaslatai alapján megszüntették-e az egyes intézményekben, továbbá, hogy az ellátottak ruházatának kezelése azonosíthatóan történik-e. A vizsgálati jelentés sorszámozva tartalmazta a korábbi jelentésben tett javaslatokat, és az egyes javaslatoknál az ellenőrzés eredményeként tapasztaltakat. Az ellenőrzés tematikus szempontrendszer alapján, az intézmény megtekintésével, releváns dokumentumok áttekintésével, valamint az intézményvezető (megbízottja) nyilatkozatainak rögzítésével történt.

1. Az intézmény fenntartója a fenntartói ellenőrzések során fokozottabb körültekintéssel és az intézményre vonatkozó értékelésnél nagyobb részletességgel járjon el és használjon a kínzás és más kegyetlen, embertelen, vagy megalázó bánásmód, vagy büntetés megelőzése szempontjából releváns, valamint a CRPD-ben foglalt kötelezettségek teljesítésére vonatkozó értékelési szempontokat és megállapításokat. A fenntartó beépítette az alapvető jogok biztosa ajánlása szerinti szempontokat az ellenőrzési rendszerbe, körültekintően vizsgálja a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesülését, a megelőzés szempontjából releváns kötelezettségek teljesítését.

2. Az intézményi dokumentumokban ne használják az értelmi fogyatékossgal és pszichoszociális fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó stigmatizáló jellegű megnevezéseket, mint például debilitás, imbecillitás, idióta és retardáltság szavakat. Az intézmény nem használ stigmatizáló kifejezéseket. A korábban elfogadott kifejezések egyes orvosi dokumentumokban fellelhetők, annak módosítása nem kivitelezhető.

3. Az intézményvezető és az ellátottjogi képviselő a gondnoksági felülvizsgálati eljárás megindítása érdekében tegyék lehetővé az ellátottak számára a hozzáférést megfelelő jogi és egyéb támogatáshoz. Az intézményvezető elmondása szerint nem mutatkozott igény az eljárás ellátott kezdeményezésére történő megindítására; az ellátottakat jogaikról az ellátottjogi képviselő tájékoztatja.

4. Az intézmény vezetője tegye lehetővé, hogy az ellátottak megválaszthassák, hogy kivel kívánnak közös szobában élni. Ezzel kapcsolatban dolgozzanak ki protokollt arra vonatkozóan, hogy az ellátottak e jogukkal szabadon éljenek. Szobaválasztásra vonatkozó protokollal nem rendelkeznek. Az ellátottak kéréseit figyelembe veszik, az elhelyezés a mentális állapot, épületi adottságok, a közösségi érdekek szem előtt tartásával történik.

5. Az intézmény vezetője az ápoló-gondozók munkabeosztásánál fordítson fokozott figyelmet arra, hogy ne csak egy ápoló-gondozó dolgozzon egy ápolási egységben. Az intézményben mindig legalább két ápoló-gondozó dolgozik gondozási egységként.

6. Az intézmény vezetője az ápoló-gondozó személyzet felvételénél fordítson fokozott figyelmet a nemek arányának javítására. Az intézményben 15 férfi ápoló-gondozó dolgozik. Tekintettel erre a körülményre, minden műszakba van lehetőség férfi gondozót beosztani.

7. Az intézmény vezetője és a fenntartó keressen megoldást az intézményi dolgozók mentálhigiénéjének és szupervíziójának folyamatos biztosítására. A szupervízió magas költségigényű tevékenység, ezért szervezésére nincs lehetőség. A dolgozók mentálhigiénéjének biztosításáról, a kiegészítő megelőzéséről eszmegbeszélésekkel gondoskodik a vezető.

8. Az intézmény vezetője és a fenntartó biztosítsák az intézményi szakmai személyzet rendszeres és minőségi továbbképzéseken való részvételének lehetőségét. E továbbképzések keretében biztosítani kell a szakmai személyzet számára, hogy a Jegyzőkönyv és a CRPD releváns rendelkezéseit megismerhessék és az azokkal kapcsolatos gyakorlati ismereteket elsajátíthassák. A dolgozók rendszeresen részesülnek belső- és

4 A térítésmentes kreditpontos képzésekben. Az intézményvezető belső továbbképzéseken foglalkozik az ellátottak emberi méltóságát szem előtt tartó gondozás fontosságával, a megalázó bánásmód elkerülésének módszereivel.

9. Az intézmény vezetője és fenntartója az intézményben tegye lehetővé az akadálymentes közlekedést. Az intézményben az akadálymentes közlekedés biztosított.

10. Az intézmény fenntartója és vezetője biztosítsák az intézményben, hogy a lakószobákban egy ellátottra legalább hat négyzetméter lakóterület jusson, tíz ellátottra legalább egy fürdőkád vagy zuhanyzó, valamint biztosított legyen a nemenkénti illemhely, a lakószobákban legfeljebb négy személy kerüljön elhelyezésre, gondozási egységenként biztosított legyen egy legalább húsz négyzetméter alapterületű közösségi együttlétre szolgáló helyiség. Mindezt nem az épület bővítésével kell elérni, hanem az ellátotti létszám folyamatos csökkentésével és az ellátottak oly módon történő segítségével, hogy felkészülhessenek a – közösségi alapú szolgáltatások biztosításával – az önálló életvitel folytatására. Ennek érdekében készítsenek rövidtávú tervet az ellátottak kitagolására. Az intézményben a tárgyi feltételek részben biztosítottak. Az illemhelyek nemenként elkülönítettek, a legfeljebb négy ellátott elhelyezése szobánként nem minden esetben kivitelezhető. Az intézményben néhány fő kitagolható ellátott él, rövidtávú kitagolási tervvel nem rendelkeznek.

11. Az intézmény vezetője az ételek megfelelő minősége mellett, fordítson gondot arra, hogy az ellátottak megfelelő mennyiségű ételhez jussanak. Az étel mennyisége és minősége megfelelő. Az ellátottak a kívánságaikat szóban jelzik, melyet a konyhaüzem – a szabályok figyelembe vételével –, lehetőség szerint teljesít.

12. Az intézmény vezetője gondoskodik arról, hogy – egészségi állapotra való tekintet nélkül – minden ellátott kötelező „lemeztelenített” fürdetése, valamint – egészségi állapotára való tekintet nélkül – a férfi ellátottat intim testrészeinek női ápoló személyzet által történő szemrevételezésére és vizsgálatára ne kerülhessen sor. (Hasonlóképpen kerülendő női ellátottak intim testrészeinek férfi ápoló személyzet által történő szemrevételezése és vizsgálata.) A fürdetés az ellátott egészségi-, és mentális állapotának, önállósága mértékének figyelembe vételével, szeméremérzetének tiszteletben tartásával történik. Egyidejűleg egy ellátott és az őt segítő ápoló tartózkodik a fürdőszobában, a fürdetés és előkészítés alatt is. A fürdőszoba ajtaját csukva tartják. Ágyban történő lemosdatáshoz paravánt használnak.

13. Az intézmény vezetője gondoskodik arról, hogy a mellékhelyiségeket rendszeresen és hatékonyan tisztítsák és fertőtlenítsék. Takarítási rend szerint, hatékonyan történik a tisztítás és fertőtlenítés. A takarítás elvégzése és ellenőrzése dokumentált.

14. Az intézmény vezetője gondoskodik arról, hogy az ellátottak megfelelő ápolásban részesüljenek, és ne fordulhasson elő, hogy vizeletszaguk legyen. A protokollban rögzített előírások alapján, szükség szerinti gyakoriságú tisztázással, mosdatással biztosítják a higiéniét, ezzel megelőzve a kellemetlen szagok kialakulását.

15. Az intézményvezető és az ellátottjogi képviselő, rendszeresen nyújtanak tájékoztatást az ellátottak és törvényes képviselőik számára a panaszmechanizmus különböző lehetőségeiről. Amennyiben szükséges és az ellátott kéri, az ellátottjogi képviselő, illetve ha ő nem érhető el, az intézmény személyzete nyújtson segítséget a panasz megfogalmazásában, leírásában és a címzetthez történő eljuttatásban. A panasztételi lehetőségeket a Házirendből

ismerik az ellátottak. Esetleges panaszait jellemzően szóban előadják, azokra szóban azonnal választ kapnak.

16. Amennyiben az Érdekképviselési Fórum (ÉF) ellátotti tagjai, valamint az ellátottak hozzátartozói, illetve a törvényes képviselői közül kikerülő tagja nem választás alapján töltik be tisztségüket, akkor esetükben kerüljön sor választás kiírására. (Megfontolandó az ÉF működésének szabályozását oly módon kialakítani, hogy mind a tagok, mind az elnök határozott idejű mandátummal rendelkezzenek, biztosítva ezzel a lehetőséget az időközönként tartandó választásokon, történő választói akaratformálásra. Az ÉF ülései érdemi ülések legyenek.) A tagok választással, öt év határozott időre nyerik el tisztségüket. Az Érdekképviselési Fórum a funkciójának megfelelően működik.

17. Az intézmény vezetője és az ellátottjogi képviselő hívják fel az ellátottak figyelmét az ellátotti önkormányzat létrehozásának lehetőségére. Amennyiben igény fogalmazódik meg az ellátotti önkormányzat létrehozására, igény szerint nyújtanak segítséget. Az ellátottak rendszeresen részesülnek tájékoztatásban, lakóönkormányzat működtetésére ennek ellenére nincs igény az intézményben.

Az intézmény vezetője és a fenntartó gondoskodjanak minél több és színesebb program megszervezéséről az ellátottak számára. Fordítsanak figyelmet az intézményen kívüli programok és a sportolási lehetőségek megteremtésére. Növeljék az ellátottak pszichoterápiás és az outdoor jellegű terápiás lehetőségeit. Biztosítsanak számítógépeket és ingyenes internet hozzáférést az ellátottak számára. Az ellátottak szükség szerint részesülnek pszichoterápiás kezelésben. Számítógép, internet használat biztosított. Rendszeresek a sporttevékenységek, az ellátottak intézményi és intézményen kívüli programokon egyaránt részt vesznek

19. Az intézmény vezetője gondoskodjon arról, hogy az ellátottak valódi intimitás keretében élhessenek szexuális életet. Az intimszoba használatáért ne kelljen sorban állni, az intimszoba kulcsa kérés nélkül elérhető legyen, ne legyen megszabva meghatározott „együttjárási idő” az intimszoba használata előtt. Az intézményben intimszobát kialakítottak, kulcsa kérés nélkül hozzáférhető.

20. Az intézmény vezetője gondoskodjon arról, hogy az intézmény dokumentumai között legyen az ellátottak szexuális életét érintő tanácsadásra, fogamzásgátlásra, párkapcsolatra, intimszoba használatára vonatkozó előírás, ajánlás. Ezzel kapcsolatban tájékoztatni kell mind az ellátottakat, mind az intézmény dolgozóit. Az intézmény rendelkezik erre vonatkozó protokollal, fogamzásgátlás megoldott, tanácsadás, megbeszélés négy szemközt és kiscsoportos foglalkozás keretében is lehetséges. Az eljárásrendről a dolgozók és ellátottak is tájékoztatást kaptak.

21. Az intézmény vezetője biztosítsa a házastársi/élettársi szobában történő közös elhelyezést minden olyan házasságot nem kötött pár esetében is, akiknél az érzelmi közösség fennáll, és közös szobában történő elhelyezésre irányuló akaratukat kifejezésre juttatták. Az intézményben élő párok házastársi szobában történő elhelyezésre van lehetőség.

22. Az intézmény vezetője fordítson gondot arra, hogy az ellátottak ismerettel rendelkezzenek az általuk szedett gyógyszerekről és azok mellékhatásairól. Az ellátottakat az intézmény orvosa tájékoztatja a gyógyszerekről és mellékhatásokról, mentális állapottól függő részletességgel.

23. Az intézmény vezetője a vonatkozó jogi szabályozás alapul vételével, végezze el a korlátozó intézkedések szabályzatának revízióját. Gondoskodjon róla, hogy a szabályzatot mind az ellátottak, mind a törvényes képviselőik megismerjék, az intézmény dolgozói számára pedig kötelezettség a szabályzat ismerete és betartása. Amennyiben az intézményben „felnőtt rácsos ágyat” használnak, annak alkalmazását azonnal szüntessék meg. Felnőtt rácsos ágy nem található az intézményben, egyes ágyakon lehajtható oldalrácsot alkalmaznak, az

ágyról leesés elkerülésére. Az intézmény rendelkezik szabállyal, amelyet mindenki által megtekinthető helyen kifüggesztettek. Az intézményvezető gondoskodik a dolgozók ismereteinek napra készen tartásáról.

24. Az intézmény vezetője gondoskodik arról, hogy ne kerülhessen sor az ellátottak olyan adatlap szerinti elkülönítésére, amely minden napra vonatkozóan ugyanazt a többnyire érdemi információt nélkülöző leírást tartalmazza. A korlátozó intézkedések elrendeléséről szóló adatlapok megfelelően, hiányosság nélkül legyenek kitöltve és időben kerüljenek megküldésre az ellátottjogi képviselő számára. Az intézményben a korlátozó intézkedések adatlapját a jogszabályi előírásoknak megfelelő adattartalommal vezetik, és határidőben (48 órán belül) értesítik arról az ellátottjogi képviselőt.

25. Az ellátott kimenőjének büntetésből, vagy megfelelő indok nélkül történő megvonása jogsértő gyakorlat, mely azonnali megszüntetést igényel. Az intézmény nem vonja meg az ellátottak kimenőjét büntetésből, vagy indok nélkül.

26. Azon ellátottak, akik saját tulajdonú ruházatukat hordják, a mosás és szükséges javítás elvégzése után saját ruhájukat kapják-e vissza, ill. azok milyen módon kerülnek azonosításra?

Minden ellátott a saját ruházatát viseli, a ruhadarabokat jelek, illetve a gondozók tudomása alapján különböztetik meg. A ruházat tisztítása, javítása gondozási csoportonként történik. Mosás után a ruházat szortírozva kerül vissza a gondozási csoportokhoz, ahol a gondozók azt a jelölés és ismereteik alapján helyezik az ellátottak szekrényébe. A vizsgálati jelentés végül rögzítette az Intézkedési tervben a feladatok meghatározását, annak elvégzésére határidő kiszabását, a végrehajtás ellenőrzését.

[10] Az II.r. alperes Megyei Kirendeltségének II. vizsgálata (2016)

Az épület elhelyezkedése, állapota Az intézmény a város szélén, a főút mentén, szép természeti környezetben helyezkedik el, tömegközlekedéssel és gépkocsival egyaránt jól megközelíthető. Gépkocsival történő közlekedés esetén a parkolás biztosított. Az intézmény egy központi épületből, továbbá egy 10 fős lakóotthonból és egy 12 fős fejlesztőházból áll. A központi épületen a külső burkolat, a nyílászárók és a fűtésrendszer felújításra került. Az intézményben fellelhető elhanyagolt, előregedett, elhasználódott állapotú belső burkolatok, megrongált ajtók, valamint a hiányos berendezési tárgyak nem biztosítanak megfelelő környezetet a lakók számára. Az intézmény több részlegében erős szag volt érezhető, ami a takarítás hiányát feltételezi. Különösen igaz ez a „részleg” részlegre, ami a legelhanyagoltabb állapotú az intézményben. Az itt található lakószobák sivársága és szerény berendezési tárgyai kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak az ellátottak mentális állapotára. A központi épület vizesblokkjai leromlott állapotúak. A vízvezetékrendszer állapota rossz, folyamatos a beázás. A beázások következtében a falakon a vakolat penészes és mállik. Az intézmény nagy kerttel rendelkezik, amely gondozott, rendszeresen karbantartott, megfelelő helyszínt biztosít a szabadban megrendezett programokhoz, sportoláshoz. Valamennyi épület akadálymentes.

[11] Tárgyi feltételek

Az intézmény nem felel meg a Szakmai rendeletben foglalt tárgyi feltételeknek. Az intézményben az egy lakószobában elhelyezett ellátottak száma, a lakószobák alapterülete, a közös helyiségek száma, és mérete, a fürdőszobák és toalették száma tekintetében nem

biztosítottak a tárgyi feltételek. A vizesblokkok rendkívül rossz állapotúak, környékükön a falak vizesek, a vakolat több helyen hiányos. Az intézményben négy gondozási egységet alakítottak ki, amelyben 218 ellátott gondozását végzik. Az épület külső felújítása és a fűtésrendszer korszerűsítése megtörtént, azonban a belső helyiségek leromlott állapotúak, az ajtók, burkolatok felülete rongált. Az épület gondozatlan, valamint a takarítás hiánya mutatkozik. A folyosók bútorokkal, zsákokkal, és hulladékokkal telítettek. Néhány lakó szivacs nélküli ágyon, vagy az ágy méreténél kisebb, esetleg hiányos szivacson feküdt. A szivacsok egy része elhasznált, szakadt, vizelettel szennyezett volt. A dolgozói nyilatkozatok alapján az intézmény nem rendelkezett tartalék szivacsokkal. Az intimszobának kijelölt helyiség mérete, bútorzata és intimitása nem megfelelő.

[12] Személyi feltételek

Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata szerinti engedélyezett dolgozói létszám 150 fő. Az ellenőrzés során bekérték a 2016. június 21. napra vonatkozó intézményi állománytáblát, amely alapján az intézmény foglalkoztatotti létszáma 142 fő volt, amelyből 138 fő teljes munkaidőben, 4 fő pedig részmunkaidőben foglalkoztatott. A 142 főből 113 fő nő, 29 fő férfi. A részmunkaidős foglalkoztatottak óraszámaival csökkentett statisztikai létszám: 140,25 fő. A Szakmai rendelet 2. számú melléklete (II. Intézményi ellátások 2. Bentlakást nyújtó intézmények D pontja, valamint a Kiegészítő szabályok 6. pontja) által előírt kötelező létszámnormák alapján megállapítható, hogy az intézményben a jogszabályban előírt szakmai létszám biztosított, azonban 7 fő ápoló-gondozó és 5 fő fejlesztő pedagógus munkakör nincs betöltve. 2015. és 2016. évben a fluktuáció a belépő és a kilépő dolgozóknál 24,7 illetve 24 % volt. A magas fluktuáció okai között a szociális terület alacsony bérezését, az egészségügyi szféra, valamint általánosságban a budapesti munkaerő piac munkaerő elszívó hatásait lehet leginkább megemlíteni.

[13] Ellátotti kör

Az Intézmény fogyatékos személyek ellátását biztosítja. A Szolgáltatói Nyilvántartás szerint az intézmény engedélyezett ellátotti létszáma: 220 fő. A vizsgálat időpontjában az ellátottak száma 219 fő volt. Az ellátottak értelmi fogyatékossgal élő személyek, egy részük halmozottan-, döntő többségük súlyosan fogyatékos. Néhány lakó pszichiátriai betegségben is szenved, közülük páran ön- és közveszélyesek. Ezen lakókat integráltan helyezték el, ezért az ágyban fekvő ellátottak védelme érdekében az intézmény a szobák bejárati ajtónyílásra rácsot szerelt fel.

[14] Tanúsítvány

Az intézmény a vizsgálat idején 2016. december 31-ig szóló tanúsítvánnyal rendelkezett.

[15] Panaszkezelés

Az ellátottakat lakógyűlésen tájékoztatják a panaszmechanizmus lehetőségéről. Ellátotti Önkormányzat az intézményben nem, Érdekképviselői Fórum azonban működik. Tagjait öt évre választják. A Fórum félévente, illetve szükség szerint ülésezik.

[16] Korlátozó intézkedések gyakorlata

Az Intézményvezető tájékoztatása szerint korlátozó intézkedést nem alkalmaznak az Intézményben, azonban az ellenőrzés számos korlátozó intézkedés folyamatos meglétét tárta fel. A központi épületben rácsos ágyak és faráccsal elzárt ellátotti lakószobák találhatók. Az intézmény tájékoztatása szerint ezek a rácsok, az ágyban fekvő ellátottak védelme érdekében kerültek felszerelésre, mivel az intézményben néhány ellátott veszélyeztetheti testi épségüket. Egyik lakójuk testét lepedővel rögzítették, amelynek indoka, hogy szabad kézmozgás esetén az ellátott hánytatja magát. Korlátozó intézkedésnek minősül továbbá azoknak az ágyaknak a használata, amelyek három oldalról ráccsal bontottak, a negyedik oldaluk pedig a fal felé fordított. Ezen ágyakat szabad akaratukból nem tudják elhagyni az ellátottak. Több speciális széken ülő ellátott esetében érzékelhető volt, hogy nem a testalkatuknak megfelelő méretű széket alkalmaztak. Az intézményvezető véleménye szerint a korlátozó intézkedések alkalmazása minden esetben az ellátottak érdekeit szolgálja.

[17] Orvosi ellátás

A Szakmai rendelet szerint a bentlakásos szociális intézmény orvosa biztosítja az ellátást igénybe vevő egészségi állapotának rendszeres ellenőrzését, az orvosi tanácsadást, az egészségügyi tárgyú jogszabályokban meghatározott szűréseket a gyógyszerrendelést, valamint szükség esetén az egészségügyi szakellátásba történő beutalást. Az intézmény az orvosi ellátást egy fő házi gyermekorvos (intézmény alkalmazottja, közalkalmazott státuszban, heti 20 órában), valamint egy fő pszichiáter szakorvos (megbízási szerződés alapján, havi egy alkalommal) közreműködésével biztosítja. Felnőtt háziorvos az ellátásban nem vesz részt annak ellenére, hogy az intézmény ellátottjainak nagy része már nem gyermek. Az ellátásban részt vesz továbbá – szerződés nélkül – egy sebész és egy neurológus orvos, akik a Település2 kórház alkalmazottai. Az orvosok hét közben szükség szerint telefonon is elérhetők. Az állandó fekvő betegeket az intézmény orvosa szükség szerinti gyakorisággal szemléli a betegágy mellett, státusz felvételére évente egy alkalommal kerül sor. A neurológus havonta vizitel az intézményben, a sebész – az intézményi orvossal történt egyeztetés után – szükség esetén vizitálja a decubitusos⁷ ellátottakat. A Szakmai dokumentáció alapján tett megállapítások rögzítik például, hogy az eredmény dokumentált, az ellenőrzés dokumentálása azonban nem történt meg; az aláírások mindkét lapon hiányosak; az eseménynaplóban a dokumentálás nem történt meg; egy ellátott kórházi kezelését az egyéni naplóba nem vezették be. Ápolási tervet a CAPD8-s ellátott részére nem készítettek. Az ápolási és gondozási eszközök (speciális ágyak, székek, tolésszék, fürdetőágy, bili, stb.) az intézményben részben rendelkezésre állnak, minőségük, tisztaságuk nem megfelelő. Az eszközök fertőtlenítése Neomagnollal és MT53 felületfertőtlenítő szerrel történik. (Neomagnol fertőtlenítőt az intézmény a 2016. május és augusztus havi igényléskor nem igényelt.) Egyszer használatos inkontinencia termékek a szükségletnek megfelelően biztosítottak, ennek ellenére egyik ellátott (B32 szoba) láthatóan átázott pelenkában feküdt az ágyon. A szemle során elhanyagolt küllemű ellátottakkal találkoztak. Egy szobában, az ágyakon nem volt matrac; az ápoló-gondozók elmondása szerint azokat a mosodába szállították. (A matracok átadása-átvétele sem a gondozási egységben, sem a mosodában nem dokumentált.)

A decubitus, más néven felfekvés vagy nyomási fekély a tartósan ágyban fekvő, idős és/vagy fogyatékossgal élő személyeket, betegeket érinti. Az „A” folyosó fürdőszobájában egy ellátott felügyelet nélkül, önállóan, a padlón ülve vetkőzött, a WC nem volt lehúzva,

vizeletszag terjengett. Több ellátott a szobákban és a folyosón „lézengett”, ilyen jelenséggel az egész délelőtti folyamán találkozott. Nyomát (tépkedett újságdarabok, földre terített pléd) láttuk annak, hogy egy ellátott a nyitott ajtónál tárolt, a használt pelenkákat tartalmazó zsákok mellett tölti az idejét. (Elmondás szerint a felelős ellátott nem szállította el a zsákokat. Kb. 45 perc múlva a zsákok ugyanúgy ott voltak. Másnap a tároló helyiség szintén nyitva volt, a használt pelenkás zsákok bent voltak, a plédet elvitték.) A folyosó felőli és a terasz felé zárt szobában felügyelet nélkül tartózkodott három ellátott; egyik a földön feküdt, másik az ágyon ült, harmadik a szoba közepén ácsorgott. A szobát elhagyni esetleg a fürdőszobán keresztül, másik szobán át tudták. Találkoztak olyan ellátottal, aki az ágynál sokkal kisebb matracon fekvé – szintén felügyelet nélkül – egy zokni lóbálásával szórakoztatta magát. Egyes teraszokon selejtezésre váró szétszedett ágyakat találtak. A szennyes pelenka tárolása nem megfelelő; a tároló helyiséget nem zárják, a zsákokat nem szállítják el időben. A zsákokat szállítás után az udvaron álló, ellátottak által hozzáférhető nyitott konténerekben tárolják az elszállításig. Ezen az udvaron egyébként rengeteg hulladék található, az említett pelenkáktól, a hulladék deszkákon át a használhatatlan, selejtezésre váró matracokig. A bejárás során tapasztaltak szerint az intézményben a gondozási tevékenység nem megfelelő. A gondozottak kényelme, személyi- és környezeti higiéniája, a baleset-megelőzés nem biztosított. Elengedhetetlen a segítő gondozási modell bevezetése. Ápolási és gondozási dokumentáció tekintetében megállapítható, hogy az ápolási-gondozási tevékenység dokumentálása nem szabályszerű: a dokumentáció keletkezése jellemzően pontatlan, több esetben hiányzik a felmérést végző aláírása. Az eseménynapló részben sorszámozott, vezetése nem pontos. Az egyéni gondozási tervek aláírása hiányos, a gondozási eredmények rögzítése és ellenőrzése jellemzően nem történik meg. Az ápolási tevékenység ellenőrzése jellemzően nem dokumentált, az egységvezető- és a felelős ápoló aláírása hiányzik

[18] Veszélyes hulladék kezelése

Az ápolási-gondozási munka végzése során keletkezett veszélyes hulladék kezelése, tárolása a jogszabályban foglaltaknak nem megfelelő. A 48 órán túli hűtött tárolásra elkülönített hűtőszekrény, megfelelő hőmérséklettel a gyógyszer-szobában biztosított, megfelelő tároló dobozok biztosítottak, de nem használják azokat. A „D” gondozási egységben felhasznált injekciós tűket a gondozási egység gyógyszerhűtőjében, műanyag dobozban tárolták. (A tárolásnak ez a módja nem szabályszerű. A használt injekciós tűket a tárolásra a jogszabály szerint előírt dobozban, a veszélyes hulladék tárolására elkülönített hűtőben kell tárolni. A dializáltak kezelése során keletkező veszélyes hulladék tárolása nem megfelelő, az a számukra kijelölt fürdőszobában, nyitott szemeteszsákokban történik. A veszélyes hulladékot 30 napon túli időtartamban tárolják, az ellenőrzés időpontját megelőző legutóbbi szállítás 2016. június 13-án történt meg, az azt megelőző szállítás 2016. január, illetve április hónapban történt.

[19] Kézhygiéne

A kézhygiéne az egész intézményben rendkívül elhanyagolt, holott a fertőzések terjedése leggyakrabban a szennyezett kéz közvetítésével történik. A kézhygiéne vonatkozásában az OEK módszertani levelében foglaltak az orvosi- és gyógyszer-szobán kívül nem teljesülnek. A fali adagolók hiányoznak, üresek, vagy nem működnek. Az alkalmazott adagolók (egyes helyeken kézzel bele kell nyúlni) szabályos feliratozása nem történik meg, (egyes feliratok 2014-esek), a kézfertőtlenítők típusa, a feltöltés ideje nem azonosítható. A mosdók és törölközők általában szennyezettek, papírtörülőt kevés helyen használnak. Alkoholos

kézfertőtlenítőt a „C” gondozási egységben alkalmaznak. A higiénés kézmosás feltételei nem biztosítottak.

[20] Gyógyszerellátás, gyógyszerelés, gyógyászati segédeszközök, dokumentáció

A Szakmai rendelet szerint az intézménynek a jogszabályban meghatározottak szerint gondoskodnia kell az ellátottak gyógyszereléséről, gyógyszerellátásáról, gyógyászati segédeszközeinek biztosításáról. Az ellátásban részesülő személy részére előírt gyógyszer felhasználását az „Egyéni gyógyszer-felhasználási nyilvántartó lap” használatával kell rögzíteni, amelyet az ellátás nyújtásának kezdetekor, majd a nyilvántartó lapon szereplő adatokban bekövetkező változások esetén kell kitölteni.

Gyógyászati segédeszköz ellátás közgyógyellátás keretében biztosított. Önmagát gyógyszerelő ellátott nem él az intézményben. „Gyógyszerelés” eljárásrenddel rendelkeznek. A gyógyszerrendelést az egyéni naplóba, valamint az eseménynaplóba regisztrálják. A telefonon adott gyógyszerelésre vonatkozó orvosi utasítások az eseménynaplóba nem minden esetben kerülnek beírásra. Az egyéni napló a megtekintett esetekben tartalmazza a rendszeresen szedett gyógyszerek megnevezését és adagolását. Az eseti gyógyszerek rendelésének rögzítése szintén az egyéni naplóban történik. Gyógyszer rendelését követően a megnevezést és adagolást, valamint a kezelés időtartamát az egyéni napló alapján az un. gyógyszerelő füzetbe bevezetik. A Szakmai rendeletben előírt egyéni gyógyszernyilvántartó lap rendelkezésre áll, azonban azt nem, vagy nem megfelelő adattartalommal vezetik. A gyógyszerelő füzet a zárható gyógyszerdobozban található, amelyhez a gyógyszeradagoló ápolókon kívül a házügyeletesnek van hozzáférése. A gyógyszer kiadagolását szakápoló végzi, a gyógyszerelő füzet alapján. Osztályon a gyógyszerelés gyógyszerosztó tálcáról történik. A gyógyszerdobozok szennyezettek. Az intézményben a szakmailag elfogadott napi gyógyszerelés helyett heti gyógyszerelés történik. Napi gyógyszeradagolást a heti gyógyszerek kiadagolásának napján használnak. A gyógyszeradagoló dobozok megjelöltek. A gyógyszert kiadagoló és kiosztó személye azonosítható. A gyógyszerelés folyamata a rendeléstől az alkalmazásig nyomon követhető, azonban a megtekintett dokumentáció szerint a gyógyszerrendelés, illetve változtatás dokumentálása nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. („Egyéni gyógyszer-felhasználási nyilvántartó lap” hiánya.) A gyógyszerek adagolása a gyógyszer eredeti csomagolásából történik, amelynek szélét a könnyebb kezelhetőség érdekében letépi, és így tárolják műanyag dobozokban. Előfordul, hogy a letépés következtében nem állapítható meg a gyógyszer felhasználhatóságának ideje. Az eredeti csomagolást egyes esetekben nem cserélik, a papírdobozban (amelyen a használati idő lejárt), felhasználható gyógyszer van. Az infúzióval történő ellátáshoz nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel és anyagokkal. Az intézményben folytatott gyakorlat szerint az ellátott közgyógyellátása terhére kiváltott gyógyszerekből más ellátottak is részesülnek; amennyiben gyógyszerkeretét kimeríti, közgyógyellátás keretében további ellátása nem biztosított. A gyógyszeradagolást végző ápoló elmondása szerint leltárt nem készítenek; a gyógyszerek lejáratát ellenőrzik, azonban az ellenőrzés alkalmával lejárt felhasználhatósági idejű készítmények voltak a gyógyszerkészítmények között. A hűtést igénylő készítmények tárolására szolgáló hűtőszekrények rendelkezésre állnak, gondozási egységenként, továbbá a gyógyszerdobozban, azonban a gyógyszerek tárolása nem megfelelő. A gyógyszerkészítmények hűtő hőmérséklete nem minden esetben megfelelő, nem minden esetben mért és dokumentált, illetve bennük élelmiszer, valamint lejárt készítmények, használt fecskendők voltak. Találtak lejárt antibiotikumos szemcseppet, amelyet orrcseppként használnak fel (elmondás szerint orvosi javaslatra, nem dokumentált). Találtak Daedalon kúpot (részleg) csomagolás nélkül.

Lejáratí idő nem megállapítható. A konyhai edények között tárolják egy ellátott heti gyógyszerelő dobozát.

[21] Étkezés, folyadékpótlás biztosítása

Az intézmény 300 adagos főzőkonyhával rendelkezik. A konyhaüzem megfelelően gépesített. Az ellátottak részére biztosított napi étkezések száma öt (három fő- és két kísétkezés), ebből meleg étel naponta legalább egy alkalommal. Az ellenőrzés időszakában tartott dolgozói értekezleten elhangzottak szerint a gondozási egységekbe esetenként az elegendőnél kevesebb élelem érkezik. A szemle alkalmával elhangzottak szerint a „B” egységben margarint adnak „előreggeliként”, a „D” egységben pedig a hűtőben nem megfelelően tárolt hurkaszírt találtak, amelyet a gondozók elmondása szerint uzsonna pótlására adnak. Házi orvos, pszichiáter, szakorvos javaslatára egyénre szabott, szükség szerinti diétás élelmezést biztosítanak. Az ellátottak normál, pépesített, illetve folyékony ételt kapnak.

A főételek pépesítése a konyhán történik. Desszert pépesítését a gondozási egységekben turmixgéppel végzik, megfelelő tápszerrel. Az intézményben egy diétás szakács dolgozik, a fenntartó dietetikust biztosít. A szükséges folyadékbevitel biztosított, az ellátottakat legalább naponta 5 alkalommal kínálják innivalóval.

[22] Testi higiéné biztosítása

Az ellátottak testi higiénéjének biztosítására vonatkozó eljárásrenddel rendelkezik az intézmény. A nemenkénti illemhelyek részben biztosítottak. (Lakóotthonban biztosított, egyéb gondozási egységek nem koedukáltak.) A központi épület fürdőszobáinak állapota elhanyagolt nem szabályosan takarított. A szennyezett kádak és fürdető kocsik a megfelelő testi higiéné biztosítását nem teszik lehetővé. A tisztázás nem történik meg szükség szerinti gyakorisággal. A tiszta ágynemű és textília tárolása nem megfelelő. Rutinszerű fürdetés és hajmosás elvileg naponta, illetve kétnaponta történik, fürdetési rend, továbbá a vonatkozó eljárási rend alapján. Fürdetés és előkészítés alkalmával az intimitás a központi épületben nem biztosított. Ágynemű részben biztosított, egyes szobákban az ellátottak nem kapnak megfelelő matracokat és ágyneműt sem. Fogkeféket ellátottanként elkülönítve tárolják.

[23] Textíliával történő ellátás

Az Intézmény rendelkezik mosodával, a textíliák tisztítását és javítását itt végzik. A ruházat tisztítása gondozási csoportonként történik. Mosás után a gondozók helyezik a ruházatot a szekrényekbe. A ruhákat a gondozók „felismerik”, így válogatják szét. A mosodában a szennyes ruha útja megjelölt, a szennyezett és a tiszta ruha útja a szabályok betartása esetén nem keresztezi egymást, azonban a tiszta ruhák között adományból származó tisztítatlan ruhák voltak. Amennyiben a lakó nem rendelkezik saját textíliával, íz intézmény biztosít a számára ágynemű garnitúrát, ruházatot, tisztálkodást segítő eszközöket, anyagokat. A mosodában a biztonsági adatlapok rendelkezésre állnak, a mosás-szárítás a gépeket forgalmazó cégek utasításainak megfelelően történik. Inkontinencia eszközök rendelkezésre állnak, beszerzés közgyógyellátás terhére történik.

[24] Az intézmény higiénés rendje

Az intézmény rendelkezik takarítási renddel, amelynek felülvizsgálata szükséges. A takarítás elvégzése és ellenőrzése nem dokumentált. A fertőtlenítő takarítás kivitelezéséhez az eszközök nem biztosítottak. A kétvödörös, fertőtlenítő felmosást nem alkalmazzák, az eszközök elhasználtak, szennyezettek. A takarítók nem alkalmazzák a színkód szerint szabályos eszközöket. A tisztítószereket nem mérik ki. A felhasznált szerek nem azonosíthatók, illetve nem megfelelők. A szemle során tapasztaltak szerint a szanitert az élelmiszerekkel érintkező felületekhez való zöld színű eszközzel tisztítják; a szanitert, az ajtót, a polcot SAVÓ WC-fertőtlenítővel mossák. A gondozási egységekben található kezelők (nővérszobák) valamint tálaló konyhák tisztasága nem biztosított. A hűtők takarítatlanok, jegesek, muslincák röpködnek, a tálaló kocsiról az ételmaradékot nem viszik el. A gyógyszerek tárolására szolgáló hűtőkben a gyógyszerek mellett használt injekciós tűk, élelmiszer, ceruzaelem található. A szennyes pelenka tárolására szolgáló helyiséget nem zárják, a gondozási egységből történő elszállításról nem gondoskodnak időben. A szennyes pelenkát nyitott, az ellátott által hozzáférhető konténerben szállítják. A mosodában nem adottak a kézfertőtlenítés eszközei; a gumikesztyűket elmondás szerint alkoholos kézfertőtlenítővel fertőtlenítik. A gumikesztyűk szennyezettek. A raktárban lejárt szavatossági idejű mosogató és súrolószerek található. Az ellenőrzés alkalmával tapasztaltak szerint a konyhaüzemben külön húselőkészítőt használnak. A fagyasztóládák, hűtőszekrények hőmérséklete, annak ellenőrzése és dokumentálása részben megfelelő. (Az ellenőrzés napján munkakezdekor nem dokumentálták.) A hűtők ételtípusonként elkülönítettek, feliratuk nem minden esetben felel meg a tartalomnak. A raktárban lejárt szavatosságú élelmiszerek található. Az egyik hűtő, amelynek hőmérséklete az ellenőrzés időpontjában 17 fok volt, tisztított főtt tojást, maradék penészes körözöttes kenyeret, egy műanyag vödörben nem azonosítható folyadékot, egy rekeszben gyümölcsöt tartalmazott. (Elmondás szerint a hűtő hőmérséklete a meleg tojástól emelkedett meg.) A konyhában a szabályszerű kézmosáshoz papírtörölköző és MT 36 kézfertőtlenítő biztosított, a mosdó szennyezett. Az ételmintákat az előírás szerinti hőmérsékleten és előírás szerinti zacskóban, 72 óra időtartamban tárolják. A tárolásra szolgáló hűtőszekrényt élelem tárolására is használják, abban az ellenőrzés időpontjában kapor volt. Az intézményben a fertőtlenítés és a takarítás nem hatékony, fertőzésmentes, higiénikus környezet nem biztosított.

[25] Mentálhigiénés tevékenység

A Szakmai rendelet értelmében a bentlakásos intézményben folyó gondozási tevékenység keretében az intézmény szolgáltatását igénybe vevő személy szociális, testi és szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban való részesítésével a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglevő testi-szellemi funkcióinak helyreállítására és szinten tartására kerül sor. A bentlakásos intézménynek mindent meg kell tennie az ellátást igénybe vevő testi-lelki aktivitása fenntartásának, megőrzésének érdekében. Az intézmény mentálhigiénés tevékenységét a mentálhigiénés-foglalkoztatási csoportvezető irányítja. Az intézményben élő kiskorú ellátottak fejlesztését a KLIK valamint a Pedagógiai Szakszolgálat dolgozói (egy fő konduktor, és két fő gyógypedagógus) végzi. A KLIK a 16 év alatti tankötelezettekről évente gyógypedagógiai véleményt ad át. A mentálhigiénés munkatársak a kiskorúak közül a fejlesztő csoportban élőkkel foglalkoznak, a napi rutin, szokások kialakításában segítenek, a 16 év alattiak esetében a fejlesztési tervet külsős gyógypedagógus készíti el. A 18. életévüket betöltött ellátott részére az egyénre szabott foglalkozást a számára kirendelt mentálhigiénés munkatárs biztosítja. Az éves fejlesztési tervét a mentálhigiénés munkatárs készíti el. A megtekintett dokumentumokban értékelésként többnyire az „állapotváltozás nem történt, az eddigi terv irányadó” szöveg olvasható. A tevékenység ellenőrzése részben dokumentált, a

készítő és ellenőrző személy beosztása és személye nem minden esetben azonosítható. Egy szabadon választott ellátott a 2015 és 2016 évre szóló fejlesztési terve szó szerint megegyezik, a fejlődés, vagy annak akadálya nem állapítható meg. A havi foglalkozásokat foglalkoztatási lapon tervezik, a hónap utolsó hetében készítik el. A lapon a mentálhigiénés munkatárs rögzíti az ellátottal tervezett foglalkozások típusát (játék, főzőszakkör, mobilizálás, mese, golyófürdő, stb.) A megtekintett esetekben a havi foglalkoztatás megtervezésekor egy esetben sem szerepelt golyófürdő, holott az rendelkezésre áll. Az ellátottak a kertben, mosodában végeznek terápiás munkát. A lakóotthon lakói segítenek a takarításban, a kerekesszékesek mobilizálásában. Sporttevékenység (labdarúgás, szabadtéri játékok) keretében gondoskodnak a testi aktivitás fenntartásáról. Intézményen kívüli programként nyári nyaralást, állatkerti sétát, kulturális programokat szerveznek. Negyedévente buszos „sétán” vesznek részt a járnai nem tudók. Lakószobai mentálhigiénés foglalkozás (zene, meseolvasás) csak a „C” gondozási egységben (ágyhoz kötött ellátottak) történik. Televízió biztosított. Kreatív foglalkozás keretében fejlesztik a manipulációs tevékenységet. Az intézményben kb. 30 ellátottat látogatnak, a családi kapcsolattartás többnyire telefonon történik (aki nem tud beszélni, csak hallgatja a hozzátartozót.) Ünnepekkor templomlátogatást szerveznek, hetente egyszer katolikus, havonta egyszer evangélikus hitélet biztosított. Konfliktus megoldásra csoportos foglalkozások alkalmával kerül sor, feszültségoldó zenehallgatással, egyéni foglalkozással igyekeznek a feszültséget oldani. Kialakítás alatt áll az ún. snoezelen-terápiás szoba, ahol zene- és fényhatások gondoskodnak feszültségoldásról. A napirend kialakítása lehetővé teszi a rutin tennivalókon kívül a mentálhigiénés tevékenység folytatását. Az intézmény bejárása során az egész délelőtti folyamán találkoztak „lézengő” ellátottakkal. Kreatív foglalkoztatást az ellenőrzés második napján láttak. Lakószobában mentálhigiénés tevékenységet nem folytatnak. A szobák többsége sivár, díszítésükről – amely szolgálna a kellemes közérzet kialakulását, az érzékszervek fejlesztését – nem gondoskodnak. Vélhetően a mentálhigiénés tevékenység hiányosságainak következménye, hogy az ellátottak „rongálnak”, matracot tépnek, padlóburkolatot szednek fel. A sivárság különösen az ún. „részleg” egységben szembetűnő. Tapasztaltak „foglalkoztatást”, amelynek során kb. 15 ellátott tartózkodott az ebédlőben; 3-4 ellátott kivételével a többiek céltalanul járkáltak. Az intézményvezető ápoló helyettesének tájékoztatása szerint a lakószobából történő kimozdítás, (akár foglalkozás nélkül is) a foglalkozás része. Rehabilitációs tevékenységet nem végeznek. A mentálhigiénés tevékenység ellenőrzése, munkaértekezletek tartása esetszerű, nem tervezett, nem dokumentált. A mentálhigiénés gondozás a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglévő testi-szellemi funkcióik helyreállítására és szinten tartására nem alkalmas.

[26] Az ellátottak érték-és vagyonmegőrzési nyilvántartásának vezetése szabályozottsága, az ellátottak számára vásárolt nagy értékű használati tárgyak beszerzése, használata és tárolása.

Az ellátottak vagyontárgyait az Intézmény által rendszeresített, elektronikus nyilvántartásban, egyénre szabottan tartják nyilván. Az intézményvezető nyilatkozata alapján az ellátott által igényelt költőpénz háromszorosát meghaladó használati tárgyak beszerzésekor, az intézmény gyakorlata szerint a gondnok hozzájárulása szükséges. A gondnok hozzájárulását az intézményvezető kérelmezi, a vizsgált kilenc esetből három esetben indokolta meg a beszerzés szükségességét. Az értékhatár feletti tárgyak megvételére vonatkozó gondnoki engedélyeket a rendelkezésre álló iratok alapján az intézmény beszerezte. Az eszközök tárolását az arra kijelölt intézményi alkalmazott végzi. Az intézményvezető nyilatkozata szerint a magántulajdonban lévő tárgyak egy részét más ellátottak is használhatják. A megtekintett dokumentációban erre vonatkozó gondnoki hozzájárulás egy esetben volt

fellelhető. A tárgyak vásárlásáról szóló számlák az ellátottak nevére kerültek kiállításra. A beszerzést követően a tárgyak átadás-átvételi bizonylattal az osztályvezető közvetítése által kerülnek az ellátottakhoz. Az intézményvezető nyilatkozata, továbbá a mentálhigiénés munkatársak és ápoló- gondozók elmondása szerint a notebookok esetében annál a megőrzésre jogosult dolgozónál található az eszköz, akinek segítségével az ellátott használja. A foglalkoztatóban elzárt gépeket a foglalkoztatói csoport közösen is használja filmnézésre, zenehallgatásra/ fotók megtekintésére. A pendrive-okat zenehallgatásra, filmnézésre, fényképek tárolására használják, illetve egy részükön intézményi dokumentumokat is tárolnak. A pendrive-ok és a fényképezőgépek megőrzése a notebookéhoz hasonlóan történik. Az ellátottak tulajdonában álló konyhai berendezéseket (hűtőszekrények, kávéfőzők, szendvicssütő, stb.), illetve televíziókat, zenelejátszókat az intézményben élő többi lakó is használja. Az ellenőrzés során valamennyi notebook, továbbá valamennyi, szűrőpróba szerűen kiválasztott tárgy megtalálható volt az intézményben, és megállapítható az is, hogy az eszközöket az ellátottak céljaira használják. A használati eszközök megrongálódása esetén az eszközök javításra kerülnek, amennyiben erre nincs mód, selejtezik azokat. Az egyik ellátott tulajdonában található egy 2006-ban több mint egymillió Ft-ért vásárolt mozdítógép, továbbá egy 234.000 forintért vásárolt motoros ágy. Az ellátott azonban a vizsgálat idején nem motoros ágyat használt, az nem volt megállapítható, hogy a szóban forgó ágyat ki használja. Egy mozdítógépet, amely a gondozók elmondása szerint az érintett ellátott tulajdona – a folyosón tárolnak. Leltári szám nem található rajta, így nem különül el az intézményi leltártól. (Az intézményben több mozdítógép is található, azonban leltári szám hiányában nem állapítható meg, hogy melyik gép kinek a tulajdonát képezi.) Egy másik ellátott számára 2015. március 30-án vásárolt turmixgép a „B” egységben található, az ellátott a gondozók elmondása szerint a „C” egységben él. A harminchat megtekintett tárgy közül leltári szám egy eszközön volt található.

[27] Elhunyt ellátottak értékeinek kezelése

Az ellenőrzés vizsgálta az elhunyt ellátottak értékeire, ingóságaira vonatkozó leltárfelvétel gyakorlatát, továbbá a költőpénznek, pénzmaradványoknak a bírósági letéti számlára történő befizetését. Egy elhunyt személy 251.450 Ft összértékű tárgyi ingóságait a hagyatéki leltárban nem tüntették fel. Az ellenőrzés megállapította, hogy az Intézmény figyelmen kívül hagyta a Szakmai rendelet 62. § (1) d) pontjában foglaltakat, amelynek értelmében az elhunyt ingóságai között fellelt készpénzt – ideértve a lakó által intézményi megőrzésre átadott valamint a letéti számlára befizetett készpénzt is – haladéktalanul, de legkésőbb a halál beálltát követő első munkanapon be kell fizetni a letéti számlára. Az intézményben – a szociális munkatárs elmondása alapján – az a kialakult gyakorlat hogy az elektronikus nyilvántartásból kinyomtatott ingólistát a hagyatéki leltár mellékleteként küldik meg a hatóságnak; ez azonban az intézményi dokumentációból nem állapítható meg egyértelműen.

[28] Ellátotti jogok érvényesülése

A Szocvtv. 94/E. § (4) bekezdése értelmében a szociális intézmény köteles a szolgáltatást az alkotmányos jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására figyelemmel végezni, különös tekintettel az élethez, emberi méltósághoz, a testi épséghez, a testi, lelki egészséghez való jogra. A testi, lelki egészséghez való jog alkotmányos követelmény. Az általános ellátotti jogokon felül a Szocvtv. rögzíti a fogyatékos személyek jogaira vonatkozó speciális szabályokat is. A vizsgálat során számos ellátotti jogot sértő intézkedést tapasztaltak az Intézményben.

A rácsos ágyak, valamint a szobák ajtajára felszerelt rácsok, a lekötözés sértik az ellátottak szabad mozgáshoz és az emberi méltóságához fűződő jogát. Az emberi méltósághoz való jogot sért a fürdőszobákban a zuhanyfüggönyök és a toalett deszkák hiánya. Az Intézményben az intimszobát kialakították, azonban az a funkciójának nem felel meg. A kanapé a szoba mérete miatt nem kinyitható, továbbá a bejárati ajtón szemmagasságban 4-5 cm átmérőjű lyuk tátong.

A biztonsághoz való jogot érinti az ellátottak Intézményen belüli rossz elhelyezése. A földszinten a járóképes ellátottak, az emeleten a mozgásukban korlátozott, vagy az ágyat önállóan elhagyni nem képes ellátottakat helyezték el. Tűz esetén, az emeleten lakók mentése nem biztosított. A teljes körű ellátáshoz, valamint az emberi méltósághoz, továbbá a testi, lelki egészséghez való jogot sérti a matrac, illetve az ágynemű nélküli ágyak alkalmazása. A vizsgálat során megdöbbentő elhelyezést tapasztaltak – egyes ellátottak matrac nélkül, fémrácsra vagy fa ágyon aludtak. Néhány szobában a takarók és párnák hiányát tapasztalták. A gondozó személyzet, gyári csomagolásban elhelyezett plédeket mutatott, amelyet állításuk szerint esténként kiosztanak az ellátottaknak. Ez a megoldás nem életszerű, valószínűsíthető, hogy a tájékoztatás során elmondtak, nem egyeznek a gyakorlattal. Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés nem fordult elő az intézményben. Kimenő megvonására büntetésből, vagy megfelelő indok nélkül nem kerül sor. Az intézményvezető tájékoztatása szerint az ellátottak részére biztosított a szobaválasztás joga, figyelembe véve az intézmény lakóinak érdekét.

[29] Dolgozói nyilatkozatok

A vizsgálat során, az intézményi dolgozók közül 5 főt hallgattak meg. A dolgozók által elmondottakból megállapítható, hogy a munkahelyi légkör feszült. Az alkalmazottak nincsenek megelégedve az intézmény vezetésével. Az intézmény nem rendelkezik megfelelő személyi állománnyal, amely bizonyos munkakörökben lehetetlenné teszi a munkavégzést. Az elmondottak alapján azt is megállapították, hogy az intézmény egyes részlegeinél szakmai értekezletet rendszertelenül és ritkán tartanak, valamint összességében elmondható, hogy a vezetők az alkalmazottakat nem ellenőrzik. Nincs megfelelő együttműködés és összhang a dolgozók között, amely az ellátottak gondozására is hatással van. Egyes alkalmazottak napi 6 órás munkavégzés után távoznak az intézményből, holott a bérezésüket napi 8 órás bérezés után kapják. A nyilatkozó szerint mindez a vezetők tudta és beleegyezése mellett történik, azonban az intézményvezetőnek erről nincs tudomása. Szükséges lenne a dolgozói létszámnorma újragondolása, figyelembe véve az ellátotti kör minősítését. Az intézményvezető tájékoztatása szerint az ellátottak jelentős része a betegségük meghatározásakor újraminősítést igényelne. Az üres álláshelyeket nehéz feltölteni, a tapasztalatok alapján az egészségügy elszívó ereje érvényesül.

[30] Ellátotti nyilatkozatok

Az intézmény székhelyén jelenleg 219 fő él. A helyszínen 6 ellátottal készült interjú alapján, az alábbi következtetések vonhatók le: az ellátottak szeretnek az intézményben lakni, szeretik a gondozókat. Többször elhagyják az intézményt, kirándulásokon, közös programokon vesznek részt. Az ellátottak elégedettek az étellemezzel, azonban elmondásuk szerint néhány étel nem olyan jó, mint régen. A lakóotthonban élő ellátott az elhasznált berendezésekre panaszkodott és a leváló vakolatra. A meghallgatások előtt, valamennyi nyilatkozni kívánó dolgozót tájékoztattak arról, hogy az interjúval való részvétel nem kötelező, továbbá, hogy

véleményét névvel és nevének elhagyásával is elmondhatja. A nyilatkozók közül két fő kérte nevének mellőzését. Az elhangzottakat írásban rögzítették. A meghallgatásokról, a nyilatkozat lényegét összefoglaló, a vizsgálati jelentés megírását könnyítő, emlékeztető dokumentum készült. Szeretnek az intézményben élni, azonban a „részleg” nevezetű egységben élők rossz ellátotti körülményekről nyilatkoztak. Van olyan ellátott, aki munkájáért munkaterápiás jutalomban részesül.

[31] A vizsgálat összegzése

A vizsgálat megállapította, hogy az intézmény részben rendelkezik az ellátottak igényeit biztosító tárgyi és személyi feltételekkel. Az intézményben hanyag szakmai munka folyik. Az ellátotti jogok megengedhetetlen mértékben sérülnek. Az intézmény gazdátlan, elhanyagolt érzést kelt. A fertőzésmentes és higiénikus környezet nem biztosított. A mentálhigiénés tevékenység a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglevő testi-szellemi funkcióik helyreállítására és szinten tartására nem alkalmas. A gondozási tevékenység nem megfelelő; elengedhetetlen a segítő gondozási modell bevezetése. A gyógyszerellátás nem a jogszabályi előírások szerint biztosított. Lejárt felhasználási idejű gyógyszerek és élelmiszerek nem tarthatók és használhatók az intézményben, ennek ellenére az ellenőrzés időszakában két hét eltéréssel továbbra is találtak lejárt felhasználású gyógyszert és élelmiszert. A dolgozók és a vezetőség között az együttműködés nem megfelelő, amely hátrányosan befolyásolja a munkavégzést és ez hatással van a lakók ellátására. A dokumentációk részben hiányosak, nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak. A lakók az intézményt otthonuknak tekintik, jól érzik magukat, azonban az ellátással nem mindegyikük elégedett. Az intézményben munkahelyi közöny, illetve a feladatok pontos és egyértelmű kiadásának, továbbá a következetes és rendszeres vezetői ellenőrzések hiánya tapasztalható. A vezetői tevékenység az intézményben nem megfelelő: nem érvényesül a gondoskodó attitűd, nem érvényesül az intézményt az ellátott otthonának tartó szemlélet. A megfelelő szemlélet hiánya, az ellenőrzés és számonkérés esetlegessége, következetlensége az intézmény nem megfelelő működését eredményezi.

Javaslatok

A vizsgálat során feltárt hiányosságok és szabálytalanságok megszüntetésére és a jogszerű állapot helyreállítására szükséges intézkedések és javaslatok:

1. Az egyes ellátottakat sújtó, indokolatlan korlátozó intézkedések – különösen a rácsos ágyak, helyiségeket elválasztó farácsok – megszüntetése. A jelenlegi korlátozások a jogszabályi feltételeknek megfelelő, más alternatívákkal történő kiváltása.

2. Az ellátotti jogokat sértő intézkedések megszüntetése.

3. Az intézményben található megrongált ajtók és belső burkolatok javítása, megfelelő állapot szinten tartása.

4. A vizesblokkok felújításának előkészületeire az eljárás megindítása, a fenntartó segítségével.

5. Az épület folyosóin található székek, bútorok, zsákok, és hulladékok eltakarítása, lomtalanítása.

6. A „faház” építményben található, egérürülékkel szennyezett raktár felszámolása, az ott tárolt holmi selejtezése.

7. Megfelelő intimszoba kialakítása.

8. Az ellátottak jogszabályi feltételeknek megfelelő méretű és létszámú szobákban történő elhelyezése.

9. Javasolt az ellátottak elhelyezésének átgondolása, mozgásképtelen ellátottak földszinten történő elhelyezése.

10. Megfelelő számú ágyszivacs beszerzése, tartalék szivacsok biztosítása.

11. Az ágyneműk és az ágyneműhuzatok minden ellátott számára maradéktalanul megtörténő, évszaknak megfelelő kiosztása.

12. A foglalkoztatottak részére védőruházat biztosítása.

13. A rendkívüli munkavégzés elrendelésének ellentételezésére elsődleges eszközként javasolt – az évi rendes szabadságon túlmenően – a szabadidő kedvezmény biztosítása. Az Mt. 143. § (7) bekezdése lehetőséget ad a rendkívüli munkaidő ellentételezésére járó szabadidő tárgyévét követő év december 31. napjáig történő kiadására, ezáltal elkerülhető a személyi kiadások megnövelése.

Egyben felhívják a figyelmet, hogy a rendkívüli munkavégzés elrendelésekor figyelemmel kell lenni a Mt. 109. § szerinti évi 250 óra maximálisan elrendelhető időtartamra is, továbbá arra, hogy a rendkívüli munkavégzésért járó szabadidőnek az éves rendes szabadság terhére történő kiadása nem megengedett.

14. Egyes munkáltatói intézkedéseket tartalmazó KIRA iratok humánpolitikai szignálásra, illetve pénzügyi ellenjegyzésre történő továbbítása, az általános eljárásrendnek megfelelően, minden esetben szükséges. (A pénzügyi ellenjegyzés nélküli számfeltét jogszabálysértő. Az iratok kiadmányozásának minden esetben tartalmaznia kell az intézményvezető aláírását, az intézményi pecsét lenyomatát, illetve az aláírás dátumát is.)

15. A saját gépkocsival történő napi munkába járással kapcsolatos dokumentumok szabályszerű kezelése.

16. A délutáni-, valamint a műszakpótlék folyósítás gyakorlatának felülvizsgálata, valamennyi közalkalmazott esetében 2012. szeptember 1. napjától (A délutáni pótlék esetében különösen a takarítók, konyhalányok és az egy műszakban, napi 12 órában dolgozó ápológondozók vonatkozásában. Amennyiben a fenti juttatások esetében az elmaradások megállapíthatóak, úgy azokat utólagosan rendezni szükséges.)

17. A dolgozók étkezési térítési díjának összegét tartalmazó tájékoztatás kifüggesztése.

18. Az orvosi alkalmassági vizsgálatoknak a jogviszony létesítést megelőző elvégzése, hiány esetén azok pótlása, a kiállított igazolásoknak a személyi anyagban történő elhelyezése.

19. Megjelölt személyek munkakör felülvizsgálatának elvégzése az elsőfokú munkaköri alkalmassági véleményekben szereplő – az alkalmazás korlátozására irányuló – megállapítások figyelembe vételével. Szükség esetén kinevezés módosítás elkészítése, vagy a jogviszony megszüntetése.

20. A személyi anyagok esetében betekintési lapok pótlása, valamint az erkölcsi bizonyítványok beszerzése és azoknak a személyi anyagokba történő elhelyezése.

21. Megjelölt személy esetében az előző munkahelyek igazolásainak pótlólagos beszerzése és a szükséges felülvizsgálat elvégzése.

22. A hiányzó kompetencia listák elkészítése.

23. A munkaköri leírások hatálytalanításának elvégzése az érintett közalkalmazottak esetében, illetve a munkaköri leírások tartalmának aktualizálása.

24. A tartási, életjáradéki és öröklési szerződés tilalmának beemelése valamennyi munkaköri leírásba, vagy a megismerési nyilatkozat érintettek által történő aláírása.

25. A jelenléti ívek szabályszerű, napi szintű vezetése minden dolgozó esetében.
26. Valamennyi dolgozó esetében a besorolás áttekintése, a helyes besorolás elkészítése, illetőleg az elmaradt járandóságok utólagos kifizetése. Mindezekon túlmenően a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény szerint a besoroláshoz, a jubileumi jutalomhoz, valamint a végkielégítéshez figyelembe vehető időtartamok felülvizsgálatának elvégzése az intézmény valamennyi dolgozója tekintetében. (A helyes besorolások elkészítésénél, illetve az erre irányuló felülvizsgálatoknál minden esetben figyelemmel kell lenni az éves szabadságok esetleges változásaira is.)
27. Az adományokról nyilvántartás felvétele és vezetése.
28. A könnyebb áttekinthetőség és nyomon követés érdekében a hatályos szabályzatok nyilvántartási számmal történő ellátása, valamint egységes nyilvántartás elkészítése, vezetése, megjelölve az utasítás számát, a szabályzat tárgyát, kihirdetésének/hatálybalépésének dátumát, továbbá hatályon kívül helyezésének napját.
29. Az egyes dokumentumok hatályon kívül helyezésének elvégzése, megelőzve, hogy azonos tárgyban több azonos típusú dokumentum legyen hatályban.
30. A hatályos jogszabályi előírásoknak történő megfelelés érdekében a szabályzatok mielőbbi felülvizsgálata, módosítása.
31. A Szocvtv. 96. § (3) bekezdésének a), c) pontjaiban rögzítettekről a jogosult és hozzátartozója nyilatkozatának felvétele, az intézményi jogviszony megkezdésekor.
32. A folyamatba épített vezetői ellenőrzés rendszeres, tervszerű elvégzése, dokumentálása, minden részlegben.
33. Az intézményi dokumentáció folyamatos iktatása.
34. Az egyes intézményvezetői intézkedések/utasítások/körlevelek szabályos kiadmányozása, valamint az ezekben hivatkozott jogszabályok megfelelőségének ellenőrzése.
35. A személyi térítési díjaknak a vonatkozó jogszabályokban és az II.r. alperes utasításban leírtaknak megfelelően történő megállapítása.
36. Személyi térítési díjhátralékok behajtására vonatkozó intézkedések megtétele.
37. Az ellátottak részére vásárolt műszaki cikkek soron kívüli leltározása, a műszaki eszközök leltári számmal való ellátása (jelenleg nem különül el az intézmény műszaki cikkeitől) és a tárgyi eszközök használatára vonatkozó belső vizsgálat lefolytatása, (kik és milyen céllal használják a lakók tárgyi eszközeit.)
38. Az elhunyt ellátottak hagyatéki leltárának felülvizsgálata, szükség esetén póthagyatéki eljárás lefolytatása.
39. A munkaterápiás foglalkoztatásban résztvevő ellátottak részére az elvégzett munkák után járó díjazás egységesítése, munkaóra és munkadíj munkalapokon történő feltüntetése.
40. Az intézmény használatában álló gépkocsik vezetéséhez szükséges engedélyek beszerzése, a menetlevelek szabályszerű vezetése, annak ellenőrzése.
41. Adományok nyilvántartásba vétele.
42. Valamennyi, az intézményben ellátást végző orvossal megbízási szerződés kötése, felnőtt háziorvos alkalmazása.
43. Az alapgyógyszer készlet jogszabálynak megfelelő biztosítása, a lista kifüggesztése.
44. Az életmentő eszközök elérhetőségének biztosítása.
45. Az orvostechnikai eszközök rendszeres felülvizsgálatának elvégzése.

46. Az ápolási-gondozási tevékenység ellenőrzése, rendszeres és tervezett ápolásszakmai vizitek bevezetése, az ellenőrzés dokumentálása.

47. Az ápolási-gondozási és egészségügyi dokumentáció szabályos és pontos vezetése, a dokumentálás ellenőrzése.

48. A hiányzó dokumentáció létrehozása (egyéni gyógyszernyilvántartó lap felvétele, eseménynapló sorszámozása).

49. A gyógyszerrendelés, illetve változtatás jogszabályi előírásoknak megfelelő dokumentálása.

50. A higiénikus és fertőzésmentes, környezet biztosítása: egyebek mellett a takarítási rend aktualizálása, az abban foglaltak betartása, az intézmény hatékony és rendszeres, ellenőrzött takarítása.

51. Az ápolási- és gondozási eszközök hatékony és rendszeres tisztítása, fertőtlenítése.

52. A veszélyes hulladék szabályszerű tárolása, elszállítása.

53. A szennyezett inkontinencia eszközök megfelelő tárolása.

54. A kézhigiéné vonatkozásában az OEK módszertani levelében foglaltak betartása, a higiénés kézmosás feltételeinek biztosítása, a végrehajtás rendszeres ellenőrzése.

55. A gyógyszerek lejáratí idejének rendszeres, tervszerű ellenőrzése, gyógyszerek leltározása, a végrehajtás rendszeres ellenőrzése.

56. Az ellátottak testi higiénéjének folyamatos biztosítása, ruházatuk megjelölése.

57. A mentálhigiénés tevékenység pontos dokumentálása, a tevékenység tervezett, rendszeres ellenőrzése.

58. A mentálhigiénés tevékenység fejlesztése, ennek érdekében kapcsolat felvétele társintézmények mentálhigiénés munkatársaival.

59. Az ételkészítési- és gyógyszer hűtésére szolgáló hűtőszekrények megfelelő hőmérsékletének biztosítása, ellenőrzése, dokumentálása, rendszeres és hatékony takarítása.

60. Az ételkészítési lejárati idejének figyelemmel kísérése, lejárt szavatosságú ételkészítési selejtezése.

61. A felvételi eljárással kapcsolatos dokumentumok aktualizálása, pontos vezetése.

62. Az intézmény a lakók otthona; hasonlóképpen az otthoni körülményekhez biztosítani lehető legkényelmesebb elhelyezést, a személyi tisztaságot, a környezet tisztaságát, kulturált kialakítását, a jó ételkészítést, a foglalkozást Figyelmet kell fordítani arra, hogy a közösségben fokozott a fertőzésveszély. A tevékenységet az ellátotti jogok betartásával, érdekeik szem előtt tartásával, a jogszabályok alapján kell a végezni.

Az intézményben szükséges a vezető által valamennyi dolgozó felé közvetíteni az ellátottakat középpontba helyező, gondoskodó hozzáállás fontosságát, különös tekintettel arra, hogy öngondoskodásra és önellátásra képtelen, értelmi fogyatékossgal élő, kiszolgáltatott ellátotti körrel foglalkoznak. A szabályszerű működés helyreállítása érdekében a feladatok meghatározásával, a határidők és felelősök megjelölésével a kirendeltség külön intézkedési tervet készít.

[32] Az ombudsman helyszíni vizsgálat tapasztalatai:

2017. január 19-én munkatársai helyszíni vizsgálatot tartottak az intézményben. Az intézmény vezetője az ombudsmani vizsgálat során munkatársainak elmondta, hogy amint azt

a panaszbeadvány is jelzi, az intézményben valóban számos jogsértés történik. Az épület nagyon rossz állapotban van, nem akadálymentes, a szobák túlzsúfoltak. Számos helyen betört, beszakított ajtókat, omladozó falakat, megbontott villanykapcsolókat, csővezetékeket láttak. A vízvezeték- és csatornahálózat szintén rossz állapotban van, felújításra szorul, szinte mindennaposak a beázások, csőtörések; ez utóbbiak nyomai számos helyen látszanak – a csővezetékek szerelése céljából szükségessé vált bontási munkálatok miatt a falakon sok helyen még mindig óriási lyukak, nyílások tátonganak. Az intézmény az 1970-es években Egészségügyi Gyermekotthonként működött, így a szobák jelenleg is egybenyílnak, egyes szobák „fürdető ágygal” rendelkeznek, így a súlyos állapotban lévő ellátottakat ott helyben, szobatársaik „társaságában” fürdetik meg. Az ilyen, jelenleg lakószobaként használt helyiségek között fürdőhelyiségek találhatóak (valamennyi helyiség széles üvegfallal elválasztott), 3-3 illemhellyel, sorban egymás mellett, a legtöbb helyen ajtó, és függöny nélkül, szinte valamennyi WC takarófedő nélküli. A fürdetésre, fürdésre szolgáló helyiségek szintén rossz állapotban vannak, omlik a vakolat, csempe. Az emeleti szinten az egyik fiatal férfi ellátottat lábánál fogva rögzítik az ágya lábához, aki így a földön tartózkodik. Elmondásuk szerint súlyos dühkitörései vannak, amely a körülötte lévők testi épségét veszélyezteti sok esetben.

Az intézmény 4 részlegből áll: 1-1 osztály működik a nagykorú férfi és nő ellátottaknak, kiskorú gyermekeknek, valamint súlyos fogyatékos személyeknek. Az ellátottaknak nincs körzetes, az egészségügyi alapellátást biztosító háziorvosa. Az ellátottak közötti bántalmazás és agresszió az egyedi igényekhez és szükségletekhez igazodó fejlesztés hiánya, és a sematikus fejlesztési tervek miatt mindennapos. Az ellátottak saját ruhái nincsenek névvel ellátva, így ad hoc jelleggel öltöztetik őket. Az adományba kapott ruhaneműkből a gondozók korábban „turi-butik”-ot szerveztek maguknak.

[33] Az ESzCsM rendelet 1. § (1) bekezdés c) pontja alapján ez a gyakorlat (kikötözés, rögzítés) korlátozó intézkedésnek minősül, így azt a vonatkozó jogszabályi előírások szerint szigorúan dokumentálni kell, figyelemmel a maximális időtartamra, megfigyelés és feloldás szabályaira – ESzCsM rendelet 4.§ -5. § (3) bekezdés, Szakmai rendelet 101/A. §, Szocvtv. 94/G. §

[34] Több ellátott fogát nem a saját, hanem 2 db közös fogkefével mossák meg, a minden ellátott részére egyébként névvel ellátott fogkefék és fogmosó poharak használata helyett, azokat ugyanis külön tárolták, elzártan, egy esetleges ellenőrzés esetére. Beemelő szerkezet hiányában a golyófürdőt csupán azon ellátottakkal használják, akik abba önállóan, vagy kisebb segítséggel be tudnak lépni.

[35] Munkatársai láttak egy súlyos állkapocs-deformitással, nagyon elhanyagolt száj higiéniével rendelkező fiatal lány ellátottat, aki arcának feldagadása miatt alig kivehető módon próbálta tudtukra adni, hogy nagyon fáj az arca. Egy ellátott az egybenyíló szobák közötti függöny és válaszfalak nélküli 3-as elrendezésű WC-knél munkatársai jelenlétében, minden szeméremérzet és intimitásra való igény nélkül igyekezett biológiai szükségleteit kielégíteni.

[36] Egy ápoló-gondozó munkatárs megosztotta velük véleményét, amely szerint saját autista gyermekét sem hozná ebbe az intézménybe, de az új intézményvezető mentalitása nagyon tetszik neki, valódi változtatások eléréséhez azonban még kevés ideje dolgozik az intézményben.

[37] Az intézményvezető kitért arra is, hogy a fürdetést korábban hajnali 5 órakor kezdték, és csoportosan (10-15 fő egyszerre) végezték úgy, hogy az ellátottakat lemeztelenítették, az állni nem tudó mozgásában korlátozott gondozottakat a fürdető helyiségek padlójára helyezték, és távolról zuhanyozták le őket. Megesett, hogy amennyiben az 1 hektoliter meleg víz elfogyott, egyes ellátottakat már hideg vízben zuhanyoztattak le.

Az ápoló-gondozó munkatársak tevékenységének minősítésével összefüggésben azt is megjegyezte az intézményvezető, hogy a közösségi helyiségekben az ellátottakat a gondozóktól a mobiltelefon használata különböztette csupán meg; egyebekben az ellátottakat a szobáikba zárták be, egész nap ott tartózkodtak. Az egészségügyi ellátást és az iskoláztatást Település2ön, a szakrendelést Település3on érik el.

Hangsúlyozta azt is – ahogyan azt több munkatárs is a tudomására hozta –, hogy az ápoló-gondozó személyzet nem minden tagja értett egyet a személye ellen irányuló panaszokkal, beadványokkal. Elmondása szerint nagyon jól képzett ápoló-gondozók is vannak az intézményben, egyben szükség lenne a kiégés elleni tréningekre.

Az intézményvezető rendelkezésre bocsátotta a legutóbbi, 2016. október 28-án lezárt fenntartói ellenőrzésről készült vizsgálati jelentést, a 2015. évi hatósági ellenőrzésről szóló jegyzőkönyvet, az intézmény szervezeti és működési szabályzatát, a szakmai programot, a házirendet, valamint a korlátozó intézkedések protokollját.

[38] Összességében az Ombudsman és a vizsgálati jelentések többek között az alábbi megállapításokra jutottak, miként az az jelentés száma számú jelentésből kitűnik:

- „Az ellátotti jogok megengedhetetlen mértékben sérülnek. Az intézmény gazdátlan, elhanyagolt érzést kelt” (ombudsmani jelentés 30.o.)

„A fertőzésmentes és higiénikus környezet részben biztosított.” (ombudsmani jelentés 30.o.)

„A gondozási tevékenység nem megfelelő.” (ombudsmani jelentés 30.o.)

„(...) az intézményben már a vezető váltást megelőző években olyan elhanyagolt ápolási, gondozási és lakhatási körülmények alakultak ki, amelyek az ellátott személyek alapvető jogait rendkívül súlyos mértékben sértették.” (ombudsmani jelentés 30.o.)

„az intézményi férőhelyek kiváltása a Település1i Szociális Intézmény intézményben elodázhatalanul sürgető feladat az érintettek vonatkozásában, ugyanis az ilyen konfliktusos, frusztrációkkal teli és a személyi, tárgyi feltételek hiánya következtében kiüresedett légkörben élő fogyatékos személyek esélye az emberi élethez- amint azt az ellenőrzések jegyzőkönyvei is feltárták- már évek óta napról napra halasztódik.” (ombudsmani jelentés 30. oldal).

„A vizsgált Intézményben ugyancsak tapinthatók a nagy létszámú bentlakásos intézmények „sajátosságai” úgy, mint a rendkívül magas ellátotti létszám (218 fő), a hiányos tárgyi (fürdőszobák, illemhelyek, ágyak, matracok) és személyi (ápoló-gondozó személyzet) feltételek, az akadálymentesség (egyenlő esélyű hozzáférés) hiánya. Mindezek az ápoló, gondozó tevékenység vonatkozásában kényszermegoldások (csoportos fürdetés, rácsos ágyak, ajtórácsok) alkalmazására szorítják az intézmény munkatársait, illetve az ellátás szakmai

színvonalának erős visszaesését eredményezik. Mindezen körülmények az ellátottak alapvető jogait súlyos mértékben sértik, és az ellátott személyek tekintetében a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékkal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszasságot okoznak, és összességében – illetve egyes intézkedések önmagukban is – felvetik a megalázó, embertelen bánásmód tilalmának sérelmét, amely nem felel meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem. (ombudsmani jelentés 30.o.)

- „a kormányhivatalok hatósági ellenőrzései sok esetben leginkább a dokumentációk vizsgálatára, a dokumentációs rend jogszabályi előírásoknak való megfelelésére irányulnak” (ombudsmani jelentés 31.o.)

„Szintén kardinális kérdések, hogy a fenntartói vizsgálat eredményeként tett 62 javaslat megvalósítása és annak ellenőrzése milyen fázisban van.” (ombudsmani jelentés 31.o.)

[39] Ezt követően a IV. rendű alperes rendkívüli vizsgálatot rendelt el, majd részletes intézkedési tervet készített, míg a II. rendű alperes az intézményvezetőt visszahívta.

[40] A felperes gyógypedagógus, valamint emberi jogász munkatársai összesen 5 alkalommal jártak (2017. február 15. és 17. és 27; március 9. és április 18.) az Szociális Intézménynél. Eredeti látogatásuk célja az volt, hogy egy uniós támogatásból megvalósuló nemzetközi projekt záróeseményére találjanak egy vagy több olyan kiskorút, aki a saját élményein keresztül tud beszámolni arról, milyen az élet egy olyan nagy létszámú zárt intézetben, mint amilyen a Szociális Intézmény.

A felperes munkatársai az 5 látogatás közül az április 18-i látogatás alkalmával gyakorlatilag a teljes intézményt bejárták, az általuk tapasztaltakról írásbeli feljegyzéseket, egyúttal fénykép felvételeket készítettek. Tették mindezt azért, mert már az első látogatást követően világossá vált előttük, hogy a Szociális Intézménynél ellátott személyeket súlyos jogsértések érik.

A felperes az Szociális Intézménynél tapasztaltakról jelentést készített, amelyben összefoglalta az intézményben élők terhére megvalósuló jogsértéseket, egyúttal közzétett számos olyan – az érintettek felismerhetőségét kizáró módon szerkesztett- fényképfelvételt is, amelyek alátámasztják a jelentésében foglalt súlyos megállapításait.

A felperes az általa feltárt jogsértések miatt büntetőfeljelentéssel élt, a nyomozás jelenleg is folyamatban van.

[41] A IV. rendű alperes által elrendelt rendkívüli vizsgálat nyomán 2017. május 30-án a IV. rendű alperes intézkedési tervet készített az általa feltárt hiányosságok, jogsértések megszüntetése érdekében.

[42] A Szociális Intézmény I. rendű alperes a per folyamatban léte alatt jogutód nélkül megszűnt, működési helyén a VI. rendű alperes folytatja tevékenységét a Szociális Otthon elnevezésű szociális intézményben.

[43] A perben beszerzett, az Szakértő1, valamint Szakértő2 igazságügyi pszichiáter szakértő által készített szakértői vélemény megállapította, hogy a VI.r. alperes Szociális Otthon intézményben készült vizsgálat, a helyszínen tett személyes látogatás és a megvizsgált dokumentáció alapján az intézményben alkalmazott korlátozó intézkedések, és azok dokumentálása jogszerűen az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 101/A. § (3) bekezdése szerinti adatlapon és betétlapon a jogszabály által előírt módon zajlik. Továbbá, hogy a Szociális Otthonban elhelyezett fogyatékos személyek neurológiai és mentális pszichiátriai egészségügyi ellátása jelenleg a szakma szabályainak, a korszerű terápiás protokolloknak, szemléletnek, jogszabályoknak megfelelő gyakorlattal és dokumentálással történik. A gyermek és ifjúság pszichiátriai, valamint felnőtt pszichiátriai ellátás szintén megnyugtatóan és folyamatosan elérhetően korszerű szemlélettel működik. Az intézményi orvosok, illetve a szakápolók által szükségesnek ítélt szakrendelések gördülékenyen igénybe vehetők. Az intézmény 1 gyermek és 1 felnőtt intézményi orvost foglalkoztat részállásban, akik rugalmas rendelési idejének és soron kívüli elérhetőségének köszönhetően az intézményben ellátatlan lakó nem marad. A lakók testi állapotának (gyermekgyógyászati, bőrgyógyászati, nőgyógyászati, fogászati) státuszának pontosabb megítélése.

[44] A szakértői vélemény szerint problémát jelent viszont a szokásos szűrővizsgálatok elérése, megvalósítása, a hazai egészségügyi ellátórendszer nem kellően felkészült/tervezett arra, hogy az eljárási területén lévő nagyszámú, sajátos ellátású igényű személynek a sürgős szükség esetén kívüli ellátás diszkrimináció mentesen, szokásos hozzáféréssel végezni tudja. Ugyanakkor, ennek javítása és szűrések megoldása érdekében történnek lépések, az intézmény felvette a kapcsolatot az autizmussal élők fogászati ellátását végző hálózat keretében a Egészségügyi Intézet1 működését megkezdő fogászati ellátó hellyel. A lakók vizsgálatának és ellátásának konkrét megvalósítását a Covid járvány akasztotta meg.

[45] A szakértői vélemény rámutat arra is, hogy az intézményben jelenleg tapasztaltak alapján összességében nem észleltek arra utalót, hogy a Szociális Otthonban elhelyezett fogyatékos személyek fizikai és mentális állapotát és szükségleteit illetően a helyszínen rendelkezésre álló, egészségügyi ellátás elégtelen lenne, és emiatt azonnali külső orvos bevonására lenne szükség. Az egészségügyi szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés problémáján, megoldásában viszont az intézmény támogatásra szorulónak tűnik.

[46] A gyógypedagógus, illetve fejlesztő szakemberek vonatkozásában elmondható, hogy a komplex szükséglet felmérés a TL-hez kapcsolódóan minden lakó esetében megtörtént, ebbe is betekintést kaptak a szakértők. A szükségletek kielégítése ugyanakkor a megfelelően képzett szakemberek hiányában nem tud kellőképpen megvalósulni. A köznevelés területén a fejlesztőnevelés oktatásban résztvevő tanulók esetében a feladatellátási kötelezettségért felelős tankerület, nem biztosít megfelelő humán erőforrást. A felnőtt lakók esetében a jogszabályoknak ugyan megfelel a munkatársi létszám, ám a megfelelő szakképzettséggel nem rendelkező munkatársak alkalmazása nem biztosítja a szükségletekre releváns módon reflektálni képes, az elmélet és gyakorlati ismeretek terén is felkészült humán erőforrást. Az VI.r. alperes, illetve az általa fenntartott intézmény rengeteg erőfeszítést tesz azért, hogy a

lehetőségekhez képest biztosítsa a felmerülő szükségletek kielégítésére minél felkészültebb munkatársakat.

[47] A szakértői vélemény rámutatott arra is, hogy a korlátozó intézkedések alkalmazásáról mind a törvényes képviselő, mind pedig az ellátott jogi képviselő minden esetben tájékoztatást kap. A korlátozó intézkedésekkel összefüggő megfigyelésre, és az intézkedések maximális időtartamára, feloldására vonatkozóan az intézmény házirendje a jogszabályoknak megfelelően részletes eljárási rendet tartalmaz, amelyet az ellátó személyzet ismételt képzések keretében alaposan megismer, és a gyakorlati alkalmazás során követ. A korlátozó intézkedések alkalmazásánál az intézményben 2017 óta nem merült fel panasz.

[48] A különböző előre mutató és megelőző intézkedéseknek, valamint a CRPD rendelkezéseinek érvényre juttatását elősegítő belső szabályzatok, rendelkezéseinek és azok betartásának, továbbá az intézmény működési alapelveinek, és a fenntartóváltást követő intézményi kultúrának a figyelembevételével összegezhető, hogy a Szociális Otthon szolgáltatásait igénybevevő személyek jogi védelme biztosított. A hazai hatályos jogszabályok és költségvetési források között működő IJSZ ellátottjogi képviselővel való kapcsolat intenzív, és érdemi a lakók részéről is. Jogi segítségnyújtás iránti igény felmerülésekor a verbálisan jól kommunikáló lakók megfelelő útmutatást és ügyüknek megfelelő képviselőt kapnak. Más esetekben az ellátottjogi képviselő által végzett, ún. „intézményi monitoring” tevékenység jelent valódi segítséget, ahogy erről az ellátottjogi képviselő és az intézményvezető között folyt levelezések is tanúskodnak.

Mindazon által, az állam által a CRPD foglaltak szerint biztosítandó egyenlő esélyű hozzáféréseken alapuló jogi segítségnyújtás minőség és mennyiségi értelemben vett további fejlesztést igényel.

[49] Összességében megállapítható, hogy a Szociális Otthon a hazai ágazati jogszabályi előírásoknak megfelelően valamennyi fogyatékossgal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő lakók emberi jogainak előmozdítását és védelmének biztosítását szem előtt tartva működik. Ezt tükrözi a fenntartóváltást követően a Szociális Otthon – Otthona (VI.r. alperes) 2018. augusztus 27. napján jóváhagyott Szakmai Programja, és az abban megfogalmazott alapelvek is, illetve az ennek mentén kialakulóban lévő szervezeti kultúra. Az intézményvezetés törekszik arra, hogy – a fogyatékossgág mértékét figyelembevéve – a lehető legönállóbb életvitelhez segítse a lakókat, ez tervszerű személyiségfejlesztést, valamint az egyes szükségletek mentén megfogalmazandó egyéni és lakóközösségi döntések meghozatalához igényelt segítségnyújtást jelent.

Tekintettel arra, hogy minden kultúraváltás munkavállalói szemléletformálás, de az immár több évtizede itt lakók önállóságának fejlődése is időigényes, lépésről lépésre zajló fokozatosan végbemenő folyamat, ezért az intézményvezetés az egyén életkorát, állapotát, és fogyatékossgágát figyelembevevő, annak megfelelő ütemű és mértékű önállóság elérését tekinti, az öngondoskodás és az életvitelben elérendő célnak.

Az IFKT részét képezik azok a munkatársi felmérések, melyek az intézményben dolgozók fogyatékos személyekkel kapcsolatos attitűdjéről, viszonyulásáról adnak visszajelzést. Bemutatja a munkatársaknak a fenntartóváltás idején a közösségi befogadás

alapfogalmaival kapcsolatos ismereteinek hiányosságait, kommunikációjuk módját, csatornáit, illetve a magasabb minőségű munkavégzéshez igényelt támogatásokat.

Egyértelműen kitűnik a rendszeres esetmegbeszélés iránti fokozott szükséglet és a mentorálás, illetőleg a szupervízió nélkülözhetetlensége. Az intézményben dolgozók kifejezetten igénylik a szakmai párbeszédet, nyitottak az új ismeretekre, képzésekre. Mindezek ellenére a fenntartóváltást követően nagy volt az intézményi fluktuáció is: azon munkatársak, akik nem tudtak vagy nem akartak haladni az intézmény új vezetésével és az általuk közvetített – a CRPD-ben foglaltak szerinti – szemlélet és szakmai irányváltással azonosulni, azok elhagyták az addigi munkahelyüket.

Fentiekből látható, hogy nem csak az intézmény szolgáltatásainak igénybevevői és a vezetés, hanem a munkatársi közösség is hosszú – attitűd és kultúraváltó – utat járt be az elmúlt 3 év leforgása alatt, és ez a sokrétű fejlődés még nem ért véget. Az évtizedekkel ezelőtti paternalista intézményi kultúrából igyekeznek átlépni egy fogyatékossgal élő személyek emberi jogi katalógusában rögzített, az emberi méltóságot, a törvény előtti egyenlőséget, és a felnőtt személyek autonómiáját legteljesebb mértékben tiszteletben tartó világban, ahol e cél eléréséhez a felmerülő szükségleteknek megfelelő támogatást, segítséget kaphatnak az érintettek.

[50] A felperes módosított keresetében kérte a bíróságot, hogy az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 84. § (1) bek. a) pontja szerint állapítsa meg, hogy a II. rendű alperes 2004. január 27. és 2018. június 30. napja között, mint a jogutód nélkül megszűnt, a Település I/utca szám alatt működött Szociális Intézmény (továbbiakban Szociális Intézmény) fenntartója a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szociális törvény) 92/B. § (1) bek. b) és d) pontjaiban, a II.r. alperesről szóló 316/2012. (XI. 13.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés n) pontja és 4. § (4) bekezdés a) pontja, valamint a II.r. alperes Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 13/2017. (III. 31.) EMMI utasítás 41-43. §-aiban előírt ellenőrzési kötelezettségének elmulasztásával fenntartotta, s így maga is megsértette, pontosan meg nem határozható számú, a Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát, illetve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban Ebktv.) 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy megsérti a Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát, ezzel megvalósítva az Ebktv. 10. § (1) bekezdését (zaklatás), valamint a 8. § g) pontját (közvetlen hátrányos megkülönböztetés) az alábbiak szerint:

A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott mulasztásával fenntartotta, illetve fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, vagyis az Ebktv. 8. § g) pontjába, valamint a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (továbbiakban Fogyatékosjogi Egyezmény) 15. cikkébe ütközően megalázó és megszégyenítő környezetet tartott fenn, illetve közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott a Szociális Intézményben elhelyezett, pontosan meg nem határozható számú fogyatékos személlyel szemben azzal, hogy az emberi méltóságot súlyosan sértő módon korlátozta a fogyatékos személyek személyes szabadságát az Egyezmény 14. cikkébe ütközően.

Az emberi méltóságot, különösen pedig az érintett személyek szeméremét sértő módon szervezi az ellátottak tisztálkodását;

Nem biztosítja az egészséges, emberhez méltó lakhatási környezetet a fogyatékos személyek részére.

[51] A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott mulasztásával fenntartotta, s ezzel az Ebktv. 8. § g) pontjába, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 24., 26., és 30. cikkeibe ütközően nem biztosította pontosan meg nem határozható számú fogyatékos nagykorú személy oktatáshoz való hozzáférését, a rehabilitációt és rehabilitációt, valamint a kulturális életben, üdülési, szabadidős és sporttevékenységekben való részvételüket, illetve a Szociális tv. 67. § és 70. § (3) szerinti teljes körű gondozást, szinten tartó, képességfejlesztő foglalkoztatást, továbbá sport- és szabadidős tevékenység végzését.

A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott mulasztásával fenntartotta, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsértette pontosan meg nem határozható számú fogyatékos gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy az Ebktv. 8. § g) pontjába ütközően közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott azzal a mulasztással, hogy nem biztosította számukra az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermekek jogairól szóló Egyezmény (továbbiakban Gyerekek jogi Egyezmény) 3. cikkének, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 7. és 24. cikkének megfelelő, Szociális tv. 70. § (2) bekezdése szerinti korai fejlesztést és gondozást.

A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott mulasztásával fenntartotta, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsértette pontosan meg nem határozható számú fogyatékos gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy az Ebktv. 8. § g) pontjába és a Fogyatékosjogi Egyezmény 24. cikkébe ütközően nem biztosította a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Nkt.) 46. § (3) bek. a) pontja szerinti, képesség szerinti oktatáshoz való jogukat.

A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott mulasztásával fenntartotta, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsértette pontosan meg nem határozható számú fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy nem biztosította az egészségügyről szóló, 1997. évi CLIV. tv. (továbbiakban Eütv.) 7. § (1) bekezdése szerinti egészségügyi ellátáshoz való jogát az Ebktv. 8. § g) pontjába és a Fogyatékosjogi Egyezmény 25. cikkébe ütközően.

A II. rendű alperes az 1) pontban meghatározott ellenőrzési kötelezettségének elmulasztásával fenntartotta, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt annak a közvetlen veszélye, hogy maga is megsértette pontosan meg nem határozható számú, a Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékossgal élő személy egyenlő bánásmódhoz való jogát, megsértve ezzel az Ebktv. 8. § g) pontját azzal, hogy nem biztosította az érintetti kör igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését, és ezzel velük szemben hátrányos megkülönböztetést alkalmazott.

[52] Kérte, hogy a 2013. évi V. törvény (Ptk) 2:51. § (1) bek. a) pontja szerint állapítsa meg, hogy a 2018. július 1. napjától a Település1/utca szám alatt működő VI.r. alperes Szociális Otthon Otthonában (továbbiakban Szociális Otthon) elhelyezett, pontosan meg nem határozható számú fogyatékos személy vonatkozásában a VI. rendű alperes mint a Szociális Otthon fenntartója azzal a mulasztásával, hogy nem biztosítja az intézmény Szociális tv. 92/C. § (1) bek. b) pontjában előírt törvényes működését, fenntartja és ezzel maga is megvalósítja, illetve fennáll annak közvetlen veszélye, hogy maga is megvalósítja az 1) számú kereseti kérelem 1.1-1.6 pontjaiban meghatározott zaklatást, illetve közvetlen hátrányos megkülönböztetést, megsértve ezzel pontosan meg nem határozható számú fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, illetve

a 8. § g) pontjába, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 7., 14., 15., 24., 26. és 30. cikkébe ütközően:

A VI. rendű alperes a 2) pontban meghatározott mulasztásával fenntartja, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennáll annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, vagylagosan pedig a 8. § g) pontjába, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 15. cikkébe ütközően megalázó és megszegyenítő környezetet tart fenn, illetve közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a Szociális Otthonban elhelyezett, pontosan nem meghatározható számú fogyatékos személlyel szemben azzal, hogy

- az emberi méltóságot súlyosan sértő módon korlátozza a fogyatékos személyek személyes szabadságát a Fogyatékosjogi Egyezmény 14. cikkébe ütközően.
- az emberi méltóságot, különösen pedig az érintett személyek szeméremét sértő módon szervezi az ellátottak tisztálkodását;
- nem biztosítja az egészséges, emberhez méltó lakhatási környezetet a fogyatékos személyek részére.

A VI. rendű alperes a 2) pontban meghatározott mulasztásával fenntartja, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennáll annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel az Ebktv. 8. § g) pontjába, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 24., 26. és 30. cikkeibe ütközően nem biztosítja pontosan meg nem határozható számú fogyatékos nagykorú személy oktatáshoz való hozzáférését, rehabilitációját és rehabilitációját, valamint a kulturális életben, üdülési, szabadidős és sporttevékenységekben való részvételüket, illetve a Szociális tv. 67. § és 70. § (3) szerinti teljes körű gondozást, szinten tartó, képességfejlesztő foglalkoztatást, továbbá sport- és szabadidős tevékenység végzését.

A VI. rendű alperes a 2) pontban meghatározott mulasztásával fenntartja, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennáll annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsérti pontosan meg nem határozható számú fogyatékos gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy az Ebktv. 8. § g) pontjába ütközően közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmaz azzal a mulasztással, hogy nem biztosítja számukra a Gyerekjogi Egyezmény 3. cikkének, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 7. és 24. cikkének megfelelő, Szociális tv. 70. § (2) bekezdése szerinti korai fejlesztést és gondozást.

A VI. rendű alperes a 2) pontban meghatározott mulasztásával fenntartja, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennáll annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsérti pontosan meg nem határozható számú fogyatékos gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy az Ebktv. 8. § g) pontjába és a Fogyatékosjogi Egyezmény 24. cikkébe ütközően nem biztosítja az Nkt. 46. § (3) bek. a) pontja szerinti, képesség szerinti oktatáshoz való jogukat.

A VI. rendű alperes a 2) pontban meghatározott mulasztásával fenntartja, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennáll annak a közvetlen veszélye, hogy ezzel megsérti pontosan meg nem határozható számú fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy nem biztosítja az Eütv. 7. § (1) bekezdése szerinti egészségügyi ellátáshoz való jogot az Ebktv. 8. § g) pontjába és a Fogyatékosjogi Egyezmény 25. cikkébe ütközően.

A VI. rendű alperes az Ebktv. 8. § g) pontja alapján közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, akkor amikor az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést nem biztosítja a Szociális Otthon lakóinak.

[53] Kérte a **Törvényszéket**, hogy a Szociális Intézmény vonatkozásában az rPtk. 84. § (1) bek. a) pontja szerint, a Szociális Otthon vonatkozásában a Ptk. 2:51. § (1) bek. a) pontja szerint állapítsa meg, hogy a III. rendű alperes mint a Szociális Intézmény és a Szociális

Otthon működését engedélyező szerv 2018. június 30. napjáig a Szociális Intézmény, majd 2018. július 1. napjától a Szociális Otthon vonatkozásában a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet (továbbiakban: Sznyr.) 36. § (1) bek a) pontja és d) pontja, valamint az Sznyr. 40. § (1) bek. szerinti, ellenőrzési kötelezettségének és a szükséges jogkövetkezmények alkalmazásának elmulasztásával a Szociális Intézményben fenntartotta az 1. és 2. sz. kereseti kérelmek szerinti zaklatást és közvetlen hátrányos megkülönböztetést a Szociális Intézményben, illetve a Szociális Otthonban elhelyezett, pontosan nem meghatározható számú fogyatékos személy terhére az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, illetve az Ebktv. 8. § g) pontjába, valamint a Fogyatékosjogi Egyezmény 7. 14. 15. 24. 26. és 30. cikkébe ütközően, illetve az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt ennek a közvetlen veszélye, a Szociális Otthonban pedig jelenleg is fenntartja, illetve ennek közvetlen veszélye fennáll

[54] Kérte, hogy a Szociális Intézmény vonatkozásában az rPtk. 84. § (1) bek. a) pontja szerint, a Szociális Otthon vonatkozásában a Ptk. 2:51. § (1) bek. a) pontja szerint állapítsa meg, hogy 2022. május 25. napjáig a IV. rendű alperes, azt követően jogutódja, a VII. rendű alperes mint a szociálpolitika és a szociális ágazat irányítói, valamint mint a II. rendű alperes irányító szervei (152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 1. számú melléklet C) pont 12. alpontja, illetve 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 1. számú melléklet E) pont 13.alpontja) a Szociális Intézmény vonatkozásában 2018. június 30. napjáig fenntartották, a Szociális Otthon vonatkozásában 2018. július 1. napjától fenntartják a fenti kereseti pontokban leírt zaklatást, illetve közvetlen hátrányos megkülönböztetést, illetve ennek közvetlen veszélye az Ebktv. 20. § (1) bek. c.) pont szerint fennállt, illetve a Szociális Otthon vonatkozásában jelenleg is fennáll.

A IV. rendű alperes 2022. május 25-ig, azt követően jogutódja, a VII. rendű alperes e kereset szerinti, az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, illetve az Ebktv. 8. § g) pontjába ütközően fenti jogsértést azzal a magatartással valósították meg, hogy elmulasztották részükre jogszabályok által előírt ellenőrzést (152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 52. § (2) bekezdés c) pontja, 59. § (2) bek. ab) pontja; a 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 89. § (2) c), 92. § (2) ab) pontja; az Államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 9. §; illetve a Szociális Otthon vonatkozásában a VI. rendű alperessel kötött Támogatási szerződésben, illetve a Szociális Intézmény kiváltásával és a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményrendszer ellenőrzésének megerősítésével kapcsolatos feladatokról szóló 2051/2017. (XII. 27.) Kormányrendelet 3.a pontja) a Szociális Intézmény, majd a Szociális Otthonban elhelyezett fogyatékos személyek ellátásával összefüggésben, valamint elmulasztották az ellenőrzés alapján a jogsértések megszüntetéséhez szükséges jogkövetkezmények alkalmazását.

[55] Kérte, hogy az rPtk. 84. § (1) bek. a) pontja szerint állapítsa meg, hogy az V. rendű alperes, mint a fejlesztési célleírányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért felelős minisztérium fenntartotta a fenti kereseti pontokban leírt zaklatást, illetve közvetlen hátrányos megkülönböztetést az Ebktv. 10. § (1) bekezdésébe, illetve az Ebktv. 8. § g) pontjába ütközően, illetve ennek közvetlen veszélye az Ebktv. 20. § (1) bek. c) pontja szerint fennállt azzal, hogy az Európai Bizottság által biztosított fejlesztési támogatások terhére támogatásban részesítette a II. rendű alperest a KEOP-5.7.0/15-2015-0246 projekt keretében, egyúttal elmulasztotta a 2007-2013-as programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről

szóló 4/2011. (I. 28.) kormányrendelet 5/A. § (1) bekezdés k) pontja szerinti ellenőrzési kötelezettségét.

[56] Kérte, hogy tiltsa el az **rPtk.** 84. § (1) bek. b) pontja szerint az VIII. rendű alperest, a **Ptk.** 2:51. § (1) bek. b) pontja szerint pedig a III-VI-VII. rendű alpereseket az 1-5. számú kereseti kérelmekben meghatározott diszkriminatív gyakorlatok folytatásától, egyúttal tiltsa meg a VI. rendű alperesnek, hogy új személyeket vegyen ellátásba az általa fenntartott Szociális Otthonba az ítélet jogerőre emelkedését követő naptól.

[57] A IX. rendű alperessel szemben ugyanazt a keresetet terjesztette elő, mint a jogelőd VIII. rendű alperessel szemben.

[58] Kérte, hogy kötelezze a bíróság a VI. rendű alperest a Ptk. 2:51. § (1) d) pontja alapján arra, hogy a jogsértést úgy szüntesse meg, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő napon szüntesse meg az általa fenntartott Szociális Otthonban valamennyi érintett személy szabadságát jogellenesen korlátozó intézkedés alkalmazását, ide értve a fizikai korlátozó eszközök, rácsos vagy magasított ágyak vagy pszichotróp és egyéb gyógyszerek a személy szabad és tájékoztatáson alapuló beleegyezése nélkül, kémiai korlátozó eszközként történő használatát. Emellett biztosítsa valamennyi érintett személy személyes szabadságának és testi integritásának védelmét az általa fenntartott Szociális Otthonban foglalkoztatott gondozók képzése által, mely során külső szakértő segítségével sajátítsák el a korlátozó intézkedéseket kiváltó deeszkalációs technikák alkalmazását. A fenti intézkedések végrehajtását dokumentálja és azt küldje meg a felperesnek, illetve tegye lehetővé számára, hogy az a végrehajtásról a Szociális Otthon bejárásával meggyőződhessen.

[59] Az ítélet jogerőre emelkedését követő 2 hónapon belül a Szociális Otthonban elhelyezett valamennyi fogyatékos személy fizikai és mentális állapotát és szükségleteit mérje fel külső orvos (gyermekorvos, patológus, bőrgyógyász, nőgyógyász, fogorvos, neurológus, pszichiáter), pszichológus és gyógypedagógus bevonásával, valamint az állapotfelmérés alapján haladéktalanul kezdje el a szükséges sürgősségi egészségügyi és fejlesztő ellátásokat, ideértve a szükséges orvosi, pszichológiai és gyógypedagógiai terápiát. Az állapot- és szükségletfelmérés terjedjen ki a személy egészségügyi, pszichés - különös tekintettel az intézményi elhelyezés során elszenvedett bánásmód okozta esetleges trauma következményeire - és fogyatékoságából adódó állapotára, továbbá a személy oktatási, gyógypedagógiai és terápiás szükségleteire, valamint a foglalkoztatással kapcsolatos, szociális és kommunikációs képességeire.

[60] Az ellátottak 7.2 pont szerinti felmérése alapján az ítélet jogerőre emelkedését követő 2 hónapon belül minden lakó vonatkozásában dolgozzon ki egyéni (re)habilitációs és integrációs tervet, amelyek meghatározzák az érintett személyek (re)habilitációjának egyéni területeit és céljait, illetve a közösségi ellátásba való integrációjának ütemét és pontos menetét. Az integrációs tervnek tartalmaznia kell a személy egészségügyi, mentálhigiéniai,

(re)habilitációs, oktatási, szakképzési, foglalkoztatási, szabadidős, valamint szociális szolgáltatásokhoz közösségekben történő, egyéni szükségleteken alapuló hozzáféréseinek módjait, ideértve annak helyszíneit és rendszerességét. Valamennyi (re)habilitációs és integrációs egyéni tervet a személyek azonosítására alkalmatlan módon az ítélet jogerőre emelkedését követő 2 hónapon belül küldjön meg a felperesnek.

[61] Az ítélet jogerőre emelkedését követő 1 hónapon belül tegye meg a szükséges lépéseket ahhoz, hogy biztosítsa a lakók emberhez méltó és higiénikus lakhatásának és tisztálkodásának feltételeit.

[62] Az ítélet jogerőre emelkedését követő naptól a fogyatékkal élő személyek igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése érdekében működjön együtt az érintett személyek jogvédelmével foglalkozó civil szervezetekkel, ideértve a felperesi alapítványt, többek között oly módon, hogy tegye lehetővé a független, civil szakértők érdemi módon történő látogatását az intézményben, ideértve az ellátottakkal történő bizalmas (négy szemközti) beszélgetések lehetővé tételét.

[63] Az ítélet jogerőre emelkedését követő 2 hónapon belül dolgozzon ki egy egyéves akció tervet az ellátottak megfelelő jogvédelmét biztosító panaszmechanizmusok hatékonyságának javítására, jogi segítségnyújtás hozzáférhetőségének biztosítására.

Az ítélet jogerőre emelkedését követő 2 hónapon belül dolgozzon ki egy egyéves akció tervet a minden ellátottat érintő kommunikáció akadálymentesítése érdekében a panaszmechanizmusok, jogi segítségnyújtás igénybevételeiről szóló, hatékony tájékoztatással összefüggésben. Az akciótervek végrehajtását dokumentálja és e dokumentációt negyedévente küldje meg a felperes részére.

[64] Az ítélet jogerőre emelkedését követő 12 hónapon belül gondoskodjon az intézmény bezárásáról és valamennyi a Szociális Otthonban lakó fogyatékos személy közösségekben történő elhelyezéséről (kitagolásáról), ideértve az ennek fedezetét biztosító forrásokat, valamint arról, hogy szükségleteikhez mérten hozzáférjenek a szükséges közösségi szolgáltatásokhoz (a közösségekben elérhető szociális alap- és szakszolgáltatások). Ennek megtörténtéről készítsen jelentést úgy, hogy abból kitűnjön, hogy hova költöztette át az ellátottakat és számukra milyen, a társadalmi befogadáshoz szükséges támogatást és szolgáltatásokat biztosított, és a jelentést küldje meg a felperesnek.

[65] Kötelezze a III. és VII. rendű alperest a Ptk. 2:51. § (1) d) pontja alapján arra, hogy ellenőrizze a 7. kereseti kérelemben meghatározott intézkedések végrehajtását, jogszabálysértés esetén határidő megjelölése mellett kötelezze a VI. rendű alperest a hiányosság vagy jogsértés megszüntetésére. A 7. számú kereseti kérelem végrehajtásának ellenőrzéséről részletes jelentésben számoljon be a felperesnek az ítélet jogerőre emelkedését követő 7 hónapon belül.

[66] Az alperesek elsődlegesen a per megszüntetését kérték, mivel álláspontjuk szerint közérdekű igényérvényesítés alapján a felperes nem indíthat pert.

[67] Érdemben a kereset elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a felperesnek nincsen perbeli legitimációja. Másodlagosan arra hivatkoztak, hogy a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú határozata alapján a felek között magánjogi jogviszony nem jött létre, így személyiségi jogsértést sem követhettek el. Ezt meghaladóan ellenőrzési kötelezettségének eleget tettek.

[68] Az V. rendű alperes előadta, hogy nem volt feladata az I. rendű alperes működésének és tevékenységének ellenőrzése, kizárólag környezet és energia operatív program keretében került jogi kapcsolatba a II. rendű alperessel, az I. rendű alperes működése tekintetében nincs fenntartói engedélyezési, vagy ellenőrzési jogosultsága. Az V. rendű alperest mint támogatót csupán a támogatás felhasználására vonatkozó ellenőrzési kötelezettség terhelte, a II. rendű alperes jogelődjének, illetve a VI. rendű alperesnek a tevékenységét nem volt sem köteles, sem jogosult ellenőrizni. Ezt az V. rendű alperes által csatolt iratok igazolják, ezek valóságát a felperes sem vonta kétségbe. Az V. rendű alperes a felperes által sérelmezett magatartáshoz nem nyújtott támogatást, hanem az épületenergetikai korszerűsítéshez, mely még közvetett összefüggésben sem áll a felperesi kereset jogalapját képező körülményekkel. Így az V. rendű alperes, és ehhez kapcsolódóan a VIII. és a IX. rendű alperes félként történő perben állás egyrészt indokolatlan, érdemben alaptalan

[69] A VI. rendű alperes előadta, hogy a kereset semmilyen olyan konkrét magatartást nem nevezett meg, amely a terhére róható lenne, a sérelmezett magatartások, cselekmények a jogutód nélkül megszűnt I. rendű alperesre vonatkoznak. A felperes az általa működtetett Szociális Otthon intézményi működésére vonatkozóan nem rendelkezik információval. A felperes ún. valószínűsítése mindösszesen abban nyer megfogalmazást, hogy az általa létrehozott és működtetett szociális intézmény a per indulásakor még ott működő korábbi intézmény helyén működik. Semmilyen olyan információt, tapasztalatot vagy hatósági ellenőrzést nem csatolt, ami alapján egyáltalán a valószínűsítés szintjét elérte volna, még úgy sem, hogy e körben az Ebktv. könnyítést tartalmaz a kérelmező javára, a klasszikus perrendtartási szabályokban megfogalmazott bizonyítási teherhez képest. Minden felperes által bizonyítékként vagy valószínűsítési jogalapként megjelölt jegyzőkönyv, hatósági vizsgálati eredmény a korábbi intézmény működése során és annak alapján került kiállításra, melyre hivatkozással a felperes csak annyit jegyez meg, hogy nincs olyan információja, amely szerint ebben változások álltak volna be. Részletes tájékoztatást adott eddigi úgy infrastrukturális, mint személyi jellegű intézkedéseiről, ideértve úgy a személyzet körében tett fejlesztéseket, mint a bentlakók egyéni bánásmódjában, egyéni igényeik feltérképezésében, és a működés során tett adaptálásban. A beszerzett szakértői véleménnyel egyetértett, az alábbi kiegészítéseket tette e körben. Ahogy azt a szakértői jelentés helyesen leírja, a bentlakók tankötelezettségének teljesítéséhez szükséges oktatás biztosítása nem a feladata. A feladata az oktatási intézmények elérhetőségének vagy az utazó pedagógusok fogadásának a biztosítása, míg a tankötelezettség teljesítése esetén a szülők vagy gondnokok feladata a tanköteles bentlakó beíratása. Mindezek mellett, annak ellenére, hogy az intézménybe került tanköteles

bentlakók érvényes szakértői jelentésekkel rendelkeztek, minden kiskorúnak újra megkérte a szakértői vizsgálatát annak érdekében, hogy az állapotának és képességének megfelelő oktatási intézménybe történjen a beiskolázása. Nem képezi a felelősségét a fogadó intézmények oktatási tevékenységének módszere és minősége.

[70] Hivatkozott arra, hogy a jelentés szakirányú terápiás szakemberekre vonatkozó szakértői megállapításait nem vitatja, de ki kell hangsúlyozni, hogy az alperesi intézmény működése e körben is megfelel a jogszabályi előírásoknak, tekintettel arra, hogy minden alkalmazott terápiás munkatárs olyan felsőfokú végzettséggel rendelkezik, mely megfelel a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 3. számú mellékletében foglaltaknak, mely a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben foglalkoztatottaknak az adott munkakör betöltéséhez szükséges képesítési minimum előírásait tartalmazza.

[71] Az egészségügyi ellátásokkal kapcsolatosan az alábbi kiegészítéseket tette: Az alperesi intézmény nem egészségügyi, hanem szociális intézmény, ennek megfelelően nem feladata általános és szakirányú egészségügyi szolgáltatások biztosítása. Ugyanakkor, ahogy a szakértői jelentés is tartalmazza, a bentlakók állandó orvosi felügyeletére vonatkozó jogszabályi kötelezettségeknek maradéktalanul eleget tesz, és minden tőle telhetőt megtesz a szakirányú és rendszeres szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés biztosítására. Azonban ahogy ezt a szakértői jelentés is rögzíti, az ilyen súlyos mentális, fogyatékkal élő személyek szűrővizsgálata (szemészet, fogászat, női és férfi szakszűrések) speciális feltételeket követelnek meg. Egyes esetekben az csak altatásban megoldható. A közegészségügyi ellátó rendszer azonban nincs felkészülve ezekre a speciális ellátási módokra. A magánegészségügyi intézmények számára pedig nem célcsoport. Ennek okán az alperesi intézmény kiszolgáltatta a rendszerszintű hiányosságoknak, értve úgy a speciális eszközök esetleges hiányát, mint azon érzékenyítési programok hiányát, melyekbe a közeli kórházak, szakrendelők kerülnek bevonásra.

[72] Előadta, hogy a szakértői jelentés alapján egyértelműen megállapítható, hogy a VI. rendű alperes – biztosítja az intézmény törvényes működését, intézményének működése során sem alkalmazott módszerei, sem személyzete nem valósítja meg a felperesi kereseti kérelem szerinti zaklatást, nem tart fenn megalázó és megszegyenítő életkörülményeket, nem alkalmaz a bentlakókkal szemben hátrányos megkülönböztetést, nem korlátozza a bentlakók személyes szabadságát, az esetileg alkalmazott korlátozó intézkedések megfelelnek a jogszabályi előírásoknak és a szükségesség-arányosság elvárásának, biztosítja a bentlakók tisztálkodási lehetőségét, folyamatosan fejleszti a lakhatási környezetet, folyamatosan fejleszti a támogatott lakhatási lehetőségeket, ezen felül teljes intézményi rekonstrukció megkezdése előtt áll, fejlesztési programjában jelentős hangsúllyal bír a bentlakók rehabilitációja, rehabilitációja, továbbá esetlegesen korai fejlesztési és gondozási módszertanok és eszközök korcsoporttól független alkalmazása, annak ellenére, hogy az intézményben már nincs a korai fejlesztési és gondozási körbe (0-2 éves kor között) tartozó lakó, biztosítja az oktatáshoz való jogukat azzal, hogy minden bentlakó esetében biztosítja a kijelölt oktatási intézmény elérését, utazó pedagógusok esetén az intézmény falain belüli megfelelő oktatási környezetet, állandó orvosi jelenléttel biztosítja a bentlakók egészségügyi ellátását és minden szakorvosi ellátási igény esetében annak igénybevitelét az állami ellátórendszer közreműködésével.

[73] Hangsúlyozta, hogy a felperes keresete kapcsán, amely a fizikai és mentális állapot és szükséglet felmérésére vonatkozik külső orvos bevonásával, hogy a kitagolás szakmai folyamatának része a lakók komplex szükséglet felmérése, amely alapján egyéni szolgáltatási terv készül. Ezen kötelezettségének az alperes eleget tett. A közösségi befogadási folyamat befejezésének végső határideje 2024. december 31. napja.

[74] A magasított oldalráccsal ellátott ágyak vonatkozásában előadta, hogy a kórházak mindegyikében, amely mozgáskoordinációra képtelen embereket ápol, ilyen ágyak vannak jelenleg is, de egy újszülött esetében a rácsos ágy használata sem eredményez embertelen bánásmódot. A per során elvégzett szakértői vizsgálat maga is megállapította, hogy az intézményben alkalmazott ilyen jellegű eszközök a lakók fizikai biztonságát, vagy éppen az önmagukban történő kártétel megakadályozását szolgálják.

[75] A lakók személyes szabadságának korlátozásával kapcsolatosan előadta, hogy továbbra is állítja – ahogy az elvégzett szakértői vizsgálat során tett többszöri helyszíni bejárásán is beigazolódott, hogy ketrec nincs az intézményben. Az alapvető jogok biztosa ennek használatát a korábbi intézmény tekintetében tiltotta meg, nem a VI. rendű alperes kapcsán. Kínzó, kegyetlen, embertelen, megalázó vagy büntető jellegű korlátozó.

[76] Kifejtette, hogy a személy személyes szabadsága a személy vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében is korlátozható. Hivatkozott rá, hogy a korábbi beadványokból, és a szakértői véleményből is jól látható, hogy a VI. rendű alperes a felperes által idézett jogszabályhelyeknek megfelelően alkalmazott csak és kizárólag személyes szabadságot korlátozó intézkedést.

[77] Előadta, hogy egy lakónál használnak könyöksínt, mert hánytatja magát, és azt sem permanensen, vagyis kizárólag az egészsége érdekében. Mozgáskorlátozó pléd fogalmát a VI. rendű alperes nem ismeri, és ilyet nem is alkalmaz. Az emberi méltóság sérelmével kapcsolatosan előadta, hogy a felperesnek az az előadása, hogy az A ápolási egységben egy wc nem működik, egy elmozdult, egy pedig hiányzik. A szekrények tetején használt pelenka található. Idejét múlt, 6 évvel ezelőtti információn alapul, amely már nem helytálló, jelenleg 12 db megfelelő állapotú és működő toalett van az intézményben.

[78] A felperes elmondása alapján a C ápolási egységben a fürdők falfelületén nagy kiterjedésű ázási nyom és falbontás látható. Előadta ezzel kapcsolatosan, hogy ezen a részlegen kizárólag fekvő lakók laknak, akik nem használják ezt a fürdőt, így a felújításig eltakarásra került. A felújítás elhúzódása a gondozást nem érinti.

[79] Nyilatkozata szerint a gondozottak személyre szabott ellátását a VI. rendű alperes biztosítja. A lakók embertelen lakhatási környezetével kapcsolatosan előadta, hogy helytálló az a megállapítás, hogy az intézmény lakószobáinak állapota rendezett. Az épület egy folyosója (D folyosó) már lezárásra került, a többi folyosó tekintetében a kiköltöztetés folyamatos. Az épület teljes felújítása emiatt sürgős. Az időszakos karbantartási munkálatok megtörténnek, de a fürdőszobák annak ellenére felújításra kerültek, hogy ezek jelentős része a férőhely kiváltást követően feleslegessé vált.

[80] A fogyatékos személyek elhanyagoltságával kapcsolatosan előadta, hogy az átvételt követő munkaerőhiányt munkaerő kölcsönzéssel biztosította. Jelenleg az intézményben a jogszabályi elvárásnak megfelelő mértékű és szakmai végzettségű munkatárs dolgozik, amelyet a szakértői vélemény és a III.r. alperes is megerősített. .

[81] Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a gyermekek oktatásának biztosítása nem kötelezettsége, illetve előadta, hogy minden szükséges fórumon és illetékes szervnek jelezte a problémát, így a tőle elvárható gondossággal járt el. Az egészségügyi ellátáshoz való joggal kapcsolatosan előadta, hogy a szakértő által is felvetett egészségügyi ellátó rendszer hiányosságaiért nem tehető felelősség.

[82] Az igazságszolgáltatáshoz való jog vonatkozásában pedig arra hivatkozott, hogy a gondozottak képvisellete megfelelően biztosított, az érdekvédelmi fórum a jogszabályi elvárásoknak megfelelően működik. Minden ellátottnak van törvényes képviselője, továbbá az ellátottjogi képviselő rendszeresen látogatja az intézményben őket.

[83] A VII. rendű alperes, mint a IV. rendű alperes jogutódja a IV. rendű alperes valamennyi nyilatkozatát változatlan tartalommal fenntartotta. Ezen kívül hivatkozott az alábbiakra:

Álláspontja szerint a felperes által az EMMI vonatkozásában hivatkozott, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet) egyes rendelkezései, amelyek az emberi erőforrások miniszterének hatáskörébe tartozó általános ágazati tárgyköröket nevesítették, majd – a perbeli jogutódlásra figyelemmel – a VII. rendű alperes vonatkozásában, az ágazati irányítói felelőssége tekintetében a belügyminiszter feladat- és hatáskörét rögzítő, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet) felperes által rendelkezései, továbbá felperes által hivatkozott az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 9. §-a szerinti irányítói jogkör a II. rendű alperes vonatkozásában és a Klebelsberg Központ vonatkozásában is hivatkozott irányítói jogkör nem alkalmasak személyiségi jogsértés megállapítására. Hivatkozott a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú részítéletének megállapításaira.

[84] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a II. rendű alperes, mint a jogutód nélkül megszűnt, a Település1/utca szám alatt működött Szociális Intézmény (továbbiakban

Szociális Intézmény) fenntartója, a III. rendű alperes mint a Szociális Intézmény működését engedélyező szerv és a IV. rendű alperes, mint a szociálpolitika és a szociális ágazat irányítója a jogszabályokban előírt ellenőrzési és intézkedési kötelezettségeiknek elmulasztásával megsértették pontosan meg nem határozható számú, a Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékos személy egyenlő bánásmódhoz való jogát, emberi méltóságát azzal, hogy az általuk ellenőrzött, engedélyezett, illetve irányított Szociális Intézmény megalázó és megszegyenítő környezetet tartott fenn, továbbá azzal, hogy a Szociális Intézmény az emberi méltóságot súlyosan sértő módon korlátozta a fogyatékos személyek személyes szabadságát, szemérmét sértő módon szervezte az ellátottak tisztálkodását, nem biztosította az egészséges, emberhez méltó lakhatási környezetet, nem biztosította oktatáshoz való hozzáférését, a rehabilitációt és rehabilitációt, valamint a kulturális életben, üdülési, szabadidős és sporttevékenységekben való részvételüket illetve a teljes körű gondozást, szinten tartó, képességfejlesztő foglalkoztatást, nem biztosította az egészségügyi ellátáshoz való jogukat.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül rendű V. rendű és VII. és VIII. és IX. rendű alpereseknek 15 napon belül személyenként 30.000 forint + áfa perköltséget.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a VI. rendű alperesnek 15 napon belül 900.000 forint + áfa perköltséget.

Megállapította, hogy a részben pervesztes felek személyes illetékmentessége folytán a felmerült 36.000 forint illetéket az állam viseli.

[85] Határozatának indokolásában hivatkozott Magyarország Alaptörvénye II. cikkére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 70. § (1) bekezdésére, 76. §-ára, 87. § (1) bekezdésére, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt) 1. §-ára, 2. §-ára, 4. §-ára, 7. §-ára, 8. §-ára, 10. §-ára, 19. §-ára, a 20. §-ára, 24. § b) pontjára, a 2007. évi CXII. törvénnyel kihirdetett Fogyatékosági jogi Egyezményre.

[86] Elsődlegesen az alperesek permegszüntetés iránti kérelmét vizsgálta. E körben rámutatott, hogy a közérdekű igényérvényesítésnek több konjunktív feltétele van. Feltétele, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt a bíróság előtt személyiségi jogi, munkaügyi, valamint közszolgálati per induljon. Meghatározza a jogszabály, hogy mely személyek, illetőleg szervezetek indíthatnak ilyen közérdekű igényérvényesítést. Ilyen az ügyész, a hatóság és az érdekképviselői szervezetek. További feltétele az igényérvényesítésnek, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, vagy annak közvetlen veszélye olyan, a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonságon alapuljon, amely az egyes ember személyiségének lényegi vonása és a jogsértés, vagy annak közvetlen veszélye személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érinti.

[87] Az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak a felperes, mint civil érdeképviseleti szervezet megfelel, a felperes az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított személyiségi jogi pert a Szociális Intézmény lakóinak az érdekében. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, vagy annak közvetlen veszélye a 8. §-ban meghatározott több tulajdonságon alapul. Ilyen a 8. § g) h) vagy akár a q) pont is, vagy a t)

pontja, vagyis fogyatékoság, egészségi állapot, vagyoni helyzet, és egyéb helyzet alapján is a pert a felperes jogosult volt megindítani. Ezek a tulajdonságok az egyes ember személyiségének lényegi vonásaként értékelhetők-e és megállapította, hogy igen.

[88] Az is megállapítható volt, hogy a jogsértés, illetőleg annak közvetlen veszélye a személyek pontosan meg nem határozható nagyobb csoportját érintette. Nem fogadta el azt a alperesi érvelést, hogy a Szociális Intézmény lakóinak a száma a nyilvántartásból egyértelműen megállapítható és ezért a jogszabályi előfeltétel hiánya kizárja a felperesi perbeli legitimációt. A létszám meghatározhatóságához kétség nem fér. Ettől függetlenül azonban az egyes jogsértések tényleges sértettjeinek a száma nyilvánvalóan utólagosan nem állapítható meg. A felperes több, mint 14 éves időszakra érvényesítette a keresetét, de rövidebb időszakot tekintve az mondható ki, hogy a felperes keresetében szereplő egyes jogsértéseknek a tényleges sértettjei nyilvánvalóan bizonyíthatatlanok és a számuk nem állapíthatók meg.

[89] Az V. rendű alperes, valamint jogutódjai vonatkozásában tekintettel arra, hogy V. rendű alperes kizárólag a Környezet és Energia Operatív Program keretében került jogi kapcsolatba a II. rendű alperessel, V. rendű alperes kötelezettségét a 4/2011. (I.28.) Korm. rendeletben foglaltak határozzák meg, Az V. rendű alperes feladata a „Középületek kiemelt jelentőségű épület energetikai fejlesztése” című KEOP-2015-5.7.0 pályázat kapcsán, a pályázati felhívásban rögzített támogathatósági feltételeknek történő megfelelés vizsgálata. A VIII. rendű alperes jogelődje – az V. rendű alperes – a II. rendű alperest részesítette támogatásban a KEOP-5.7.0/15-2015-0246 projekt keretében, tehát a támogatási szerződés kedvezményezettje a II.r. alperes volt. A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program esetében a Kormány európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátására kijelölt tagja volt a VIII. rendű alperes jogelődje. Megállapította, hogy az V. rendű alperes, mint a VIII. rendű és IX. rendű alperes jogelődje semmilyen jogviszonyban nem állt a volt I. rendű alperessel és semmilyen jogviszonyban nem állt a VI. rendű alperessel sem.

A „Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése” c. KEOP-2015- 5.7.0 felhívás pályázói köréről a Környezet és Energia Operatív Program 2011–2013. évekre szóló akcióterve 5. prioritásának keretében kiemelt projekt felhívás meghirdetéséhez történő hozzájárulásról, kiemelt projektek előzetes nevesítéséről, valamint a Környezet és Energia Operatív Program 2011–2013. évekre szóló akciótervének megállapításáról szóló 1125/2015. (III. 6.) Korm. határozat módosításáról szóló 1290/2015. (V. 5.) Korm. határozattal a Kormány döntött.

A VIII. rendű alperes jogelődje kizárólag a pályázati felhívásban rögzített támogathatósági feltételeknek történő megfelelést vizsgálhatta a támogatás odaítélése során, egyéb szempontok vizsgálatára nem terjedhetett ki a kiválasztási eljárás. A pályázati felhívás szempontjainak a II. rendű alperes „Szociális Intézmény Speciális Otthon Településli épületének energetikai korszerűsítése” című, KEOP-5.7.0/15-2015-0246 jelű pályázata megfelelt. A kiválasztási kritériumrendszernek való megfelelést VIII. r. és IX. rendű alperes jogelődje ellenőrizte.

A KEOP-5.7.0/15-2015-0246. számú projekt a Környezet és Energia Operatív Programból valósult meg. Erre figyelemmel a KEOP-5.7.0/15-2015-0246. számú projekt tekintetében a 2007–2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési

Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) vonatkozik, mely jogszabályban foglalt kötelezettségének VIII. és XI. rendű alperes jogelődje eleget tett.

A „Szociális Intézmény Speciális Otthon Települési épületének energetikai korszerűsítése” című projekt megvalósulását követően VIII. rendű alperes jogelődje, azaz az V. rendű alperes 2016. június 13. napján helyszíni ellenőrzést tartott a Települési/utca szám alatti ingatlanban, az ellenőrzésről szóló jegyzőkönyv benyújtásra került a bírósághoz.

A V. rendű alperes csak a projekt megfelelő minőségben való megvalósulását volt jogosult ellenőrizni, amelybe az alábbi munkálatok tartoztak: homlokzat hőszigetelése, zárófedém hőszigetelése, lapostető hő- és vízszigetelése, homlokzati nyílászárók cseréje. A helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv tanúsága alapján, V. alperes ezen munkálatok megvalósulását teljeskörűen ellenőrizte, eleget tett jogszabályi kötelezettségeinek.

Tekintettel arra, hogy V. rendű alperes kizárólag a Környezet és Energia Operatív Program keretében került jogi kapcsolatba a II. rendű alperessel, VIII. rendű alperes és jogelődje kötelezettségeit a Korm. rendeletben foglaltak határozzák meg, mely rendeletben foglalt kötelezettségeinek VIII. r. alperes és jogelődje maradéktalanul eleget tett.

A megállapítási kereset a VIII., IX. rendű alperessel és az V. rendű alperessel szemben nem alapos, tekintettel arra, hogy az VIII. rendű alperes jogelődjének a feladata a KEOP-2015- 5.7.0 pályázat kapcsán a pályázati felhívásban rögzített támogathatósági feltételeknek történő megfelelés vizsgálata.

A VIII. rendű alperessel szemben a keresetváltoztatásban kért kereseti kérelem, amelyben a felperes a VIII. rendű alperessel szemben kizárólag a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsításától való eltiltását kérte, miután jogelődje nem szűnt meg, ugyancsak alaptalan tekintettel arra, hogy a VIII. rendű alperes jelenleg sem tanúsít jogsértő magatartást.

A „Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése” című KEOP-2015-5.7.0 pályázati felhívásban és pályázati útmutatójában foglalt horizontális politikákkal kapcsolatos tevékenységeknek (környezeti fenntarthatóság, esélyegyenlőség) való megfelelést V. rendű alperes maradéktalanul figyelembe vette (helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv 8. pont), II. r. alperes pályázata ezen szempontoknak is megfelelt. A 8. pont megjegyzés rovataiban részletesen leírásra került, hogy a II. rendű alperes a hiánypótlásoknak eleget tett. Fentiek alapján, a felperes V., VIII. és IX. rendű alperes jogsértésének megállapítására vonatkozó kereseti kérelme alaptalan.

[90] Határozatában az alperesek védekezésre tekintettel a részletesen idézte a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú részítéletét, azonban azt a döntése meghozatalakor nem tekintette minden szempontból irányadónak, mivel a jelen per felperesének keresete nem egyezett meg az abban a perben előterjesztett keresettel, a tényállás lényegesen eltért, ugyanis jelen perben a jogsérelmet szenvedők mellérendeltségi, közvetlen viszonyban álltak a volt I. rendű alperessel, azóta megszűnt Szociális Intézménnyel. A II. rendű alperessel fenntartója III. rendű alperes működést engedélyező, a IV. rendű alperes ágazati irányítója volt az egykori Szociális Intézménynak, így a tényállásbeli különbözőség miatt a Kúria döntése jelen per eldöntését nem érintette.

[91] Rámutatott, hogy az ombudsmi vizsgálat és a II. rendű alperes 2016-os ellenőrzése a felperesi keresettel egyező megállapításra jutott, az jelentés száma számú jelentés alapján.

- „Az ellátotti jogok megengedhetetlen mértékben sérülnek. Az intézmény gazdátlan, elhanyagolt érzést kelt” (ombudsmi jelentés 30.o.)

„A fertőzésmentes és higiénikus környezet részben biztosított.” (ombudsmi jelentés 30.o.)

„A gondozási tevékenység nem megfelelő.” (ombudsmi jelentés 30.o.)

„(...) az intézményben már a vezető váltást megelőző években olyan elhanyagolt ápolási, gondozási és lakhatási körülmények alakultak ki, amelyek az ellátott személyek alapvető jogait rendkívül súlyos mértékben sértették.” (ombudsmi jelentés 30.o.)

„az intézményi férőhelyek kiváltása a Települési Szociális Intézmény intézményben elodáztatlanul sürgető feladat az érintettek vonatkozásában, ugyanis az ilyen konfliktusos, frusztrációkkal teli és a személyi, tárgyi feltételek hiánya következtében kiüresedett légkörben élő fogyatékos személyek esélye az emberi élethez- amint azt az ellenőrzések jegyzőkönyvei is feltárták- már évek óta napról napra halasztódik. “ (ombudsmi jelentés 30. oldal).

„A vizsgált Intézményben ugyancsak tapinthatók a nagy létszámú bentlakásos intézmények „sajátosságai” úgy, mint a rendkívül magas ellátotti létszám (218 fő), a hiányos tárgyi (fürdőszobák, illemhelyek, ágyak, matracok) és személyi (ápoló-gondozó személyzet) feltételek, az akadálymentesség (egyenlő esélyű hozzáférés) hiánya. Mindezek az ápoló, gondozó tevékenység vonatkozásában kényszermegoldások (csoportos fürdetés, rácsos ágyak, ajtórácsok) alkalmazására szorítják az intézmény munkatársait, illetve az ellátás szakmai színvonalának erős visszaesését eredményezik. Mindezen körülmények az ellátottak alapvető jogait súlyos mértékben sértik, és az ellátott személyek tekintetében a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékossgal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszasságot okoznak, és összességében – illetve egyes intézkedések önmagukban is – felvetik a megalázó, embertelen bánásmód tilalmának sérelmét, amely nem felel meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem. (ombudsmi jelentés 30.o.)

- „a kormányhivatalok hatósági ellenőrzései sok esetben leginkább a dokumentációk vizsgálatára, a dokumentációs rend jogszabályi előírásoknak való megfelelésére irányulnak” (ombudsmi jelentés 31.o.)

„Sztintén kardinális kérdések, hogy a fenntartói vizsgálat eredményeként tett 62 javaslat megvalósítása és annak ellenőrzése milyen fázisban van.” (ombudsmi jelentés 31.o.)

A felperes jelentését övező médianyilvánosság következtében az alperesek kommentálni kényszerültek elsőként a felperesi megállapításokat, majd utóbb az ombudsmi jelentésben foglaltakat.

A IV. rendű alperes szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkársága 2017. május 4-i sajtóközleményében közölte, hogy „A kormány elfogadhatatlannak tartja azt, ami a Települési Szociális Intézmény Speciális Otthon ellátottjaival történt. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma rendkívüli vizsgálatot indított az otthonban, melynek eredményéről a vizsgálat lezárulta után tájékoztatja a közvéleményt.” (F/7) A II. rendű alperes az I. rendű alperes intézményvezetőjét a közlemény szerint azonnali hatállyal felfüggesztette.

A IV. rendű alperes által elrendelt rendkívüli vizsgálat nyomán 2017. május 30-án a IV. rendű alperes intézkedési tervet készített az általa feltárt hiányosságok, jogszétsékek megszüntetése érdekében. (F/8)

Ezek közül a keresettel érvényesített jogokat tekintve a legfontosabbak:

- felvételi zárlat elrendelése (1. sz. feladat)
- lakószobák létszámának 4-fősre csökkentése (2. sz. feladat)
- balesetveszélyes infrastruktúra megszüntetése, kilincsek pótlása, WC ülőkék, zuhanyfüggönyök pótlása (8. sz. feladat)
- takarítási rend, nagytakarítások időpontjának kitűzése (9. sz. feladat)
- kiskorú és nagykorú ellátottak, kiskorú fiúk és lányok elkülönített elhelyezése (10.sz. feladat)
- felnőtt háziorvos alkalmazása (13. sz. feladat)
- rendszeres fogászati ellenőrzések (14. sz. feladat)
- ellátottak saját eszközzel történő rendszeres fogmosása (15. sz. feladat)
- célcsoport specifikus tudással rendelkező szakemberek alkalmazása (16. sz. feladat)
- dolgozók továbbképzése az agresszió kezelésére és a korlátozó intézkedésekre figyelemmel (17. sz. feladat)
- részletes állapotfelmérés a magatartás és viselkedés problémák csökkentése érdekében, egyéni fejlesztési programok kialakítása (17. sz. feladat)
- fejlesztő csoport munkáját irányító szakember felvétele (18. sz. feladat)
- a mentálhigiénés és szocioterápiás csoportok szakmai tartalmának újratervezése, a csoport munkatársainak továbbképzése (19-20. sz. feladatok)
- fejlesztési és foglalkoztatási tervek szabályos dokumentálása (22. sz. feladat)
- a nem gyógyászati segédeszközökkel történő korlátozás megszüntetése (28.sz. feladat)
- lakószobák ingergazdagabbá, otthonosabbá tétele az ellátottak életkorára és szükségleteire figyelemmel (29. sz. feladat).

[92] Álláspontja szerint megállapítható, hogy a IV. rendű alperes által elrendelt intézkedések lényegében megegyeznek a 2016-os fenntartói, majd az ombudsmani vizsgálat nyomán feltártak alapján szükségesnek tartott lépésekkel. A IV. rendű alperes ugyanarra jutott, mint amit jelen a felperes a keresetében is állított, vagyis, hogy a korábbi, azóta megszűnt I. rendű alperesnél a fogyatékos személyek jogait tömegesen, súlyosan és az élet számos területén megsértették.

[93] Az intézmény valamennyi volt és jelenlegi lakója rendelkezik az Ebktv. 8. § g) pontjában meghatározott védett tulajdonsággal (fogyatékoság). A hátrányok azért érhatték őket, mert az I. rendű alperes ellátottjai voltak, azaz valamennyi hátrány fogyatékoságukkal és ehhez szorosan kapcsolódó intézeti elhelyezésükkel hozható összefüggésbe.

[94] Az Ebktv. 8. §-a szerint a közvetlen hátrányos megkülönböztetés megállapíthatóságához elegendő annak igazolása, hogy a sérelmet szenvedett fél valamely védett tulajdonsága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesülne.

[95] Tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes kizárólag fogyatékos személyek ellátásáról gondoskodott, fogalmilag így kizárt olyan csoport azonosítása, amely a védett tulajdonságot kivéve az I. rendű alperesnél lakó személyekkel minden tekintetben összehasonlítható helyzetben lenne.

[96] Az ápolást, gondozást nyújtó intézmények az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek elhelyezésére és ellátására szolgálnak. Ezekben az intézményekben gondoskodni kell a napi legalább háromszori étkezésről, mentális gondozásról, meghatározott szintű egészségügyi ellátásról, valamint az ellátott lakhatásáról, szükség esetén ruházat és egyéb textília biztosításáról. A fogyatékos személyek otthonában az a fogyatékos személy gondozható, akinek oktatására, képzésére, gondozására, csak intézményi keretek között van lehetőség. Ennél fogva összehasonlítható helyzetben lévőknek tekintendő bárki, aki nem az I. rendű alperes lakója. Ebből kiindulva megállapítható, hogy Szociális Intézmény gondozottjai fogyatékoságuk miatt hátrányos helyzetben voltak és a jogsértések ebbéli hátrányuk miatt érték őket.

[97] A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az elsőfokú bíróság megállapította, az I. rendű alperes által ellátott fogyatékos személyek szabadságát tömegesen korlátozták tiltott, megszegyenítő és egészségkárosító módon. A lakók emberhez nem méltó körülmények között voltak kénytelenek fürödni, mellékhelyiséget használni, illetve súlyosan sértette emberi méltóságukat az I. rendű alperes által alkalmazott fürdetési eljárás is. A lemeztelenített, mozgásképtelen lakók messziről, hideg vízzel történő zuhanyoztatása mások jelenlétében pedig kétségkívül olyan embertelen, megalázó bánásmódként értékelhető, amely a kínzás nemzetközi tilalmába is ütközik.

[98] Az I. rendű alperes által biztosított lakhatási körülmények súlyosan jogsértőek voltak. Az I. rendű alperesi intézmény nem volt akadálymentes. A lakhatási körülmények több esetben fertőzés és balesetveszélyesek (mocsok, ürülékkel borított berendezési tárgyak, falak), számos esetben a kínzás tilalmába ütköztek (fűtetlen szobák, matrac nélküli ágyak, ruházat nélküli ellátottak). A berendezés sivár, kopár, a lakók stimulációjára egyáltalán nem volt alkalmas, nem volt tekintettel a lakók mentális és egészségi állapotára, speciális szükségleteire, azaz nem felelt meg az ésszerű alkalmazkodás követelményének sem. A lakhatási körülmények a fogyatékosággal élő ellátottak emberi méltóságát súlyosan sértették, bizonyos esetekben testi épségét is veszélyeztetették, megalázó és megszegyenítő környezetet eredményezve.

[99] A mentálhigiénés ellátás hiánya szerepet játszhatott a korlátozó intézkedések elrendelését kiváltó helyzetek és konfliktusok kialakulásában. A konfliktusok eszkalálódásának és az (ön)agresszióba torkolló helyzeteknek a megelőzésében fontos szerepet játszik az ellátottak számára biztosított minél több foglalkozás, élmény és testmozgás.

[100] Sem a nagykorú, sem a kiskorú ellátottak nem fértek hozzá még a szinten tartó gondozáshoz sem. Az I. rendű alperesnél elhelyezett fogyatékos emberek legalapvetőbb fizikai szükségleteinek kielégítésén túl nem fértek hozzá ahhoz a gondozáshoz, amely alkalmas lenne képességeik szinten tartására, illetve képességeik fejlesztésére. Az elhanyagoltság olyan súlyos jeleit mutatták, amely nemhogy képességeik fejlesztését nem szolgálja, de fizikai, kognitív és érzelmi állapotuk drasztikus romlását eredményezi, ezzel súlyosan akadályozva társadalmi inklúziójuk és önálló életvitelük megvalósítását.

[101] Az I. rendű alperesnél sem a személyi, sem a tárgyi feltételek nem voltak adottak az ellátottak egészségügyi ellátásához való joguk érvényesítésére. E mellett súlyos mulasztásokat igazolnak a rendelkezésre álló bizonyítékok a lakók sérüléseinek ellátatlanságában, kórós soványságában, illetve a fogászati kezelések, ellenőrzésének hiányában. Mindezek alapján az I. rendű alperesnél lakó fogyatékos személyek egészséghez való joga is sérült.

[102] Tekintettel arra, hogy a fentieket tényként megállapíthatónak tartotta -azzal együtt, hogy fenti tényeket az alperesek maguk sem vitatták – úgy foglalt állást, hogy az ellenőrzésre köteles II., III. és IV. rendű alperesek felelőssége is megállapítható. Az elsőfokú bíróság álláspontja ugyanis az volt, hogy amennyiben a II., III. és IV. rendű alperesek időben eleget tettek volna kötelezettségüknek, akkor

- a jogsértéseket időben feltárták volna;
- azok megszüntetésére azonnal kötelezték volna az I. rendű alperest, ideértve a moratórium elrendelését új ellátottak felvételére;
- ellenőrizték volna, hogy kötelezésüknek az I. rendű alperes határidőben eleget tett-e;
- és a fentiek mellett, továbbá amennyiben az I. rendű alperes nem tett eleget a kötelezésnek, úgy az alpereseknek kötelességük lett volna a szükséges büntető-, munkaügyi és államigazgatási eljárások megindítására a megfelelő következmények alkalmazása érdekében.

[103] E körben utalt az iskolai szegregációs ügyekben követett bírói gyakorlatra. Az oktatási diszkriminációs ügyekben a fenntartói és az ágazati irányítói felelősséggel kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat alapján megállapítható mind az oktatási intézmény fenntartójának, mind pedig az oktatás ágazati irányítójának felelőssége az oktatási intézmények közötti szegregáció fenntartásában. (Legfelsőbb Bíróság a Pfv.IV.20.936/2008/4. számú ítélete, Legfelsőbb bíróság Pfv.IV.21.568/2010/5. számú ítélete, Kúria a BH 2018.5.140. számon közzétett ügye, Kúria a Pfv.IV.20.857/2022/10. számú ítélete).

A II., III. és IV. rendű alpereseknek jogszabályban biztosított jogköreik alapján megvolt a lehetőségük arra, hogy ténylegesen eredményre vezető, valóban hatékony intézkedéseket tegyenek a jogsértések megszüntetésére. Ezen hatékony intézkedések megtételének elmulasztásával, passzív hozzáállásukkal a jogsértő helyzet fenntartásához hozzájárultak.

A felperes által képviselt személyek jogviszonyban álltak a Szociális Intézménnyel. Ez az ellátási jogviszony az, amely megalapozza minden további olyan alperes felelősségét (II., III. és IV. rendű alperes), amely valamilyen ellenőrzési, irányítási jogkörrel rendelkezett a

Szociális Intézmény felett. Ennélfogva a II., III., és IV. rendű alperes felelőssége fennáll az egyenlőbánásmód követelményének megsértése miatt.

[104] Az igazságszolgáltatás hozzáférésére vonatkozóan kellő bizonyíték a perben nem állt rendelkezésre.

[105] A felperes által előterjesztett megállapítási kereset szövegétől megfogalmazásában eltért, tekintettel arra, hogy a keresethez kötöttség a megállapítás módja tekintetében a bíróságot nem köti.

[106] A VI. rendű alperes vonatkozásában megállapította, hogy a beszerzett, az Szakértő1, valamint Szakértő2 igazságügyi pszichiáter szakértő által készített szakértői vélemény megállapította, hogy a VI.r. alperes Szociális Otthon intézményben készült vizsgálat, a helyszínen tett személyes látogatás és a megvizsgált dokumentáció alapján az intézményben alkalmazott korlátozó intézkedések, és azok dokumentálása jogszerűen az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 101/A. § (3) bekezdése szerinti adatlapon és betétlapon a jogszabály által előírt módon zajlik. Továbbá, hogy a Szociális Otthonban elhelyezett fogyatékos személyek neurológiai és mentális pszichiátriai egészségügyi ellátása jelenleg a szakma szabályainak, a korszerű terápiás protokollnak, szemléletnek, jogszabályoknak megfelelő gyakorlattal és dokumentálással történik. A gyermek és ifjúság pszichiátriai, valamint felnőtt pszichiátriai ellátás szintén megnyugtatóan és folyamatosan elérhetően, korszerű szemlélettel működik. Az intézményi orvosok, illetve a szakápolók által szükségesnek ítélt szakrendelések gördülékenyen igénybe vehetők. Az intézmény 1 gyermek és 1 felnőtt intézményi orvost foglalkoztat részállásban, akik rugalmas rendelési idejének és soron kívüli elérhetőségének köszönhetően az intézményben ellátatlan lakó nem marad. [A lakók testi állapotának (gyermekgyógyászati, bőrgyógyászati, nőgyógyászati, fogászati) státuszának pontosabb megítélése.]

[107] A szakértői vélemény szerint problémát jelent viszont a szokásos szűrővizsgálatok elérése, megvalósítása, a hazai egészségügyi ellátórendszer nem kellően felkészült/tervezett arra, hogy az ellátási területén lévő nagyszámú sajátos ellátású igényű személynek a sürgős szükség esetén kívüli ellátás diszkrimináció mentesen, szokásos hozzáféréssel végezni tudja. Ugyanakkor, ennek javítása és szűrések megoldása érdekében történnek lépések, az intézmény felvette a kapcsolatot az autizmussal élők fogászati ellátását végző hálózat keretében a Egészségügyi Intézet1-en működését megkezdő fogászati ellátó hellyel. A lakók vizsgálatának és ellátásának konkrét megvalósítását a Covid járvány akasztotta meg.

[108] A szakértői vélemény rámutatott arra is, hogy az intézményben jelenleg tapasztaltak alapján összességében nem észleltek arra utalót, hogy a Szociális Otthonban elhelyezett fogyatékos személyek fizikai és mentális állapotát és szükségleteit illetően a helyszínen rendelkezésre álló, egészségügyi ellátás elégtelen lenne, és emiatt azonnali külső orvos

bevonására lenne szükség. Az egészségügyi szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés problémáján, megoldásában viszont az intézmény támogatásra szorulónak tűnik.

[109] A gyógypedagógus, illetve fejlesztő szakemberek vonatkozásában elmondható, hogy a komplex szükséglet felmérés a TL-hez kapcsolódóan minden lakó esetében megtörtént, ebbe is betekintést kaptak a szakértők. A szükségletek kielégítése ugyanakkor a megfelelően képzett szakemberek hiányában nem tud kellőképpen megvalósulni. A köznevelés területén a fejlesztőnevelés oktatásban résztvevő tanulók esetében a feladatellátási kötelezettségért felelős tankerület nem biztosít megfelelő humán erőforrást. A felnőtt lakók esetében a jogszabályoknak ugyan megfelel a munkatársi létszám, ám a megfelelő szakképzettséggel nem rendelkező munkatársak alkalmazása nem biztosítja a szükségletekre releváns módon reflektálni képes, az elmélet és gyakorlati ismeretek terén is felkészült humán erőforrást. Az VI.r. alperes, illetve az általa fenntartott intézmény rengeteg erőfeszítést tesz azért, hogy a lehetőségekhez képest biztosítsa a felmerülő szükségletek kielégítésére minél felkészültebb munkatársakat.

[110] A szakértői vélemény rámutatott arra is, hogy a korlátozó intézkedések alkalmazásáról mind a törvényes képviselő, mind pedig az ellátott jogi képviselő minden esetben tájékoztatást kap. A korlátozó intézkedésekkel összefüggő megfigyelésre, és az intézkedések maximális időtartamára, feloldására vonatkozóan az intézmény házirendje a jogszabályoknak megfelelően részletes eljárási rendet tartalmaz, amelyet az ellátó személyzet ismételt képzések keretében alaposan megismer, és a gyakorlati alkalmazás során követ. A korlátozó intézkedések alkalmazásánál az intézményben 2017 óta nem merült fel panasz.

[111] A különböző előre mutató és megelőző intézkedéseknek, valamint a CRPD rendelkezéseinek érvényre juttatását elősegítő belső szabályzatok rendelkezéseinek és azok betartásának, továbbá az intézmény működési alapelveinek, és a fenntartóváltást követő intézményi kultúrának a figyelembevételével összegezhető, hogy a Szociális Otthon szolgáltatásait igénybe vevő személyek jogi védelme biztosított. A hazai hatályos jogszabályok és költségvetési források között működő IJSZ ellátottjogi képviselővel való kapcsolat intenzív, és érdemi a lakók részéről is. Jogi segítségnyújtás iránti igény felmerülésekor a verbálisan jól kommunikáló lakók megfelelő útmutatást és ügyüknek megfelelő képviseletet kapnak. Más esetekben az ellátottjogi képviselő által végzett, ún. „intézményi monitoring” tevékenység jelent valódi segítséget, ahogy erről az ellátottjogi képviselő és az intézményvezető között folyt levelezések is tanúskodnak. Mindazon által, az állam által a CRPD foglaltak szerint biztosítandó egyenlő esélyű hozzáféréseken alapuló jogi segítségnyújtás minőség és mennyiségi értelemben vett további fejlesztést igényel.

[112] Összességében megállapítható volt, hogy a Szociális Otthon a hazai ágazati jogszabályi előírásoknak megfelelően valamennyi fogyatékkal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő lakók emberi jogainak előmozdítását és védelmének biztosítását szem előtt tartva működik. Ezt tükrözi a fenntartóváltást követően a Szociális Otthon – Otthona (VI.r. alperes) 2018. augusztus 27. napján jóváhagyott Szakmai Programja, és az abban megfogalmazott alapelvek is, illetve az ennek mentén kialakulóban lévő szervezeti kultúra.

Az intézményvezetés törekszik arra, hogy – a fogyatékoság mértékét figyelembe véve – a lehető legönálóbb életvitelhez segítse a lakókat, ez tervszerű személyiségfejlesztést, valamint az egyes szükségletek mentén megfogalmazandó egyéni és lakóközösségi döntések meghozatalához igényelt segítségnyújtást jelent.

Tekintettel arra, hogy minden kultúraváltás munkavállalói szemléletformálás, de az immár több évtizede itt lakók önállóságának fejlődése is időigényes, lépésről lépésre zajló fokozatosan végbemenő folyamat, ezért az intézményvezetés az egyén életkorát, állapotát, és fogyatékoságát figyelembe vevő, annak megfelelő ütemű és mértékű önállóság elérését tekinti, az öngondoskodás és az életvitelben elérendő célnak.

Az IFKT részét képezik azok a munkatársi felmérések, melyek az intézményben dolgozók fogyatékos személyekkel kapcsolatos attitűdjéről, viszonyulásáról adnak visszajelzést. Bemutatja a munkatársaknak a fenntartóváltás idején a közösségi befogadás alapfogalmaival kapcsolatos ismereteinek hiányosságait, kommunikációjuk módját, csatornáit, illetve a magasabb minőségű munkavégzéshez igényelt támogatásokat.

Egyértelműen kitűnik a rendszeres esetmegbeszélés iránti fokozott szükséglet és a mentorálás, illetőleg a szupervízió nélkülözhetetlensége. Az intézményben dolgozók kifejezetten igénylik a szakmai párbeszédet, nyitottak az új ismeretekre, képzésekre. Mindezek ellenére a fenntartóváltást követően nagy volt az intézményi fluktuáció is: azon munkatársak, akik nem tudtak vagy nem akartak haladni az intézmény új vezetőségével és az általuk közvetített – a CRPD-ben foglaltak szerinti – szemlélet és szakmai irányváltással azonosulni, azok elhagyták az addigi munkahelyüket.

Fentiekből látható, hogy nem csak az intézmény szolgáltatásainak igénybe vevői és a vezetés, hanem a munkatársi közösség is hosszú – attitűd és kultúraváltó – utat járt be az elmúlt 3 év leforgása alatt, és ez a sokrétű fejlődés még nem ért véget. Az évtizedekkel ezelőtti paternalista intézményi kultúrából igyekeznek átlépni egy fogyatékossgal élő személyek emberi jogi katalógusában rögzített, az emberi méltóságot, a törvény előtti egyenlőséget, és a felnőtt személyek autonómiáját legteljesebb mértékben tiszteletben tartó világban, ahol e cél eléréséhez a felmerülő szükségleteknek megfelelő támogatást, segítséget kaphatnak az érintettek.

[113] A szakértői vélemény alapján megállapítható volt, hogy a VI. rendű alperes – biztosítja az intézmény törvényes működését, az intézményének működése során sem alkalmazott módszerei, sem személyzete nem valósítja meg zaklatást, nem tart fenn megalázó és megszégyenítő életkörülményeket, nem alkalmaz a bentlakókkal szemben hátrányos megkülönböztetést, nem korlátozza a bentlakók személyes szabadságát, az esetileg alkalmazott korlátozó intézkedések megfelelnek a jogszabályi előírásoknak és a szükségesség-arányosság elvárásának, biztosítja a bentlakók tisztálkodási lehetőségét, folyamatosan fejleszti a lakhatási környezetet, folyamatosan fejleszti a támogatott lakhatási lehetőségeket, ezen felül teljes intézményi rekonstrukció megkezdése előtt áll, fejlesztési programjában jelentős hangsúllyal bír a bentlakók rehabilitációja, továbbá esetlegesen korai fejlesztési és gondozási módszertanok és eszközök korcsoporttól független alkalmazása, annak ellenére, hogy az intézményben már nincs a korai fejlesztési és gondozási körbe (0-2 éves kor között) tartozó lakó, biztosítja az oktatáshoz való jogukat azzal, hogy minden bentlakó esetében biztosítja a kijelölt oktatási intézmény elérését, utazó pedagógusok esetén az intézmény falain belüli megfelelő oktatási környezetet, állandó orvosi jelenléttel biztosítja a bentlakók egészségügyi ellátását és minden szakorvosi ellátási igény esetében annak igénybevitelét az állami ellátórendszer közreműködésével.

[114] A VI. rendű alperes által felújított ingatlanok nem lakóotthonok, hanem támogatott lakhatást biztosító ingatlanok, amelyek minden ellátott részére egyedi igényének megfelelően biztosítja a szolgáltatást. A VI. rendű alperes a kislétszámú ellátás biztosítására családi házakat vásárolt, amelyeket felújított, korszerűsített és akadálymentesített az ellátottak igényeinek megfelelően, így biztosított a személyközpontú támogatás. Mivel a házak a környező településeken belül kerültek megvásárlásra, így megvalósul a fogyatékos személyek közösségi részvételének biztosítása.

[115] A kitagolás szakmai folyamatának része a lakók komplex szükséglet felmérése, amely alapján egyéni szolgáltatási terv készül. Ezen kötelezettségének az alperes eleget tett. A közösségi befogadási folyamat befejezésének végső határideje 2024. december 31. napja, amely az ítélet meghozataláig még nem járt le.

[116] A per adatai, többek között a szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a bentlakók tankötelezettségének teljesítéséhez szükséges oktatás biztosítása nem a VI. rendű alperes feladata. A VI. rendű alperes feladata az oktatási intézmények elérhetőségének vagy az utazó pedagógusok fogadásának a biztosítása, míg a tankötelezettség teljesítése esetén a szülők vagy gondnokok feladata a tanköteles bentlakó beíratása. Mindezek mellett a VI. rendű alperes annak ellenére, hogy az intézménybe került tanköteles bentlakók érvényes szakértői jelentésekkel rendelkeztek, minden kiskorúnak újra megkérte a szakértői vizsgálatát annak érdekében, hogy az állapotának és képességének megfelelő oktatási intézménybe történjen a beiskolázása. Nem képezi a VI. rendű alperes felelősségét a fogadó intézmények oktatási tevékenységének módszere és minősége.

[117] Az alperesi intézményben minden alkalmazott terápiás munkatárs olyan felsőfokú végzettséggel rendelkezik, mely megfelel a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 3. számú mellékletében foglaltaknak, mely a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben foglalkoztatottaknak az adott munkakör betöltéséhez szükséges képesítési minimum előírásait tartalmazza.

[118] Az alperesi intézmény nem egészségügyi, hanem szociális intézmény, ennek megfelelően nem feladata általános és szakirányú egészségügyi szolgáltatások biztosítása. Ugyanakkor, ahogy a szakértői vélemény is tartalmazza, a bentlakók állandó orvosi felügyeletére vonatkozó jogszabályi kötelezettségeknek maradéktalanul eleget tesz, és minden tőle telhetőt megtesz a szakirányú és rendszeres szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés biztosítására. Azonban ahogy ezt a szakértői vélemény is rögzíti, az ilyen súlyos mentális, fogyatékossgal bíró személyek szűrővizsgálata (szemészet, fogászat, női és férfi szakszűrések) speciális feltételeket követelnek meg. Egyes esetekben az csak altatásban megoldható. A közegészségügyi ellátó rendszer azonban nincs felkészülve ezekre a speciális ellátási módzatokra. A magánegészségügyi intézmények számára pedig nem célcsoport. Ennek okán az alperesi intézmény kiszolgáltatót a rendszerszintű hiányosságoknak, értve úgy

a speciális eszközök esetleges hiányát, mint azon érzékenyítési programok hiányát, melyekbe a közeli kórházak, szakrendelők kerülnek bevonásra. Mindezek mellett a szakértői vélemény egyértelműen megállapítja, hogy a bentlakók mentális és egészségügyi állapota megfelelő, nem indokolt és nincs szükség azonnali egészségügyi szűrésre vagy beavatkozásra.

[119] Álláspontja szerint szakértői vélemény ellentmondásmentes és aggálytalan: pontosan és kellő mélységben feltárta az alperesi intézmény működését, megállapította, hogy az alperesi intézmény működése megfelel a hazai jogszabályi előírásoknak, a felperesi keresetben írt személyiségi jogsértések a vizsgálat alapján nem voltak megállapíthatók, ezért a bíróság álláspontja szerint a felperes a VI. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetének jogalapját a perben nem tudta bizonyítani. Mindezek alapján a bíróság a VI. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította.

[120] Kiemelte, hogy mindez nem érinti azt, hogy a bíróság egyetértett azzal, ami az jelentés száma számú jelentésből kitűnik, vagyis, hogy a per alatt megszűnt Szociális Intézmény korábbi I. rendű alperes vonatkozásában az ombudsmani jelentés súlyos jogsértéseket állapított meg, melyet a jelen per alperesei sem vitattak. Ugyanakkor a későbbiekben, a jelen per során beszerezett szakértői vélemény alapján az volt megállapítható, hogy a VI. rendű alperes a jogsértő helyzetet orvosolta, a bentlakók jogsérelme nem állapítható meg. Kiemeli azt is, hogy a szakértői véleményben jelzett hiányosságok személyiségi jogsértést semmiképpen nem alapoznak meg.

[121] A perköltségről a **Pp.** 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

[122] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes, valamint a II., III. és IV. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést.

[123] A felperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és valamennyi kereseti kérelmének való helyt adást kérte, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, továbbá az alperesek perköltségben való marasztalását kérte.

[124] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perben rendelkezésre álló bizonyítékokból nem vont le helyes következtetést. A VI. rendű alperes általi működtetést követő időszakra a tényállást nem megfelelően állapította meg, így jutott arra a téves megállapításra, hogy 2018. július 1-jére virradóra már nem sérültek a lakók perbeli jogai. Valóban nem tudta bejárni az új fenntartó által működtetett intézményt, a Szociális Intézményhez hasonló módon nem tudott fényképeket készíteni az ellátás körülményeiről, csupán egy alkalommal volt lehetősége a fenntartó képviselőjével és egy lakóval találkozni. Az átvételt közvetlenül megelőző időszakban azonban számos, az elsőfokú bíróság által megfelelően értékelt bizonyíték állt a rendelkezésre a Szociális Intézményben folyt jogsértésre vonatkozóan, másrésről a VI. rendű

alperes fenntartása alatti időszakban is születtek jogsértéseket is feltáró ellenőrzések, illetőleg a szakértői vélemény is számos megállapítás tett a jelenlegi működés jogsértő voltával összefüggésben.

[125] Az elsőfokú bíróság és a szakvéleményben elfoglalt állásponttal ellentétben az ellátottak perbe vitt alapvető jogainak realizálása nem tűr halasztást, azok biztosítása azonnali, késlekedés nélküli garantálása az állam, illetve az állam megbízásából az intézményt működtető VI. rendű alperes feladata. Az intézmény átvételének napján ugyanis vele szemben állt be az abszolút tilalom, az ott élők alapvető jogainak megsértésére, amely tilalom megsértése miatt az elsőfokú bíróság a II., III., IV. rendű alpereseket 2018. június 31. napjáig bezárólag elmarasztalta.

[126] A VI. rendű alperessel szemben előterjesztett kérelmét a valószínűsítéshez szükséges mértékben támasztotta alá, ezeket a bizonyítékokat azonban az elsőfokú bíróság kirekesztette, azokban az ítéletében említést sem tett. Az elsőfokú bíróság fordított logika mentén haladt, a VI. rendű alperes vitatta, hogy a jogsértő bánásmód továbbra is fennállna, előadta, hogy milyen intézkedéseket foganatosított, ezekre azonban pusztán hivatkozott, bizonyítékokat nem terjesztett elő. Arra, hogy ténylegesen milyen állapotok uralkodnak a VI. rendű alperes intézményében csak a kereset indítását követően évekkel készült szakértői vélemény. Az egyesített szakértői vélemény a 2021 júliusától fennálló helyzetről ad képet, azt megelőzően kizárólag a III. rendű alperes ellenőrzése, illetve a VI. rendű alperes kitagolási tervében leírtak, valamint a VI. rendű alperes dolgozóinak rendőrségi tanúvallomásai állnak rendelkezésre.

[127] A VI. rendű alperes nem tudta hitelt érdemlően igazolni, hogy 2018. július 1. és 2021. július 1. között valamennyi, a Szociális Intézményben tapasztalt jogsértést teljeskörűen megszüntette. A lakók személyes szabadságának korlátozása körében hivatkozott a CRPD egyezmény előírásaira. Rámutatott, hogy a 2018-2019-es III. rendű alperesi ellenőrzések állapítottak meg általánosságban a korlátozó intézkedésekre külön ki nem térve hiányosságokat. Utalt a korlátozó intézkedések jogellenes alkalmazásával kapcsolatban tanú4 tanúvallomására, valamint arra, hogy az egyesített szakértői vélemény szerint továbbra is alkalmaznak kémiai és fizikai korlátozó eszközöket, holott ez a CRPD egyezmény értelmében a kínzás tilalmába ütközik. Megmaradt az intézményben a magasított oldalfalú rácsos ágyak használata, melyek használata biztosan nem felel meg az Eütv. 10. § (4) bekezdésében foglalt szigorú követelményeknek.

[128] A lakók elhanyagolása körében rámutatott arra, hogy a III. rendű alperes rendkívüli ellenőrzése során rögzítette, miszerint rendkívül nagy számú, 66 fő gondozó személyzet hiányzik az intézményből, hiányzik 2 fő fejlesztő pedagógus, a lakóotthonban nincs külön fejlesztő pedagógus, segítő. Az intézmény dolgozóinak tanúvallomására is hivatkozott. A vallomásokból kiderül, hogy három ember jut 43-44 lakóra, akiket 12 órában kell folyamatosan ellátni, ez a létszám pedig nyilvánvalóan elégtelen ahhoz, hogy a Szociális Otthonban lakók jogai ne sérüljenek. A fejlesztő pedagógus munkakörben foglalkoztatott munkatársak nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak, míg a Szociális Intézmény

esetében az elsőfokú bíróság ezen tényekre tekintettel gondozás hiányát megállapította, a Gondviselés esetében az elégtelen szakember ellátottságot már nem értékelte gondozási tevékenység minőségének terhére.

[129] A lakók oktatáshoz való hozzáféréseinek hiánya körében hangsúlyozta, hogy a VI. rendű alperesi fenntartás alatt sem javult számottevően a tanköteles gyermekek oktatáshoz való hozzáférése, 25-30 fő vesz részt szegregált oktatásban, közülük mindössze 5 fő jár napi rendszerességgel a szakértői bizottság által kijelölt oktatási intézménybe, a fennmaradó 25 fő tanuló számára egyáltalán nem biztosított a megfelelő mennyiségű és minőségű nevelés, oktatás, ami a fejlődésüket optimálisan támogatná. A szakértői vélemény a jogsértés miatti felelősséget tévesen alapítja kizárólag a tankerületekre. Az oktatási jogok érvényesüléséért az alperesek együttesen felelnek.

[130] Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés hiánya körében hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében egyáltalán nem kerül megemlítésre, hogy tanúként került meghallgatásra a VI. rendű alperesi intézményben működő hivatásos gondnok, amely alapján megállapítható, érdemben nem tudja, vagy nem akarja ellátni a lakók érdekének védelmével kapcsolatos feladatokat.

[131] A lakók tisztálkodás során történő emberi méltóságának sérelme kapcsán rámutatott, hogy a III. rendű alperes 2019. május 25-i ellenőrzési jegyzőkönyvébe az került, hogy az „A” ápolási egységben egy WC nem működik, egy elmozdult, egy pedig hiányzik, a szekrények tetején használt pelenka található, a „C” ápolási egységben a fürdők falfelületén nagy terjedésű ázásnyom és falbontás látható, az illemhelyeken az intimitás csak részben biztosított. Ez alapján az állapítható meg, hogy a lakók emberi méltósága a tisztálkodás kapcsán továbbra is korlátozottan érvényesül.

[132] A lakók embertelen lakhatási körülménye körében hangsúlyozta, hogy ezen, 2019-es vizsgálat szerint az épületben több helyen szennyezettek és sérültek a falak, a B. ápolási egységben a falak és padlók sérültek, a „C” ápolási egységben a fürdők falain nagy kiterjedésű ázás és falbontás található, a „D” ápolási egységben egy ajtó a padló sérült, az intézmény lakoszobáinak állapota rendezett, tiszta, de az ajtókon, a padlón és a falakon sérülések találhatók. A 2019. június 11-ei vizsgálat szerint egy szobában a gördíthető ágyak folyamatosan verik le a vakolatot, ami szennyezi az ágyakat, a matracot és a padlót, a vízvezetékcsövek állapota miatt folyamatos beázástól penészednek a falak, az épület állaga hagy kivetnivalót maga után, az intézmény pedig továbbra sem akadálymentes.

[133] Az egészséghez való jog és az egészségügyi ellátáshoz való jogkörében kiemelte, hogy az egyesített szakértői vélemény szerint problémát jelent a szokásos szűrővizsgálatok elérése, megvalósítása. A fogászat és nőgyógyászati szűrések külön kerülnek kiemelésre. Az ellátottak nem férnek hozzá diszkriminációmentesen az egészségügyi ellátásokhoz, a rehabilitáció biztosítása tekintetében a szükségletek kielégítése nem tud kellőképpen

megvalósulni, így megállapítható, hogy a vizsgált intézményben tapasztalt, a betegellátással összefüggésben fennálló helyzet az érintettek vonatkozásában az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő esély, hozzáférés nem érvényesül, vagyis az ellátottak egészségügyi ellátással összefüggő jogai sérültek.

[134] Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem hozott döntés valamennyi keresetéről, így a III., IV. és VII. rendű alperesek VI. rendű alperes fenntartása alatti időszakban tanúsított mulasztásban megnyilvánuló felelőssége körében, ugyanis az elsőfokú ítélet csupán a megszűnt Szociális Intézmény vonatkozásában vizsgálta az ellenőrzésre hivatott államigazgatási szervek, azaz a III., IV., VII. rendű alperesek felelősségét, azonban 2018. július 1-jét követő időszakra nézve nem, holott nem csupán a VI. rendű alperessel szemben nyújtott be keresetet, hanem III., IV. rendű alperesek jogutódjával szemben is. E körben hivatkozott az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített kereseti kérelmére.

[135] A IV. rendű alperessel összefüggésben az elsőfokú ítélet indokolása téves, hiszen az ítélet szerint IV. rendű alperessel szemben csak a jogkövetkezmények alkalmazására vonatkozóan volt keresete, míg a kereseti kérelméből látszik, hogy a 4. számú kereseti kérelmet 2022. május 25-től kérte a jogsértés megállapítását.

[136] Az V. rendű alperes és jogutódjaival szemben a kereseti kérelme vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a támogatások odaítélése és felhasználása során is figyelemmel kell lenni arra, hogy a támogatás ne tartsa fenn a fogyatékos személyek hátrányos megkülönböztetését. Az elsőfokú bíróság által is megállapított súlyos jogsértések történtek a Szociális Intézményon belül az ellátottakkal szemben a támogatás 2015-ös odaítélése idején. A támogatás odaítélésére sem kerülhetett volna sor, amennyiben a támogatás feltételeként érdemben vizsgálta volna az V. rendű alperes, hogy a támogatás nem eredményezi-e fennálló diszkrimináció fenntartását. Nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a támogatás vonatkozásában végzett helyszíni ellenőrzését követően bármilyen jelzéssel élt volna akár a fenntartó, akár a kormányhivatal irányába, az intézményben szemmel látható jogsértő ellátással kapcsolatban. Vizsgálatuk ezért nem terjedhetett ki érdemben az esélyegyenlőségi szempontok vizsgálatára, mert akkor észlelték volna a Szociális Intézményban abban az időszakban nyilvánvaló jogsértéseket. Ha az ellenőrzésük megfelelő lett volna, akkor a jogsértéssel szemben felléptek volna.

[137] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés hiánya kapcsán az indokolási kötelezettségét elmulasztotta. Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréshez való hozzáféréssel kapcsolatos kereseti kérelme vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítélete a következőket tartalmazza: „a bíróság szerint az igazságszolgáltatás hozzáférésére vonatkozóan kellő bizonyíték a perben nem állt rendelkezésre”. Az elsőfokú bíróság ítéletében adós maradt a bizonyítékok értékelésével, sem a tényállásban, sem más helyen nem kerültek ismertetésre vonatkozó bizonyítékai. A 2023. március 26-ai perösszegző iratában sorra vette azokat a bizonyítékokat, amelyek azt igazolják, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése már a Szociális Intézmény idején is korlátozott volt. Utalt a II. és III. rendű alperes 2015-ös vizsgálataira, az ombudsmani jelentésre. Álláspontja

szerint a fenti bizonyítékok és a szakértői vélemény alátámasztja a kereseti kérelmei megalapozottságát, az alperes és a Szociális Intézmény vonatkozásában érdemben a kereseti előadásokat nem vitatták.

[138] Sérelmezte, hogy az elsőfokú ítélet nem volt tekintettel a részleges pernyertességére, szakértői díjat előlegezett, pernyertes lett a II., III. rendű alperessel szemben a keresete által felölelt 20 éves időszakban 14 év vonatkozásában. 2018. július 1-től az ítélethozatalig eltelt 6 év fél éves időszakban pervesztes lett VI. és VII. rendű alperessel szemben, illetőleg V., VIII. és IX. rendű alperesekkel szemben a 2015., 2016-os időszak vonatkozásában.

Habár a fenti időintervallum nyomán javarészt pernyertes lett, ennek ellenére az elsőfokú bíróság mégis perköltség viselésére kötelezte. Összességében a javarészt pernyertesként az elsőfokú ítélet eredményeként összesen 5.155.400 forint perköltség viselésére köteles egy olyan eljárást követően, amelyet nem sikerült az elsőfokú bíróságnak ésszerű időn belül lezárnia. Ez azt eredményezi, hogy ezen kiszolgáltatott személyek érdekében az állammal szemben fellépő civil szervezet annak ellenére, hogy sikerrel igazolta a fogyatékos személyek sérelmére elkövetett 14 évi jogsértést, a működését veszélyeztető mértékben köteles viselni annak a pernek a költségeit, amelynek megindítása nélkül a Szociális Intézmény változatlan formában működhetne a mai napig.

[139] A II. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, valamint felperes perköltségben való marasztalását kérte.

[140] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete jogszabálysértő, ugyanis a felperesnek jelen perre nincs perbeli legitimációja, az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással nem indíthatott volna pert, mivel annak feltételei nem állnak fenn. Az érintett személyek száma pontosan meghatározható, a kereset benyújtásakor a Szociális Intézmény ellátottjainak száma 206 fő volt, a keresetben megjelölt időszakban pontosan kimutatható az intézményben ellátottak létszáma, valamennyi ellátottnak van törvényes képviselője, illetve gondnoka, akik ezen személyek személyiségi jogai megsértése esetén jogosultak perindításra. Ők azonban nem csatlakoztak a felperes igényéhez és meghatalmazást sem adtak a felperes részére. A nagyobb csoport létszáma sem határozható meg, hiszen amennyiben ismert lenne a csoport létszáma, akkor valószínűleg ismert lenne a csoportot alkotók személyazonossága is. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott eseti döntések tárgyát képező ügyekben konkrét iskola tanulóinak bizonyos részét érintette a jogsértés. Erre figyelemmel pontosan nem volt meghatározható a szegregációval érintett csoport tagjainak a száma, ezzel szemben jelen ügyben a felperes szerint a Szociális Intézmény valamennyi ellátottját érintette a jogsértő helyzet. Hivatkozott arra, hogy amennyiben a másodfokú bíróság szerint annak elbírálása, hogy a felperes jogosult volt-e perindításra, anyagi jogi és nem eljárásjogi kérdés, így kérte, hogy az ítéletet változtassa meg e körben.

[141] Azért is megalapozatlannak tartotta az elsőfokú bíróság ítéletét, mert az elsőfokú eljárásban is hivatkozott Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú határozat releváns

megállapítása, hogy a II. rendű alperes jogszabályban meghatározott általános igazgatási tevékenysége nem okozza önmagában a személyiségi jog sérelmét. A felperes keresete és az elsőfokú bíróság ítélete szerint azáltal sértette meg a fenntartásában volt Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékos személyek jogát, hogy jogszabályban előírt ellenőrzési kötelezettségét elmulasztotta, vagyis közjogi feladata elmulasztását kifogásolja. Ezzel a nézetten szemben a közte és a fenntartásában lévő intézmény lakói között nem állt fenn közvetlen jogviszony. Sem a felperessel, sem pedig a Szociális Intézményben elhelyezett fogyatékos személyekkel közvetlen kapcsolatban nem állt, ezért az elsőfokú bíróság ítélete emiatt is megalapozatlan, sérti a Ptk. 76. §-át, valamint az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontját.

[142] Az elsőfokú bíróság az iratok tartalmával ellentétesen állapította meg azt is, hogy a megjelölt időszakban ellenőrzési kötelezettsége elmulasztásával tartotta fenn az intézményt. Az ellenőrzési kötelezettsége az intézmény törvényes működésére, a szakmai munka eredményességének értékelésére, a hatékony gazdálkodás ellenőrzésére terjedt ki.

[143] A felperes előadásából nem derül ki, hogy a mulasztás megjelölt időszakának kezdő időpontját mire alapozza. A Szociális Intézmény fenntartója korábban a Megyei Önkormányzat volt. Az ellenőrzési kötelezettsége az intézmény fenntartójának volt, ami 2012. évig a Megyei Önkormányzat volt, majd pedig ezt követően 2018. június 31. napjáig volt a II. rendű alperes. Okirati bizonyítékok alapján az is megállapítható, hogy 2015. és 2016. óta végzett vizsgálatokat, így a kereset azon része nem alapos, miszerint elmulasztotta az ellenőrzési kötelezettségét.

[144] A III. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset vele szembeni elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

[145] Előadta, hogy álláspontja szerint az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontjának feltételei nem állnak fenn, mivel a perbeli intézmény esetében megítélése szerint pontosan meghatározható az ellátottak száma, az érintettek meghatározhatósága nincs összefüggésben azzal, hogy a kereset mekkora időtartamot fog át. Az intézmény nyilvántartása alapján elméletileg pontosan meghatározható kell hogy legyen minden évben, több évre visszamenőleg az ellátottak száma. Meg nem határozható számú csoportról két esetben lehet beszélni, egyik eset, ha az érintettek nem egy intézmény ellátottjai, tanulói, hallgatói, másik eset, amennyiben intézményi ellátottokról van szó, akkor az érintett személyek nem határozhatók meg, ha olyan tulajdonságok alapján alkotnak egy csoportot, melyre nézve a szóban forgó intézmény nem vezet nyilvántartást. Jelen perben nem intézményen kívül csoportról van szó, az intézménybe felvettek, az intézményben ellátottak száma pontosan meghatározható. A keresetességi jog akkor áll fenn, ha az alaps csoport, melynek tagjait érhetik esetleges jogsértések meg nem határozható, nagyobb létszámú. Ebből következik, hogy amennyiben az alaps csoport pontosan meghatározható létszámú, abban az esetben a keresetességi jog nem áll fenn. Így jelen esetben sem, hiszen az alaps csoport, az intézményi ellátottak, melyek tagjait esetlegesen érhetik a jogsértések, pontosan meghatározható létszámú.

[146] Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú határozata alapján közte és az intézmény lakói, ellátottjai között nincs polgári jogviszony, tehát személyiségvédelmi igényérvényesítés feltétele nem teljesül. A személyiségi jog sérelme feltételezi a sértő magatartást kifejtését és a sérelmet szenvedett között közvetlen kapcsolatot, relatív szerkezetű jogviszonyt. Jelen perben ilyen polgári jogviszonyról nem beszélhetünk, közvetlen kapcsolat nem jött létre.

[147] Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú eljárás során többször levezette és okirattal alátámasztotta, hogy mikor végzett ellenőrzéseket és milyen intézkedéseket tett az intézmény vonatkozásában.

[148] A IV. rendű alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének vele szemben való elutasítását kérte.

[149] Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárás során a 175-I. sorszámú végzéssel megállapította, hogy a jogutódja a VII.r. alperes, aki a per VII. rendű alperese. A jogutódlásra tekintettel a feladat- és hatáskör, valamint kötelezettségei a perbeli kötelezettséggel együtt átszálltak a VII.r. alperes VII. rendű alperesre, így a kereset vele szemben alaptalan. Hivatkozott a Ptk. 2:51. § (2) bekezdésére, mely értelmében ha közigazgatási jogkörben eljáró személy sért személyiségi jogot, az (1) bekezdésben foglalt szankciókat, a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását is a közhatalmi jogkört gyakorló jogi személlyel szemben kell érvényesíteni. A jogszabályon alapuló jogutódlás következtében vele szemben a megállapítás jogsértő. Hivatkozott a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú részítéletére a jogszabályon alapuló jogutódlás jogkövetkezménye vonatkozásában.

[150] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét is sértette, ugyanis nem adta indokát, hogy az általa is megállapított jogutódlás ellenére milyen jogok alapján találta megalapozottnak a vele szemben előterjesztett kereseti kérelmet.

[151] A VII. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

[152] Hivatkozott arra, hogy az ágazati irányító jogkör nem alkalmas személyiségi jogsértés megállapítására, az rendszeres ellenőrzési kötelezettséget sem ír elő és a szabályozásból sem következik, hogy a szociális intézmények vonatkozásában rendszerszintű ellenőrzéseket kellett volna lefolytatnia. A jogszabályban nevesített feladatának eleget tett az ellátórendszer szakmai működése és finanszírozási szabályának megalkotásával, az ellenőrzési feladat és hatáskört a kormányhivatalokhoz telepítő szabályozás megteremtésével. Hivatkozott arra,

hogy a személyiségi jogérvényesítés feltétele a személyiségi alanyi jogot sértő vagy veszélyeztető magatartás, amely a jogsértés és a sérelmet szenvedő fél között fennálló kapcsolatban polgári jogi, ezen belül személyiségi jogi jogviszonyt keletkeztet. Valamely szociális ellátási formához való hozzáférés biztosításának igénye önmagában a személyiségvédelem alapja nem lehet. Hivatkozott a Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú részítéletére. A felperes által megjelölt jogszabályi rendelkezések a személyek széles körére kiterjedő közjogi feladatellátást szabályoznak, az egyén személyisége ellen közvetlen támadás hiányában polgári jogviszony nem keletkezhet.

[153] A VI. rendű alperessel kötött támogatási szerződésben előírt ellenőrzési jog elmulasztására vonatkozó felperesi előadás sem helytálló. Fenntartóváltásra 2018. július 1. napjával került sor, a kiváltási folyamat jelenleg is zajlik. A VI. rendű alperes, mint új fenntartó által végrehajtandó kiváltás pénzügyi fedezetét az állam biztosította. A VI. rendű alperessel a támogatási szerződés alapján volt és van ellenőrzési jogköre, ez az ellenőrzés a támogatás felhasználásának jogszerűségére vonatkozik, a támogatási jogviszony közvetlen kapcsolat hiányában, az egyén személyisége elleni közvetlen támadás hiányában személyiségi jogviszonyt nem keletkeztet, személyiségi jogsértés nem eredményezhet. A támogatási jogviszonyra a felperes keresetet nem alapíthat. A támogatási szerződés alapján a támogatás felhasználásának jogszerűségére a kiváltás megvalósítása, ellenőrzése vonatkozásában mulasztás nem terheli, mivel folyamatosan egyeztet VI. rendű alperessel a megvalósítás elvárt irányáról, nyomon követi a végrehajtást, melynek során kiemelten elvárja, hogy az intézmény működése kapcsán megállapított jogsértések és hiányosságok megszüntetésre kerüljenek.

[154] A felperes fellebbezési ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult volt. Hivatkozott a szegregációs ügyekben kialakult bírói gyakorlatra, továbbá az Egyenlő Bánásmód Hatóság gyakorlatára. Kiemelte, hogy a közérdekű igényérvényesítés célja éppen a nagy számú érintettet hosszú ideje sújtó, a személyiség lényegi vonásán alapuló durva jogsértésekkel szembeni fellépés elősegítése. A konkrét érintettek perbevonása nélkül is jogvédelmet kínál a sértett személyeknek. Jelen ügyben számos lépést tett annak érdekében, hogy a konkrét érintettek képviselőjében érvényesíthesse a jogokat, azonban az alperesek ezeket rendre megakadályozták.

[155] A Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú határozata vonatkozásában előadta, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint az ágazati irányításért felelős minisztérium felelősségét megalapozza, ha a jogsérelmet szenvedett fél jogviszonyban áll a minisztérium irányítása alá tartozó valamelyik költségvetési, vagy akár közfeladatot ellátó intézménnyel. A támogatott lakhatással kapcsolatos jogesetben ilyen jogviszony nem állt fenn a felperesek és az alperesek között, jelen ügyben azonban vitathatatlan, hogy a felperes által képviselt személyek jogviszonyban álltak a Szociális Intézménnyel, illetve a Szociális Otthonával. Rámutatott, hogy a jogegységi eljárást nem folytatott le a Kúria, ami arra utalt volna, hogy korábbi gyakorlatától el kívánna térni.

[156] Kiemelte, hogy a Szociális Intézmény fenntartói jogait az állam jogszabály alapján jogutódlással szerezte meg a Megyei Önkormányzattól. A II. rendű alperes, mint új fenntartó

a Megyei Önkormányzat, mint korábbi fenntartó általános jogutódjaként felel a korábbi fenntartó által elkövetett és egyébként az átvétel időpontjában is megvalósuló jogsértésekért.

[157] A felperes, valamint a II-III. és IV. rendű alperes fellebbezése nem megalapozott.

[158] A közérdekű igényérvényesítés jogszerű lehetősége fennállásának kérdése az ügy érdemére tartozik, ezért a Pp. 251.§ (1) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezés ezen okból kifolyólag kizárt, permegszüntetési okot pedig a másodfokú bíróság nem detektált.

[159] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 252. § (1) bekezdésében megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, ilyen körülményre egyébként a fellebbező felek sem hivatkoztak.

[160] A felperes által hivatkozott eljárási szabálysértések – az ítélet nem terjed ki valamennyi kereseti kérelemre, valamint az indokolási kötelezettség elmulasztása – fennállásuk esetén az elsőfokú eljárás szabályai megsértésének minősülnek, azonban jelen perben nem szükséges a tárgyalás megismétlése, mivel az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította – így a III., IV. és VII. rendű alperes vonatkozásában a 2018. július 1-ét követő időszakra vonatkozó kereseti kérelmekre is kiterjed az ítélet rendelkező része, a döntés indoka pedig logikai úton megállapítható. Ugyanis VI. rendű alperes vonatkozásában a kereset elutasítását kellő részletességgel indokolta, és megállapítása szerint 2018. július 1-ét követően nem indokolt a szankció alkalmazása a fenntartó vonatkozásában, amiből következik az is, hogy az annak ellenőrzésére hivatott alperesek esetében sem szükséges a marasztalásuk.

[161] Az igazságszolgáltatáshoz való jog vonatkozásában előterjesztett kereseti kérelemhez kapcsolódóan az elsőfokú bíróság valóban nem adta indokát annak, hogy mely okból nem találta azt bizonyítotttnak, azonban ezen mulasztás nem indokolja a tárgyalás megismétlését.

[162] A Fővárosi Ítéltábla a fentiek következtében a Pp. 253. § (1) bekezdése alapján az ügy érdemében döntött.

[163] A másodfokú bíróság az ügy érdemi eldöntése során logikai okokból elsődlegesen az alperesek azon hivatkozását vizsgálta, miszerint a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval, ugyanis az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja szerinti egyik feltétel – a jogsértés vagy annak közvetlen veszélye személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érinti – nem áll fenn.

[164] A Fővárosi Ítéltábla arra a megállapításra jutott, hogy a felperes rendelkezik perindítási jogosultsággal, függetlenül attól, hogy a perbeli intézmény ellátottjainak a száma pontosan rekonstruálható, illetve az ellátottak rendelkeznek törvényes képviselővel. E körben a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének kapcsolódó indokolásával ([528]). Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy nem minden ellátottat érintett a kereset tárgyává tett összes jogsértő helyzet, van olyan állított jogsértés, amely mindegyiküket érinti, ilyen például a lakhatási környezet hiányosságai, és van, ami csak egyes ellátottakat, például a fürdetés sérelmezett módja, vagy a fizikai korlátozó intézkedések. Ez utóbbi körben az érintettek személyek száma pontosan nem rekonstruálható.

[165] A másodfokú bíróság megítélése szerint a társadalom érdeke is azt kívánja meg, hogy a közérdekű igényérvényesítés Ebktv.-ben foglalt esetei biztosítsák az eleve hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok jogérvényesítési lehetőségét. Ezért az adott ügy speciális körülményeire is tekintettel kellett lenni az igényérvényesítési jogosultság vizsgálatakor. A másodfokú bíróság e körben arra is rámutat, hogy a közérdekű igényérvényesítés törvényi feltételei szerint az nem minden, az Ebktv. 8. §-ban meghatározott tulajdonságon alapuló egyenlő bánásmód követelményének megsértése, vagy annak közvetlen veszélye esetén lehetséges. Jelen esetben azonban az ellátottak az Ebktv. 8. §-ban meghatározott tulajdonságuk, a fogyatékosság – amely egyúttal a személyiségük lényegi vonása is – okán kerülnek olyan helyzetbe, hogy önállóan a saját jogaik védelme érdekében a jogszabályi korlátok folytán nem léphetnek fel. Megjegyzendő, hogy a peradatok szerint a felperesnek nem volt lehetősége a törvényes képviselővel a kapcsolatot felvenni, így az ellátottak egyéni érdekérvényesítési lehetőségeikről sem tudta őket tájékoztatni.

[166] A felperesi szervezet részére arra tekintettel is biztosítani kell a speciális igényérvényesítés lehetőségét, mert nem csupán egyéni jogsérelmet kíván orvosolni a perindítással, hanem az állított jogsértések rendszerszintű, a társadalom nagyobb csoportjának, az intézményi ellátást igénybe venni kényszerülők érdekében lép fel.

[167] A Fővárosi Ítéltábla ezt követően a II., III., IV., valamint VII. rendű alperes esetleges felelősségének fennálltát vizsgálta. A Kúria Pfv.IV.21.186/2022/10. számú részítéletét az elsőfokú bíróság nem találta irányadónak a jogvita eldöntése során, arra hivatkozással, hogy az eltérő tényállás mellett született. A másodfokú bíróság meglátása szerint sem áll fenn a teljes ügyazonosság, azonban az ott kifejtetteket és azok jelen perben való alkalmazhatóságát vizsgálnia kellett az alperesek védekezés okán.

[168] A kúriai döntés alapjául szolgáló perben a felperesek személyiségi joguk megsértésének szankciói iránt keresetének alapja az volt, hogy a fogyatékosok támogatott lakhatási ellátásához az alperesek mulasztása miatt nem jutottak hozzá. Azzal a fellebbezési érveléssel egyetért a Fővárosi Ítéltábla, hogy az állam oldaláról elvárt cselekvések közjogi viszonyban valósulnak meg, nem pedig polgári jogi jogviszonyban, az általános igazgatási, irányítási, fenntartási tevékenységre alapított igény önmagában nem okoz jogsérelmet, illetőleg nincs közvetlen jogviszony a II., III., IV. rendű alperes és az ellátottak között. Azzal is egyetért, hogy csak relatív szerkezetű jogviszonyban, konkrét személyek közötti

kapcsolatban lehet olyan magatartást tanúsítani, amely alapján megállapítható a személyiségi jog megsértése. Ennek a kapcsolatnak azonban nem kell szükségszerűen már előzetesen fennállnia a felek között.

[169] Abból indul ki a Fővárosi Ítéltábla, hogy a személyiségi jog általános tartalmát illetően abszolút szerkezetű jogviszony, mindenki köteles tartózkodni a személyiségi jogok megsértésétől [Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdés]. Alanyi oldalról ez a jogosult személyének, érdekkörének zavartalanságát jelenti a jogellenes behatások ellen, mindenkinek kerülnie kell tehát az abszolút alanyi jog megsértését, megzavarását. Ez az abszolút szerkezetű jogviszony azonban relatív szerkezetűvé válik akkor, amikor megtörténik a személyiségi jogot sértő cselekmény, adott esetben a felperes által állított alperesi mulasztás, mivel a személyiségi jog megsértése mulasztással is megvalósulhat. Maga a személyiségi jog megsértése eredményezi azt, hogy a jogsértő és jogosult között relatív szerkezetű, közvetlen és egyenrangú kapcsolat jön létre, ami pedig már polgári jogi igény, ezen belül személyiségvédelmi igény alapja lehet. Ez a magánautonómiába behatoló, közvetlen támadás hozza létre a jogsértő és a sérelmet szenvedett fél közötti kapcsolatot, teremti meg a jogalanyok közötti relatív jogviszonyt.

[170] Fentiekből következően a közjogi feladat, intézményirányítási, felügyeleti, fenntartási, ellenőrzési feladat elmulasztása is keletkeztethet polgári jogviszonyt. Értékelni kell azonban azt is, hogy ilyen jellegű hatást, kapcsolatot ki tud-e váltani a sérelmezett magatartás, van-e olyan szoros oksági kapcsolat, ami megvalósítja adott mulasztás esetén is a személyiségi jog megsértését. Amennyiben a szoros oksági kapcsolat megállapítható, a másodfokú bíróság megítélése szerint alkalmazható a Ptk. személyiségvédelmi rendszere, annak figyelembevétele mellett, hogy olyan jogkövetkezményeket nem alkalmazhat a polgári per bírósága, amely közjogi eszköz alkalmazásának szükségességét vetné fel. Közjogi területre tartozó intézkedések megtételére a polgári bíróság nem kötelezheti a jogsértőt.

[171] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a II., III., IV. rendű alperes felelősségét is a jogsértés megtörténteért. Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy ezen alperesek által sem vitatott, miszerint a Szociális Intézményben az ellátottakat ért jogsérelmek elhúzódó jellegűek és rendszerszerűek voltak. Ezen jogsérelmek jellegük folytán voltak olyanok, hogy azokat bármilyen, a lakók ellátását vizsgáló ellenőrzésnek fel kellett volna tárnia, és azok megszüntetése érdekében lépéseket kellett volna tenni. A jogsértések jellegét és a fenntartói beavatkozás azonnali szükségességét támasztják alá azok az intézkedések is, amelyek a felperesi 2017-es bejárások után, a felperesi jelentés nyilvánosságra hozatalát követően kerültek foganatosításra.

[172] A jogsérelmek megszüntetése azonban a fenti körülmények ellenére hosszú évekig nem valósult meg a Szociális Intézményben, az pedig, hogy ennek oka az ellenőrzés nem megfelelő volta vagy hiánya, illetve a jogsérelmek megszüntetése érdekében tett intézkedések elmaradása volt, nem befolyásolja azt a tényt, hogy a II., III., IV. rendű alperes a közjogi feladataikat nem megfelelően látták el ezen időszakban, ezért helytállóan állapította meg vonatkozásukban a jogsértés megtörténetét az elsőfokú bíróság.

[173] Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés hiánya miatt előterjesztett kereseti kérelem vonatkozásában hiányos az elsőfokú bíróság indokolása ([865]). A rendelkezésre álló adatok alapján azonban az ellátottak rendelkeztek törvényes képviselővel, a törvényes képviselők számára a kapcsolattartás nem volt korlátozva, senki nem akadályozta őket abban, hogy amennyiben szükségnek ítélik, akkor az ellátottak érdekében az igazságszolgáltatáshoz forduljanak. Azon tény, hogy a törvényes képviselők nem kezdeményeztek bírósági eljárást a saját döntésükön alapult, amelyért a II., III., és IV. rendű alperes jelen perben állított jogi felelősséggel nem tartozik, így e körben érdemben helytállóan utasította el a keresetet az elsőfokú bíróság.

[174] Az V. rendű alperes, valamint jogutódjai a VIII. és IX. rendű alperesek vonatkozásában a felperes által állított jogsértő magatartás, a korszerűsítési támogatást követő ellenőrzés hiányossága, annak helytállósága esetén is pusztán olyan távoli kapcsolatban van az ellátottak korábbi helyzetével, ami folytán a szoros oksági kapcsolat már nem áll fenn. A másodfokú bíróság egyebekben visszautal az elsőfokú bíróság e körben kifejtett indokaira [682-697]. Mindezek alapján velük szemben előterjesztett keresetet helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság.

[175] A VI. rendű alperes, mint a Szociális Otthon fenntartója és az ellátottak között nem vitásan fennáll a közvetlen jogviszony. A felperes által is elismerten csak korlátozott bizonyítékok állnak rendelkezésre a fenntartóváltás utáni időszakra, és a jelen perben beszerzett szakvélemény utáni időszakra sincs az ellátás jellegére vonatkozóan adat, a felperes sem jutott be az intézménybe közel hét éve.

[176] Azt a VI. rendű alperes nem tudta kétséget kizáróan igazolni a perben, hogy 2018. július 1. és 2021. július 1. közötti időszakban valamennyi, a Szociális Intézményben tapasztalt jogsértés teljeskörűen megszüntetésre került volna a Szociális Otthonban. Ugyanakkor az egyesített szakértői vélemény és az ombudsmani jelentés alapján az elsőfokú bíróság indokolásában rögzítetteknek megfelelően, a pozitív változás megállapítható. A lakók emberi méltóságát sértő körülmények egyik napról a másikra történő felszámolása és kijavítása nem valószínűsíthető meg, ez reálisan nem is várható el a VI. rendű alperestől. Miután ez csak egy hosszabb folyamat eredményeként valósulhat meg, melynek pozitív fejleményei igazoltak, így nem indokolt a személyiségvédelmi eszközök alkalmazása, azoktól további eredmény sem várható el a felperes által képviselt cél megvalósítása érdekében.

[177] A fenntartóváltásra 2018. július 1. napján került sor. A VI. rendű alperes az állam által biztosított támogatási szerződéssel pénzügyi fedezetet kapott a támogatott lakhatásra, a szakmai terv készült, ez tartalmazta a támogató eszközök beszerzését, szakmai személyzet erősítését, megindult tehát a lakók jogszerű ellátásának folyamata, a jogsértések felszámolása. Az alkalmazott intézkedések egyértelműen a jogsértések csökkenését eredményezték, ezek felszámolása komplex feladat, ami csak hosszabb távon oldható meg. A személyiségvédelem szempontjából a kereseti kérelmet a kért jogkövetkezmények tükrében nem egy konkrét

időszakra vonatkozóan kell vizsgálni, hanem a folyamat szerinti tendenciát és annak hatásait kellett értékelni és erre figyelemmel vizsgálni azt, hogy szükséges-e a jogvédelem, vagy sem. Nem lenne helytálló a VI. rendű alperes intézkedéseit úgy értékelni, hogy – még ha valószínűsíthető is a formális jogellenesség, mert nem tud minden ellátottnak azonnal megfelelő ellátási körülményeket biztosítani, például az ingatlan jellege és állapota, az alkalmazotti létszám mértéke és az elérhető orvosi ellátás terén – mindezt a személyiségvédelmi eszközökkel kell szankcionálnia a bíróságnak. Az Ebktv. célja a hasonló esetekben csak a jogsértések fokozatos megszüntetése lehet. A VI. rendű alperes intézkedései ennek megfeleltek még akkor is, ha azok nem eredményezték a jogsértések azonnali vagy teljes körű megszüntetését, azt folyamatot kellett értékelni, amelynek iránya az egyesített szakvélemény és az ombudsmani jelentés alapján is megfelelő. Mindezek alapján a VI. rendű alperessel szembeni keresetet helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság.

[178] A VI. rendű alperessel szembeni kereset elutasítása okán a Szociális Otthon működésének időszakára vonatkozóan szintén helytállóan került sor a II., III. és a IV. rendű alperessel szembeni kereset, és valamint a keresetben megjelölt kezdőidőpont alapján a VII. rendű alperessel szemben is az elutasításra.

[179] A felperes a fellebbezési eljárás során az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárásának a kezdeményezésére irányuló kérelmet terjesztett elő. A Pp. 155/A. § (2) bekezdése értelmében, ha a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz, a döntését legkésőbb az ítéletben köteles megindokolni. A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezési tárgyalásin végzésével utasította el a felperes kérelmét, mely döntését jelen ítéletben az alábbiak szerint indokolja.

[180] Az EUMSZ 267. cikkének harmadik bekezdése értelmében, ha az uniós jog értelmezésének, kérdése olyan tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben merül fel, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni. A másodfokú bíróság e körben csupán utal arra, hogy az EUB „állandó ítélkezési gyakorlata szerint az olyan nemzeti bíróság, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, csak abban az esetben mentesülhet e kötelezettség alól, ha megállapítja, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagy a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése olyan nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár.” [2021. október 6-i Consorzio és társa ítélet C-561/19, ECLI:EU:C:2021:799, 33. pont és az ott hivatkozott gyakorlat.]

[181] A Fővárosi Ítéltábla a hazai bírósági szervezetrendszer, valamint a jogorvoslati rendszer alapján nem minősül olyan bíróságnak, amely határozata ellen nincsen jogorvoslati lehetőség, ezért nincsen előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező kötelezettsége sem. Az EUMSZ 267. cikkének második bekezdése alapján azonban a Fővárosi Ítéltábla is jogosult előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni az uniós jog értelmezésére vonatkozóan. Azonban valamennyi nemzeti bíróság mérlegelési joggal rendelkezik arra vonatkozóan, hogy a határozatuk meghozatalának lehetővé tételéhez szükséges-e valamely

uniós jogi kérdés eldöntése. A bíróságok „ennélfogva nem kötelesek az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előttük felmerült valamely kérdést a Bíróság elé terjeszteni, ha a kérdés nem releváns, vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz – bármi legyen is az – nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását.” [Consortio és társa ítélet C-561/19, ECLI:EU:C:2021:799, 34. pont és az ott hivatkozott gyakorlat.]

[182] A felperes által az EUB-nek feltenni indítványozott kérdések jelen ügyben nem bírnak relevanciával, az azokra adott válasz nem befolyásolna a bíróság döntését.

[183] Az elsőfokú perköltség vonatkozásában szintén helytállóan határozott. A perköltségként a pervitelével kapcsolatos tevékenységet lehet számításba venni a Pp. 75. § (1) bekezdése alapján. Ennél fogva nem lehet azt a felek által fizetendő perköltség összegének meghatározáskor figyelembe venni, hogy a felperes tevékenysége az ellátottak helyzete vonatkozásában kétségkívül eredményeket ért el.

[184] A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[185] A másodfokú eljárásban a felperes, valamint a II., III., IV. rendű alperesek fellebbezése eredményre nem vezetett, a másodfokú eljárásban a pervesztesség-pernyertességük aránya azonos, így perköltséget egymásnak nem kell fizetniük, azt maguk viselik a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

[186] Az V., VIII. és IX. rendű alperes vonatkozásában a felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért figyelemmel a fellebbezési eljárásban szükségszerűen kifejtett tevékenységekre, valamint a tárgyalási jelenlét alapján személyenként 20.000 forint + áfa másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a felperest a javukra a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. A perköltség mértékének megállapítása a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet a 3. § (5) és (6) bekezdése alapján történt, e körben értékelte a Fővárosi Ítéltábla azon tényt is, hogy ezen alpereseket ugyanazon jogi képviselő képviselte, így értelemszerűen a jogi képviselő által szükségszerűen kifejtett tevékenység az egyes alperesek vonatkozásában megoszlott.

[187] A VI. rendű alperes vonatkozásában a másodfokú bíróság 30.000 forint + áfa összeget állapított meg míg a VII. rendű alperes vonatkozásában az írásban előterjesztett fellebbezési ellenkérelem, valamint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló felperesi kérelemvonatkozásában előterjesztett beadvány, valamint a tárgyaláson való jelenlét folytán 60.000 forint perköltséget állapított meg 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet a 3. § (5) bekezdése alapján.

Budapest, 2024. szeptember 12.

Dr. Hercsik Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.
előadó bíró

Dr. Kisbán Tamás s.k.
bíró